

МИНИСТЕРСТВО НА ЗЕМЕДЕЛИЕТО И ХРАНИТЕ

**ГОДИШЕН ДОКЛАД ЗА СЪСТОЯНИЕТО И
РАЗВИТИЕТО НА ЗЕМЕДЕЛИЕТО**

(АГРАРЕН ДОКЛАД 2007)

РАЗДЕЛ А

СЪСТОЯНИЕ НА АГРАРНИЯ ОТРАСЪЛ

I. СЪСТОЯНИЕ И РАЗВИТИЕ НА НАЦИОНАЛНАТА ИКОНОМИКА. МАКРОИКОНОМИЧЕСКА РАМКА. МЯСТО НА АГРАРНИЯ ОТРАСЪЛ В НАЦИОНАЛНАТА ИКОНОМИКА

През 2006 г. се запазва тенденцията на стабилност и растеж на основните макроикономически показатели за България.

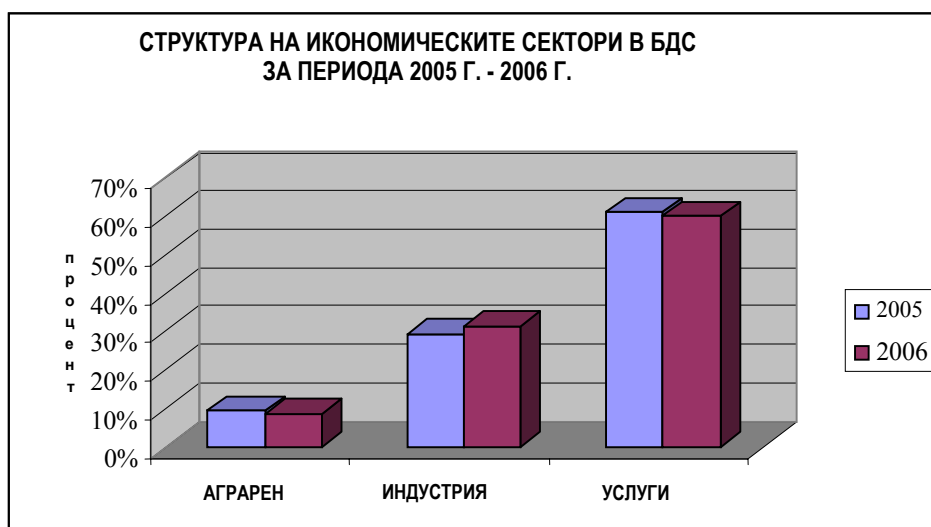
Създаденият брутен вътрешен продукт (БВП) през 2006 г. по пазарни цени е в размер на 49 091 млн. лв., при 42 797 млн. лв. за 2005 г. и 38 823 млн.лв. за 2004 г. За 2006 г. реалният ръст на физическия обем на БВП е 6,1 % спрямо предходната година.

На човек от населението за 2006 г. се падат по 6 376 лв. от стойностния обем на БВП, или 4 088 щатски долара, при среден валутен курс 1,56 лева за щатски долар. За сравнение, през 2005 г. БВП на човек от населението е 5 529 лв. или 3 513 щатски долара, при среден валутен курс 1,574 лева за щатски долар.

Създадената брутна добавена стойност (БДС) от икономическите дейности в страната през 2006 г. възлиза на 39 972 млн. лв. по текущи цени, като отбелязва ръст от 6,0% спрямо БДС, създадена през 2005 г., който за отделните сектори е както следва:

- За индустриалния сектор - ръст от 8,3 %, като индустрията създава 31,4 % от добавената стойност в икономиката.
- За сектора на услугите – ръст от 6,1%, като делът му в общата добавена стойност е 60,0 %.
- За аграрния сектор - спад от 1,9 %, а делът му в добавената стойност е 8,6%.

Фигура. I.1

Източник: НСИ

Брутна добавена стойност, създадена в сектор „Селско и горско стопанство“ през 2006 г. е в размер на 3 415 млн.лв. В следствие на неблагоприятни природно-климатични условия през последните години се наблюдава известно намаление във физическия обем на БДС от сектора. Брутна добавена стойност от аграрния сектор, по текущи цени, през последните години е в границите на 3,3 - 3,5 млрд. лв. За 2005 г. физическият обем на БДС бележи намаление спрямо 2004 г. с 9,5 %. За 2006 г. намалението спрямо предходната година се ограничава до 1,9 %

Запазва се очерталата се от предходни години тенденция на намаление на относителния дял на аграрния сектор в БДС - от 11,7% през 2003 г., 11,0% през 2004 г., 9,4% през 2005 г. до 8,6 % през 2006 г.

Външнотърговското салдо от стоки и услуги за страната и през 2006 г. е отрицателно и достига минус 9 320 млн.лв. при минус 6 926 млн. лв. за 2005 г.

За 2006 г. износът на страната се е увеличил номинално с 21,9 % (реално – с 9,0 %) в сравнение с 2005 г. и достига 31 421 млн.лв. Вносът е в размер на 40 741 млн.лв. и е увеличен номинално с 24,6 % (реално – с 15,2 %). Запазва се очерталата се тенденция от предходните години темповете на нарастване на вноса да са по-високи от тези на износа.

Отрицателното външнотърговско салдо се отразява негативно върху текущата сметка на платежния баланс на страната, чийто дефицит за 2006 г. възлиза на 15,8 % от БВП при 12,4 % за 2005 г.

Увеличаването на дефицита по търговския баланс обаче, до голяма степен е обусловено от растежа на икономиката като цяло. Основен принос в растежа на вноса имат горивата, смазочните материали, машините и оборудването. През 2006 г. ръстът на инвестициите, изразен чрез показателя брутообразуване на основен капитал, като компонент на БВП, е 17,6 %.

Въпреки относителното намаление на дела на аграрния сектор в БДС от икономиката на страната, дължащо се до голяма степен на по-високия растеж в другите сектори на икономиката, той запазва позициите си в сферата на външната търговия, като традиционно формира положително външнотърговско салдо.

Тенденцията на нарастване на стокообмена със селскостопански стоки, наблюдавана през последните години, се запазва и през 2006 г. - 2 433 млн. щ. д. или с 11,2% повече, спрямо 2005 г. За 2006 г. аграрният износ е в размер на 1 316 млн. щ. д., а вносът е достигнал 1 117 млн. щ. д. Отчетено е положително търговско салдо от 310 млн. лв..

Крайното потребление, като компонент на БВП, също нараства през 2006 г. - с 6,5 %, в т.ч. индивидуалното потребление - със 7,1 %. Един от основните фактори, оказващи влияние върху ръста на потреблението, е облекчаването на достъпа до потребителски кредити в страната.

През 2006 г. направените разходи за придобиване на дълготрайни материални активи (ДМА) възлизат на 28 080,40 млн. лв., а придобитите дълготрайни материални активи възлизат на 12 639,6 млн. лв., от тях в аграрния сектор разходите за придобиване на ДМА са 455,5 млн. лв., а придобитите ДМА са 328,0 млн. лв.

През 2006 г., в резултат на стабилното икономическо развитие, се запазва тенденцията на повишаване на заетостта и намаление на равнището на безработицата в страната. Регистрираните безработни през 2006 г. са 337 796 души, като това представлява намаление с 15 % спрямо 2005 г. Равнището на безработицата в страната е 9,1 % и бележи спад с 1,6 процентни пункта в сравнение с 2005 г.

През 2006 г. средната годишна работна заплата на наетите за страната достига 4 255 лв. Инфлацията в края на 2006 г. е 6,5 %, а средногодишна инфлация за периода е 7,3 %.

Таблица 1.1.

Основни макроикономически показатели за периода 2003 - 2006 г.

	Показатели	2003	2004	2005	2006*
1.	Брутен вътрешен продукт (БВП) – текущи цени - млн.лв. , в т.ч.:	34 627	38 823	42 797	49 091
	Брутна добавена стойност (БДС) – млн.лв.	29 604	32 437	35 220	39 972
	Брутна добавена стойност от сектор „Селско и горско стопанство“ – млн.лв., в т.ч.:				
	- Селско, ловно и горско стопанство	3 465	3 546	3 308	3 400
	-Рибно стопанство	13	14	14	15

	Изменение на физическия обем на БДС от сектор „Селско и горско стопанство“ спрямо предходна година, в т.ч.:	-2,3%	2,3%	-9,5%	-1,9%
	- Селско, ловно и горско стопанство	-2,4%	+2,3%	-9,5%	-1,9%
	- Рибно стопанство	+0,4%	+5,3%	-4,6%	-1,7%
	Дял на брунтата добавена стойност от отрасъл Селско и горско стопанство и лов в БДС за икономиката като цяло	11,7%	11,0%	9,4%	8,6%
2.	Ръст на БВП (спрямо предходна година)	+5,0%	+6,6%	+6,2%	+6,1%
3.	БВП на човек от населението				
	- в левове	4 426	4 989	5 529	6 376
	- в щатски долари**	2 554	3 168	3 513	4 088
4.	Външнотърговско салдо – млн.лв.	-3 728	-4 480	-6 926	-9 320
	В т.ч.:** салдо на търговията със селскостопански стоки – млн.лв.	+ 321,0	+389,0	+545,7	+310,0
5.	Разходи за придобиване на дълготрайни материални активи – млн. лв.	8 503,1	9 949,6	13 262,5	15 440,8
	В т.ч. Разходи за придобиване на ДМА в аграрния сектор в аграрния сектор (селско, ловно, горско стопанство и рибно стопанство) – млн. лв.	267,5	376,3	440,1	455,5
	Придобити дълготрайни материални активи – млн. лв.	7 583,4	8 712,9	11 388,2	12 639,6
	В т.ч. Придобити ДМА в аграрния сектор (селско, ловно, горско стопанство и рибно стопанство) – млн. лв.	238,7	346,0	385,2	328,0
6.	Инфлация:				
	- средно за периода	2,3 %	6,1 %	5,0 %	7,3 %
	- в края на периода	5,6 %	4,0 %	6,5 %	6,5 %
7.	Валутен курс лева/USD	1,733	1,575	1,574	1,560
8.	Равнище на безработицата – средногодишна стойност	13,5 %	12,2%	10,7%	9,1 %
	Регистрирани безработни – общо броя	500 664	450 566	397 340	337 796
9.	Средна годишна заплата на наетите за страната - лева	3 280	3 509	3 885	4 255
	- в селско, горско и ловно стопанство - лева	2 431	2 596	2 809	3 053
	- в рибно стопанство - лева	1 498	1 772	2 043	2 186

Източник: НСИ

Забележка:* Предварителни данни

** изчислено по валутния курс от т.7

II. РАЗВИТИЕ НА АГРАРНИЯ ОТРАСЪЛ ПРЕЗ 2006 г. И ПРЕДВАРИТЕЛНИ ДАННИ ЗА 2007 г.

1. Поземлени отношения, производствени структури, работна сила, използване на земеделската земя

1.1. Състояние на поземлените отношения

През 2006 г. се засилва тенденцията за преразпределение на собствеността върху земеделските земи чрез покупко-продажби. В частния сектор са налице крупни собственици, главно търговски дружества, акционерни дружества със специални инвестиционни цели, винопроизводители. Констатирана е също така тенденция за увеличаване на земеделските площи, ползвани под наем и аренда, т.е. намаляване на нерегламентираното ползване на имотите, което е свързано с кандидатстването на земеделските стопани за подпомагане от селскостопанските фондове на Европейския съюз.

От страна на Министерството на земеделието и продоволствието бяха разработени документи, определящи макрорамка за развитие на поземлените отношения и перспективите в областта на ползването на земеделските земи. Централно място заема Концепцията за поземлени отношения и комасация, която има за цел да допринесе за:

- дефиниране на националната политика за управлението на поземлените отношения в съответствие с целите и приоритетите на Общата политика за развитие на селските райони на ЕС за периода 2007 – 2013 г.;
- определяне на рамка от законодателни, финансови и организационни мерки за прилагане на политиката за управление на поземлените отношения;
- изработване на стратегия и програма за комасация на земеделските земи.

На база на одобрената от МЗП Концепция е разработена Стратегия за развитие на поземлените отношения в страната. По същество тя е документ, който очертава главните насоки на бъдещото законодателство, програмирането и планирането на дейностите в тази област, както и пътищата за финансиране и организиране на процеса, наред с развитието на административния капацитет посредством организиране на обучения и наемане на подходящи специалисти.

Стратегията дефинира необходимите методи и инструменти за постигането на основната цел на Националния стратегически план за развитие на селските райони, а именно - подобряване структурата на земеделските стопанства и създаването на средни по размер, конкурентни ферми.

Към настоящия момент интересът за подобряване на структурата на стопанствата чрез уедряване на земята не е достатъчно голям поради изискваното съгласие от множество собственици.

Анализът на настоящите условия показва, че все още не са налице предпоставки за прилагане на интегрирани комасационни проекти, финансирани от страна на държавата.

Понастоящем са стартирани четири проекта за уедряване на земеделски земи на територията на област Видин – проведени са общи събрания на собственици за обявяване на

намеренията и разясняване на условията и процедурата за извършване на дейности по комасация.

1.1.1. Пазар на земята

През 2006 г. са реализирани 92 030 сделки със земя за селскостопански нужди - с 55 % повече от 2005 г. Традиционно най-много сделки се сключват в Североизточния район, следвани от Северния централен. Обект на покупко-продажба са били 90 190 ха. Спрямо 2005 г. е продадена с 61 % повече земя, а спрямо 2004 г. – с 99 % , или два пъти повече. Средният размер на парцелите за 2006 г. е 0,975 ха при 0,952 ха за 2005 г. Най-голям е средният размер на парцелите в Добричка област – 1,675 ха.

Таблица II.1.

Извършени сделки за покупко-продажба на земеделска земя за 2004, 2005 и 2006 г.

Райони за планиране	Брой сделки					
	2004 г.		2005 г.		2006 г.	
	земеделски земи	земи за нестопански цели	земеделски земи	земи за нестопански цели	земеделски земи	земи за нестопански цели
Северозападен	5 857	8	6 577	0	19 910	155
Северен Централен	7 569	206	11 891	554	19 822	1 899
Североизточен	15 479	104	16 888	1 490	21 781	2 021
Югоизточен	7 280	868	10 341	1 133	12 468	1 334
Южен Централен	8 037	750	10 972	1 553	15 942	1 855
Югозападен	1 633	646	2 667	2 279	2 107	1 331
За страната	45 855	2 582	59 336	7 009	92 030	8 595

Източник: САПИ ООД

Таблица II.2.

Продадена земеделска земя за 2004, 2005 и 2006 г.

Райони за планиране	Продадена земя - (ха)					
	2004 г.		2005 г.		2006 г.	
	земеделски земи	земи за нестопански цели	земеделски земи	земи за нестопански цели	земеделски земи	земи за нестопански цели
Северозападен	6 393	2	7 403	0	16 804	138
Северен Централен	7 653	87	11 338	245	20 690	745
Североизточен	18 412	27	19 218	1 067	26 555	1 439
Югоизточен	7 391	341	9 670	580	14 290	1 233

Южен Централен	4 702	382	6 927	801	10 324	706
Югозападен	713	232	1 344	841	1 527	459
За страната	45 263	1 070	55 900	3 535	90 190	4 720

Източник: САПИ ООД

През 2006 г. среднопотеглената пазарна цена за страната за земя, предназначена за развитие на земеделско производство, достига 1 970 лв./ха , като нараства спрямо предходната година с 16,5 % , а спрямо 2004 г. с 47 %. Земята, закупувана с цел промяна на предназначението ѝ достига цена от 305 430 лв./ха.

Таблица II.3.

Средно претеглени пазарни цени на земята по райони за планиране за 2004, 2005 и 2006 г.

Райони за планиране	лв./ха								
	2004 г.			2005 г.			2006 г.		
	земеделски земи	земи за нестопански цели	средно претеглена цена - лв/дка	земеделски земи	земи за нестопански цели	средно претеглена цена - лв/дка	земеделски земи	земи за нестопански цели	средно претеглена цена - лв/дка
Северозападен	890	12 870	890	1 150	-	1 150	1 620	11 340	1 700
Северен Централен	1 030	33 910	1 400	1 260	31 700	1 900	1 690	52 610	3 460
Североизточен	1 320	41 890	1 380	1 740	188 480	11 570	2 200	2 209 670	12 870
Югоизточен	1 390	90 520	5 450	1 780	714 410	42 120	1 820	630 110	51 710
Южен Централен	2 240	62 100	7 370	2 470	64 570	8 910	2 530	86 580	7 920
Югозападен	2 740	97 080	25 910	2 760	323 370	153 660	2 830	569 720	133 930
За страната	1 340	75 850	3 060	1 690	284 990	18 540	1 970	305 430	17 060

Източник: САПИ ООД

Пазарът на земеделски земи в България през 2006 г. е изключително активен и динамичен. Основно се характеризира със следното:

- Наблюдава се превес на търсенето над предлагането за цялата страна.
- Активизирането на пазара е провокирано от потвърждаването на датата на присъединяване на България към Европейския съюз и произтичащата от него възможност за възползване от прилагането на ОСП по отношение на директните плащания на единица площ;
- Тъй като плащането на единица площ не е обвързано с категорията на земята, този показател не оказва съществен влияние при покупките на земя;
- Наблюдаваните през предходните години големи ценови маржини в различните райони на страната са преодоляни, което определя стабилност на пазара.
- Съществен момент е появата и утвърждаването на позициите на пазара на нов субект – инвестиционни фондове, които участват в над 50 % от сделките за 2006 г.

Според достигнатото равнище на пазарни цени, регионите могат да се разделят на 3 групи:

- Райони с високи пазарни цени на земите, предназначени за земеделско производство - и през 2006 г. това са Югозападният и Южния централен район. Средната пазарна цена е 2 690 лв./ха
- Райони с пазарни цени около средната за страната – в тази група се включват Югоизточният и Североизточният район на страната. Средната пазарна цена е най-ниска в Шумен – 1 570 лв./ха, а най-висока – в Добрич – 3 550 лв./ха.
- Райони с ниски пазарни цени – такива са Северния централен и Северозападен райони. Средната пазарна цена е 1 650 лв./ха

За периода 2000 – 2006 г. са осъществени 318 722 сделки за покупко-продажба на земеделска земя в обем на 344 792 ха.

За разлика от предходните години, когато покупките са били с цел развитие на земеделско производство, а основните участници - производствени структури, то през 2006 г. закупуването на земя е преди всичко с цел получаване на бъдещи доходи. Близко 50% от сделките са сключени в област Видин при средна пазарна цена от 1630 лв./ха (увеличение с 47% спрямо предходната година).

1.1.2. Наемни/арендни отношения

През 2006 г. развитието на арендните и наемните отношения способства за установяване на уедруено земеделие. Размерът на имотите, за които се сключват наемните и арендни договори варира в изключително голям диапазон и е в пряка зависимост от района, в който те се намират. Няма коректна база за сравнение.

За 2006 г. са сключени 146 352 арендни договора за 375 115 ха земя. Спрямо 2005 г. сключените договори и наетата земя са се увеличили съответно с 5,7 % и 11,1 %. Предоставянето на земя под наем продължава да бъде приоритетно предпочитание за разпореждане със земята от страна на собствениците.

Земя под наем и аренда са предоставили 202 747 собственици. Наемателите на земя се увеличават спрямо 2004 г. с 8,2 % и броят им е 5 162. Запазена е тенденцията за най-развити арендни отношения в Североизточния район, но се отбелязва съществен ръст при броя на арендните договори в Северния централен район. Най-слабо са развити арендните отношения в Югозападния район на страната.

Средният за страната размер на земята, наета от един собственик, се запазва на нивото от 1,9 ха. Средният размер на земята за 2006 г., наета от един арендатор е 72,7 ха. С най-висока стойност е този показател във Варненска област – 209,0 ха, а с най-ниска – 0,2 в Благоевградска област.

Очаква се наемните отношения да се активизират предвид създадените възможности за отдаване под наем на общинския поземлен фонд.

При сключването на договорите преобладава смесената аренда – плащане в натура и пари. В парично изражение размерът на рентата е от 80 - 300 лв./ха. Нивата на рентата варират в изключително голям диапазон и са в пряка зависимост от района, в който се намират имотите.

1.1.3. Участие на Държавния поземлен фонд в процеса на развитие на поземлените отношения в България

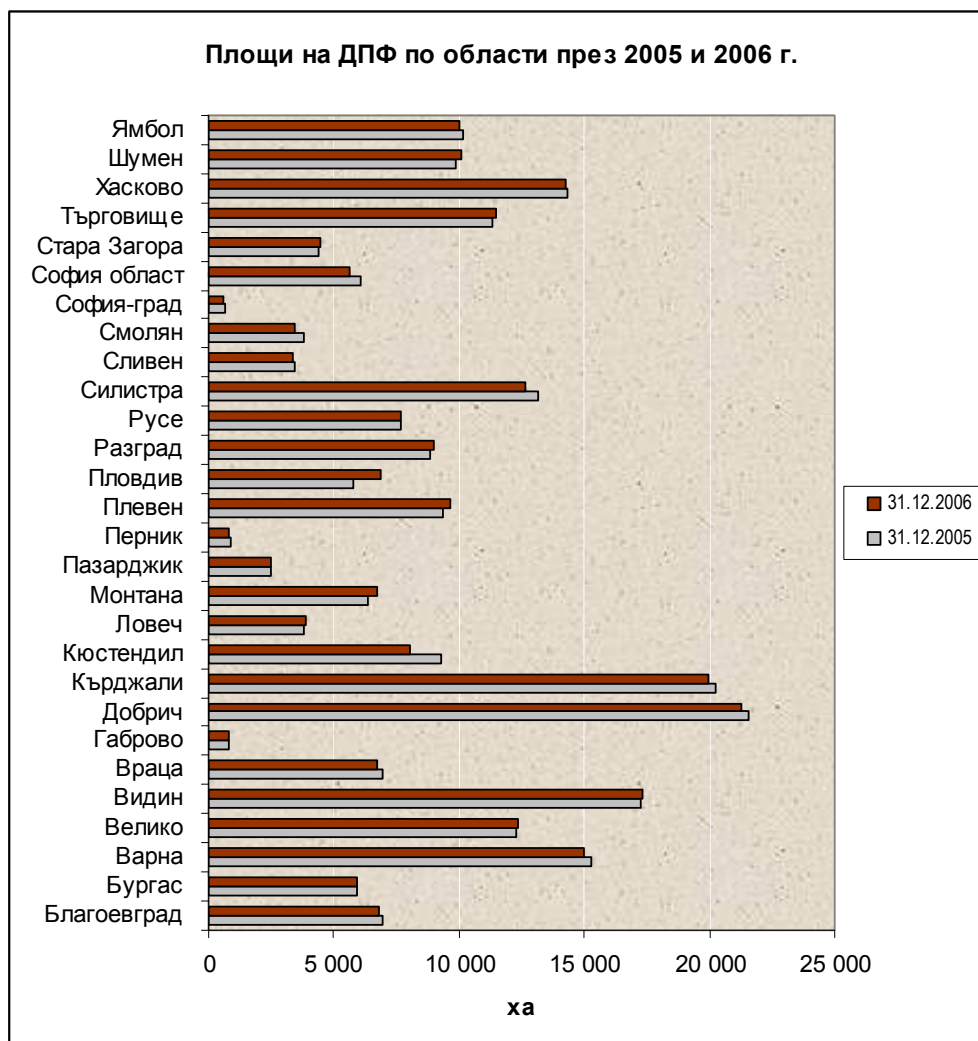
Към 31.12.2006 г. общият размер на земите от държавния поземлен фонд (ДПФ) – частна държавна собственост възлиза на 237 240 ха, с общ брой на имотите - 124 608.

През 2006 г. в приход на ДПФ са постъпили 4 707 ха - главно от замени със земеделски земи на физически и юридически лица. Констатира се увеличаване размера на земите от ДПФ в областите Видин, Монтана, Търговище, Плевен. В област Пловдив, след отразяване границите на защитените територии на Национален парк "Централен Балкан", към земеделските земи от ДПФ са включени допълнително 1 071 ха в община Карлово и 330 ха в община Сопот, представляващи високопланински пасища.

Общо за страната, разходът на земи от ДПФ през 2006 г. възлиза на 6 620 ха и се формира основно от:

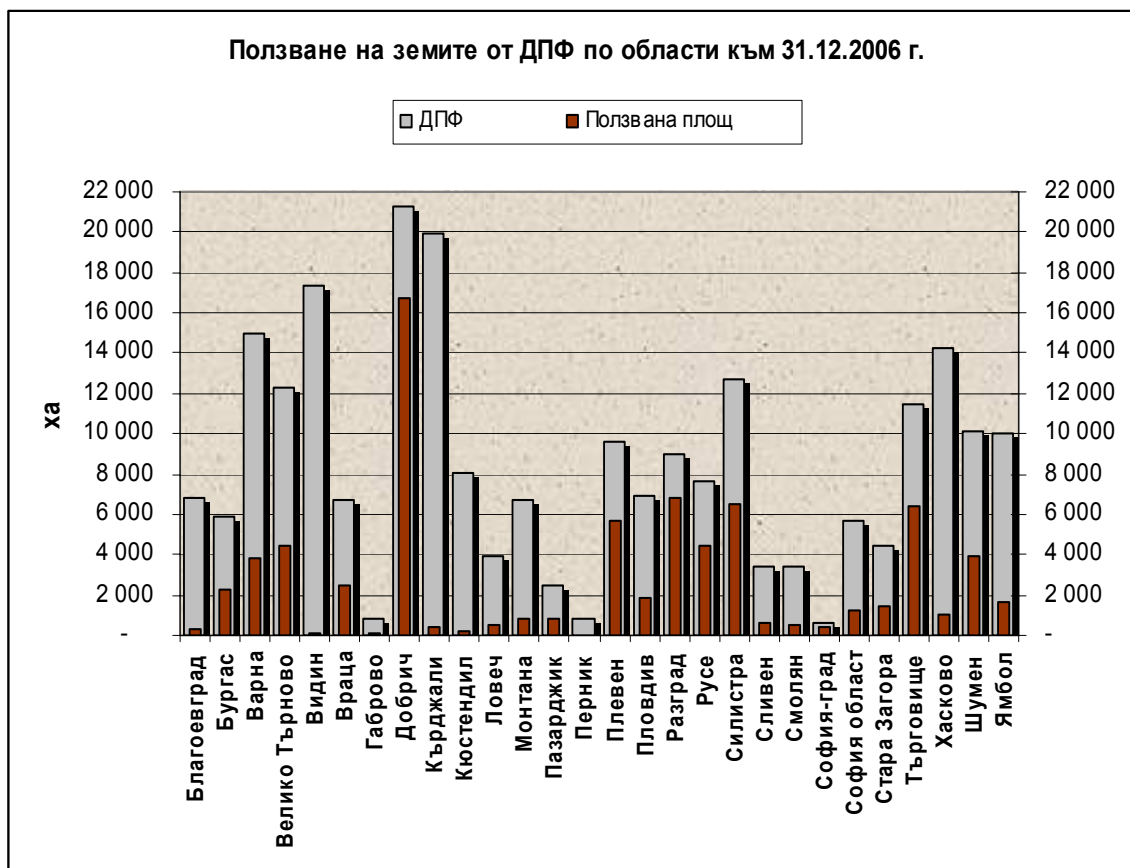
- изключване от площта на ДПФ – частна държавна собственост на защитени територии – публична държавна собственост: в област Кюстендил, община Рила от ДПФ са изключени 26 ха, попадащи на територията на Природен парк "Рилски манастир"; в област Благоевград, на основание споразумение между МОСВ и МЗГ от ДПФ са изключени 15 ха, попадащи на територията на Национален парк "Пирин" и резерват "Ореляк";
- закупени земи от ДПФ от притежатели на поименни компенсационни бонове на проведените през 2006 г. търгове за продажба на земи от ДПФ по реда на Наредба №16 от 2000 г. на министъра на земеделието и горите;
- оземляване на безимотни и малоимотни граждани чрез прехвърляне правото на собственост върху земи от ДПФ по реда на Наредбата за оземляване на безимотни и малоимотни граждани;
- изключване от ДПФ на имоти, които не представляват земеделски земи, в резултат на унифициране на данните в цифровите модели на КВС – в област Кюстендил, община Кюстендил са изключени 285 ха, в община Сапарева баня – 911 ха;

Фигура. II.1

Източник: МЗХ- дирекция "Поземлени отношения"

Фигура. II.2

Източник: МЗХ - дирекция "Поземлени отношения"

За безвъзмездно ползване от научни институти, селскостопански техникуми, училища, затвори, разсадници и др. са предоставени 17 147ха земеделски земи от ДПФ, необходими за осъществяване на основната им дейност. В сравнение с 2005 г. размерът на безвъзмездно предоставените земи от ДПФ на тези организации е намалял с 576 ха, поради отпаднала необходимост от ползването им - по искане на ползвателите, или в резултат на извършени проверки за ползването им по предназначение.

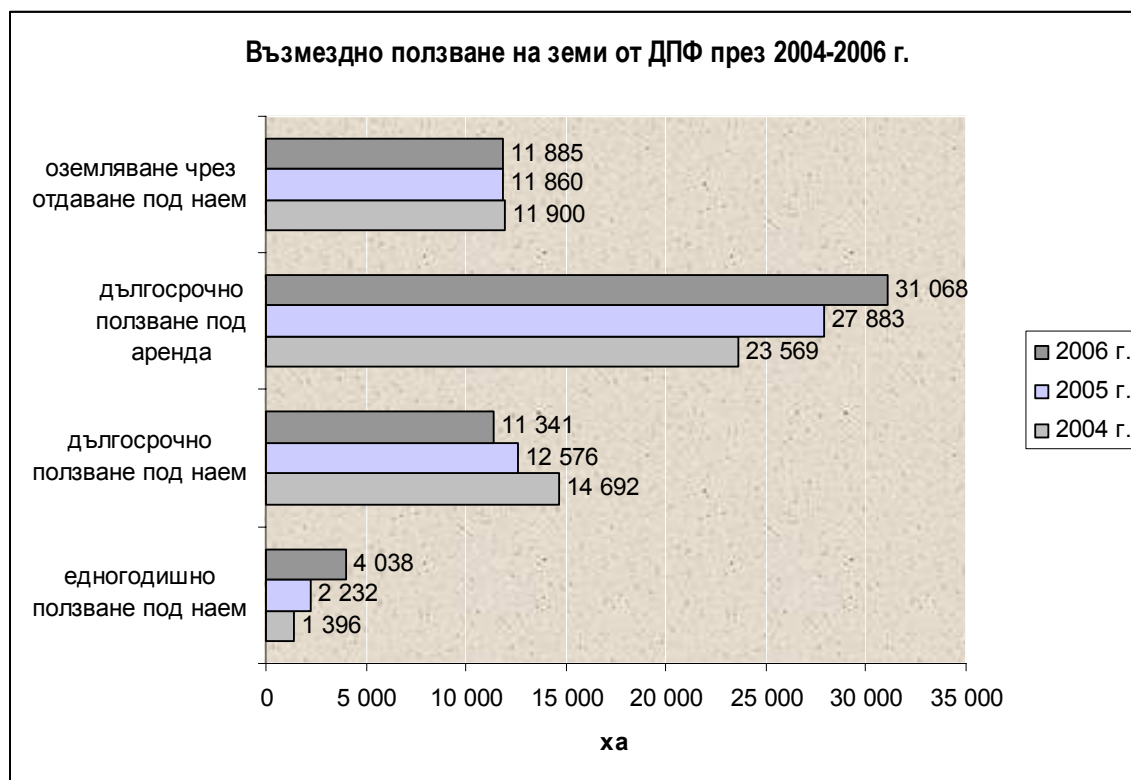
Таблица II.4.

Предоставени за ползване земеделски земи от ДПФ под наем или аренда

		към 31.12.2005 г.	към 31.12.2006 г.
1.	За едногодишно ползване под наем	2 232 ха	4 038 ха
2.	За дългосрочно ползване	52 319 ха	54 294 ха
	- под наем	12 576 ха	11 341 ха
	- под аренда	27 883 ха	31 068 ха
	- за оземляване чрез отдаване под наем	11 860 ха	11 885 ха

Източник: МЗХ - дирекция "Поземлени отношения"

Фигура. II.3

Източник: МЗХ - дирекция "Поземлени отношения"

В резултат на ежегодно провежданите търгове за отдаване под наем и аренда на свободните земи от ДПФ в страната, е налице тенденция за увеличаване размера на предоставените за дългосрочно ползване държавни земи. От графиката е видно, че в сравнение с 2005 г. ползването под аренда на земите от ДПФ е нараснало с 3 185 ха.

Общият размер на земите от ДПФ, ползвани на база сключени договори за наем или аренда, към 31.12.2006 г. възлиза на 58 332 ха, от които 4 038 ха за едногодишно отдаване под наем и 54 294 ха за дългосрочно ползване. Най-голям интерес и съответно най-висок е процентът на предоставените по този ред земи от ДПФ в областите Добрич, Велико Търново, Разград, Силистра и Плевен.

Продължава процедурата по предоставяне без търг или конкурс на земи от ДПФ, необработвани две и повече стопански години и земи, заети със съществуващи трайни насаждения. По този ред, през 2006 г., със заповеди на министъра на земеделието и горите е разрешено сключването на договори за аренда на земи от ДПФ за 244 ха, в т.ч. 51 ха за отглеждане на едногодишни полски култури; 183 ха за създаване и отглеждане на трайни насаждения и 10 ха за отглеждане на съществуващи трайни насаждения.

Във връзка с проявен интерес от страна на земеделски производители, занимаващи се с животновъдство за ползване на мери и пасища от ДПФ, през изминалата година се пристъпи към обявяването им на търг и съответно бяха сключени договори с лицата за едногодишното им ползване под наем. Във връзка с приетите промени в Закона за изменение и допълнение на Закона за собствеността и ползването на земеделските земи (ЗСПЗЗ), относно предоставяне за общо ползване на част от мерите и пасищата от ДПФ, през 2007 г. се пристъпи към предоставянето им по новия ред, с оглед подпомагане на земеделските стопани, занимаващи се с животновъдство при прилагане на Схемата за единно плащане на площ.

В сравнение с 2005 г. общият размер на неизползваните земи от ДПФ е намалял с 2 327 ха.

Обезщетяване на собственици с поименни компенсационни бонове

През 2006 г. за продажба на търг на притежатели на поименни компенсационни бонове са обявени 7 850 ха земи от ДПФ, от които от правоимащите лица са спечелени 598 ха, на стойност 2 544 306 лв. Към 31.12.2006 г. по този ред са сключени договори за покупко-продажба на 474 ха земи от ДПФ.

Оземляване на безимотни и малоимотни граждани

Общо за страната са сключени договори за оземляване на безимотни и малоимотни граждани чрез дългосрочно отдаване под наем на земи от ДПФ в размер на 11 885 ха. През 2006 г. са отстъпени 1 068 ха земи от ДПФ за оземляване на безимотни граждани и домакинства чрез прехвърляне правото на собственост. Най-голям интерес към процеса на оземляване е проявен в областите Добрич, Разград и Силистра. Приключили са техническите дейности и са приети плановете за оземляване в 998 землища, за обща площ 17 473 ха. Поради проявен интерес от страна на безимотни и малоимотни граждани, в някои области (Силистра, Смолян и Ямбол) се наложи да бъде разрешено допълнителното предоставяне на земи от ДПФ за оземляване в размер общо на 439 ха.

Учредяване на ограничени вещни права върху земи от ДПФ

През 2006г. са сключени 2 бр. договори за учредяване право на строеж върху земеделска земя от ДПФ - за изграждане ел. стълбове за високо напрежение и телекомуникационно съоръжение (базова станция) в имоти от ДПФ. Изготвени са 33 бр. писма за предварително съгласие на министъра на земеделието и горите за започване на процедура за изготвяне на проект за подробен устройствен план за изграждане на обекти върху имоти от ДПФ. Дадените съгласия касаят основно постъпили искания от инвеститори за изграждане на ветроенергийни обекти в имоти от ДПФ.

Замени на земи от ДПФ

През 2006 г., общият брой на извършените замени е 817, в резултат на които в приход на ДПФ са постъпили 5 495ха, а държавата е отстъпила право на собственост върху 4 865ха. Анализът на представените данни показва, че общо за страната размерът на постъпилите в приход на ДПФ земеделски земи надвишава с 630 ха земеделските земи, отстъпени при замените. В голямата си част извършените замени са с цел комасиране на земите и създаване на условия за осъществяване на крупни инвестиционни проекти.

1.2. Използване на площите със селскостопанско предназначение

Площта със селскостопанско предназначение (ПССП)¹ през 2006 г. е 5 710 хил. ха и заема 51,4% от територията на страната. През 2005 г. ПССП е била в размер на 5 726 хил.ха. Относителният ѝ дял през 2006 г. намалява незначително (с 0,28 %) спрямо предходната година.

Използваната земеделска площ (ИЗП)² през 2006 г. е 5 190 хил. ха или 46,8 % от територията на страната. През 2005 г. ИЗП е в размер на 5 265 хил. ха – 47,4 %. Като цяло за

¹ Площта със селскостопанско предназначение се формира от използваната земеделска площ и необработваните земи.

² Използваната земеделска площ (ИЗП) включва:

- обработваемата земя,
- трайните насаждения,
- постоянно затревените площи,
- семейните градини,
- оранжерийните площи.

страната се наблюдава известно намаление на относителния дял на използваната земеделска площ спрямо общата площ на страната.

Обработваемите земи³ в България през 2006 г. са 3 090 хил. ха и представляват 59,5% от използваната земеделска площ (ИЗП). През 2005 г. обработваемите земи са били в размер на 3 128 хил. ха – 59,4 % от ИЗП за страната. Размерът на обработваемите земи се запазва на едно и също равнище спрямо ИЗП и през двете години. Районът с най-много обработваема земя в България е Североизточен – 1 002 хил. ха (32,4% от обработваемата земя в страната), следван от Северен централен – 686 хил. ха (22,2 %) и Южен централен – 542 хил. ха (17,2%).

През 2006 г. угари⁴ са наблюдавани върху 437 хил. ха или 14,1 % от обработваемата земя.

Изкуствените ливади с бобови и житни треви през 2005 г. заемат 94 хил. ха или 3,0 % от обработваемата земя. Спрямо 2005 г. тяхната площ намалява с 2 хил. ха (9,8 %).

Постоянно затревените площи и ливадите-овощни градини през 2006 г. заемат 1 876 хил. ха или 36,2% от ИЗП.

Лозя - чиста култура през 2006 год. има върху 101 хил. ха, което представлява 2% от ИЗП на страната. Наблюдава се сравнително запазване на относителния дял на лозята спрямо ИЗП през 2005 и 2006 год.

Таблица II.5.

Обработваема земя, използвана земеделска площ и площ със селскостопанско предназначение за периода 2004-2006 г. (хектари)

код*	ЗАЕТОСТ	2004 г.	2005 г.	2006 г.
23	пшеница	1 044 006	1 134 354	979 925
24	ечемик	333 484	276 472	192 539
25	ръж и тритикале	17 578	24 158	17 285
26	овес	42 467	36 172	20 707
27	царевица	415 971	340 847	386 772
28	ориз	5 397	4 683	5 082
29	други житни	15 852	15 943	6 779
30	захарно цвекло	1 041	1 907	101
31	индустриални текстилни култури	3 735	1 930	811
32	слънчоглед	598 203	653 371	785 064
33	тютюн	48 974	43 005	27 932
34	индустр. маслодайни култури	20 517	13 094	22 012
35	други индустриални култури	96 078	44 217	35 325
36	картофи	24 562	25 441	23 825
37	боб, грах, бакла	5 801	4 785	4 379
38	леща, нахут и други варива	3 875	4 705	2 237
39	зеленчуци	37 765	41 584	39 899
40	разсадници	4 842	4 219	3 810

³ Обработваема земя са площите, които се включват в сеитбообръщение в годината на наблюдение, временните ливади с житни и бобови треви и угарите

⁴ Угарите са обработваеми или необработвани земи, които не дават никаква реколта в годината на наблюдение. Обработени или не, площите остават в тази категория не повече от три години

41	фуражни култури, окопни	484	200	0
42	други фуражни едногодишни култури	6 547	13 028	4 885
43	ливади засети с бобови	93 044	92 772	91 162
44	ливади засети с житни	4 900	3 205	2 492
49	угар	437 674	348 118	436 508
	ОБРАБОТВАЕМА ЗЕМЯ:	3 262 797	3 128 210	3 089 531
63	семејни градини	49 122	42 315	40 388
50-58	овощни насаждения	83 082	71 457	71 084
59	лозя – чиста култура	117 041	106 633	100 564
60-62	смесени трајни насаждения	10 782	9 892	10 182
45-48	постоянно затревени площи и ливади-овощни градини	1 805 711	1 904 016	1 876 392
82	оранжерии, заслони и високи навеси	1 954	1 998	1 912
	ИЗПОЛЗВАНА ЗЕМЕДЕЛСКА ПЛОЩ:	5 330 489	5 264 521	5 190 053
	ПССП:	5 785 686	5 725 663	5 709 733

Източник: МЗХ, "Агостатистика"

* Код от физическата номенклатура на анкетата за заетостта и използването на територията на страната (БАНСИК)

2. Производствени и икономически резултати през 2006 г. и данни за 2007 г. Икономически сметки за селското стопанство

2.1. Производство

2.1.1. Растениевъдство

През зимният период на 2005-2006 г. валежите от сняг и дъжд бяха около нормата и над нормата за страната. В периода 12-14 март 2006 г. в някои области паднаха наднормени валежи от сняг и дъжд, което съвпадна с топенето на снежната покривка в много райони на страната. В следствие на обилните валежи в отделни райони възникнаха наводнения като бяха залети земеделски площи и преовлажнени отделни блокове по поречието на река Марица и река Дунав. С необичайното покачване на нивото на река Дунав, ниско разположените площи бяха наводнени предимно от покачването на нивото на подпочвените води. Тези посеви от земеделски култури бяха унищожени, а на преовлажнените почви във вътрешността на страната посевите бяха проредени и слаби. При незасегнатите площи от влошените климатични условия, вегетацията на културите и провежданите агротехнически мероприятия, протекоха нормално.

В сравнение с предходната година, през стопанската 2005/2006 година не се забелязват значителни изменения в структурата на производството на полските култури. Водещи са зърнените култури следвани от маслодайните.

Не се наблюдават големи промени и в относителните дялове на реколтираните площи на основните групи земеделски култури. Увеличение се наблюдава при маслодайните култури, индустриалните запазват своя дял, а при зърнените и фуражните култури се отчита слабо намаление.

През стопанската 2005/2006 година при редица култури беше отчетено увеличение на средните добиви, като най-голямо е при слънчогледа и ечемика.

2.1.1.1. Зърнопроизводство

През 2006 г. производството от зърнените култури е около 5 532 хил. т, като спрямо 2005 г. е отбелязано намаление с около 5,9%. Спадът на производството се дължи основно на намалението на площите с 12,2% спрямо 2005 г. През 2006 г. зърнените култури заемат площ от 1 609 хил. ха, което представлява 52,1% от обработваемата земя в страната.

Най-много са площите със зърнени култури в Североизточен район – 583 хил. ха или 58.1% от обработваемата земя в района. В Северен централен район зърнени култури има върху 359 хил. ха (52.3% от обработваемата земя в района).

Таблица II. 6.

Производство на зърнени култури от реколти 2005 и 2006 г.

Култура	Площи (реколтирани) (ха)		Среден добив (тона/ха)		Производство (тона)	
	2005 г.	2006 г.	2005 г.	2006 г.	2005 г.	2006 г.
Пшеница	1 101 807	970 392	3,16	3,40	3 478 066	3 301 882
Ръж	8 782	7 408	1,55	1,72	13 617	12 704
Тритикале	9 324	9 597	2,43	2,68	22 643	25 698
Ечемик	264 519	185 704	2,49	2,94	657 863	546 292
Овес	30 571	16 446	1,64	1,85	50 138	30 491
Царевица за зърно	298 713	350 291	5,31	5,53	1 585 701	1 587 805
Ориз	4 501	4 539	4,48	4,41	20 163	20 008

Източник: МЗХ, "Агростатистика"

Пшеница

Произведеното зърно от пшеница през 2006 г. бележи намаление спрямо 2005, независимо от увеличението на средния добив, поради намалението на засетите площи с 13,6% (155 хил. ха).

Количеството на прибраната пшеница е 3 302 хил. т или понижението спрямо 2005 г. е с 5,1%.

Площите, засети с пшеница през 2006 г. са 979 925 ха, като в сеитбообръщението пшеница след пшеница се отглежда върху 30,2% от площите (подобно на нивото от предходната година). Увеличават се засетите след слънчоглед площи с пшеница (39,7%), а намаляват тези, засети след ечемик и царевица. В сеитбооборота на пшеницата за 2006 година са включени 5 % угари, докато през 2005 г. те са 4,8%. Върху около 64% от площите на пшеницата през стопанската 2006 година е извършен правилен сеитбооборот.

През 2006 г. относителният дял на площите на пшеницата засети с окачествени семена е нараснал на 63% в сравнение с предходната година, когато са засети 54% от площите с окачествен посевен материал.

По данни на дирекция "Агростатистика", производството през 2007 г. възлиза на 2,39 млн. тона, а размерът на засетите с пшеница площи е 11 20 5 хил. ха със среден добив – 2,20 т/ха.

Ръж и тритикале

Произведеното зърно от ръж и тритикале през 2006 г. бележи увеличение с 5% спрямо 2005 г. – 13 хил. т ръж и 26 хил. т тритикале. Повишението на производство се дължи на най-вече на увеличените средни добиви на културите, въпреки намалението на площите на ръжта с 14,9%. За 2007 г. земеделските производители предвиждат намаление на площите засети с ръж и тритикале

с около 31 %. Вследствие на това, производството на ръж намалява с 30 %, а на тритикале с около 50 %.

Ечемик

Производството на ечемик през 2006 г. намалява със 17% в сравнение с 2005 г. и възлиза на 546 хил. т, поради намаление на размера на засетите площи с 30,4% (193 хил. ха). Повисокият с 18,1% среден добив е компенсирал до известна степен намалението на площите.

Площите с ечемик през 2006 г. са 192 539 ха. Най-много ечемик е засят в Северен централен район - 51 хил. ха (26,5% от площите с ечемик в страната), следват Югоизточен - 49 хил. ха (25,4%) и Североизточен район – 46 хил. ха (23,7%).

От гледна точка на предшествениците, добър сеитбооборот е направен на около 55% от площите. Най-висок е делът на предшественик пшеница – 30.4%, следван от слънчогледа - с 27.4%. Наблюдава се увеличение с 1% спрямо 2005 г. на площите с ечемик, засети след царевица. Угарите, включени в сеитбооборота на ечемика през 2006 г., са 5.1%, а около 13.6% предшественици са други култури.

Засетите площи с ечемик (есенен и пролетен) реколта `2007 са 193,8 хил. ха, а производството възлиза на около 420 хил. т при среден добив около 2,25 т/ха.

Овес

Производството на овес е намаляло с 40% спрямо 2005 г., което се дължи на намалението на засетите площи с 52%. Средният добив е 1,85 т/ха, спрямо предходната година е нараснал с 12,8%. През 2007 г. засетите площи с овес са увеличени с 8 900 ха, а производството намалява с около 8 000 т, поради намален среден добив.

Царевица за зърно

Произведената продукция от царевицата за зърно през 2006 г. е на нивото от предходната година – 1 588 хил. т. Засетите площи са се увеличили с 16,2% и възлизат на 358,5 хил. ха., средния добив е намалял с 14,7% и достига 4,53 т/ха

Основните площи с царевица са в Североизточен район – около 219 хил. ха (56.5%), следва Северен централен - 97 хил. ха (25 %) и Северозападен – 32 хил. ха (8,2%). С окачествени семена са засети 90% от площите.

Около 55% от площите с царевица са разположени върху житни предшественици. Угарите, включени в сеитбооборота на царевицата през 2006 г., са 4.5% (през 2005 г - 4.1%). Царевица като монокултура се отглежда върху 20% от площите.

Площите, засети с царевица за реколта `2007 възлизат на 396,7 хил.ха. Произведени са 313 хил. тона, като средният добив се изчислява на 1,46 т/ха.

Ориз

Производството на оризова арпа през последните две години (2005 и 2006) е на ниво от 20 хил.тона. През 2006 г. площите са 4,6 хил. ха, а през 2005 г. - 4,7 хил. ха. Средният добив е спаднал с 1,6% през 2006 г. и възлиза на 4,41 т/ха.

През 2007 г. площите засети с ориз са около 6,7 хил. ха, от тях са произведени 30,6 хил. тона ориз със среден добив 4,64 т/ха.

2.1.1.2. Маслодайни култури

Основните маслодайни култури, отглеждани в нашата страна са слънчоглед, рапица, фъстъци и соя.

Слънчоглед

От групата на маслодайните култури слънчогледът е основна суровина за производството на олио в страната.

Засетите площи през 2006 г. възлизат на 784 хил. ха, като от тях са реколтирани 751 хил. ха. Наблюдава се увеличение на засетите площи с 20 % спрямо 2005 г.

Най-много слънчоглед се отглежда в Североизточен район на страната - 34,1% от общата площ, следван от Северен централен - 29,9%, Северозападен - 11,7% и Южен централен - 12,6%. Производството на маслодаен слънчоглед през 2006 г. е увеличено с 28% в сравнение с 2005 г.

Таблица II.7.

Производство на слънчоглед за периода 2001-2006 г.

Година	Реколтирани площи (ха)	Среден добив (т/ха)	Производство (тона)
2006	783 859	1,59	1 196 570
2005	603 252	1,50	904 114
2004	592 765	1,82	1 078 832
2003	659 632	1,20	788 763
2002	471 013	1,37	645 369
2001	389 471	1,04	405 487

Източник: МЗХ, „Агrostатистика“

По данни на дирекция „Агrostатистика“ на МЗХ, площите засети със слънчоглед - реколта 2007 г. възлизат на 686,7 хил.ха, произведени са 564,5 хил. т слънчоглед, а средният добив се изчислява на 0,94 т/ха.

Рапица

В групата на маслодайните култури през последните години успешно се развива зимната маслодайна рапица. През 2006 г. площите, засети с нея са в размер на 16 546 ха, т.е. с 30,5% повече в сравнение с 2005 г. От тях са реколтирани 15 834 ха или с 44,9% повече сравнение с 2005 г. Реколтираните площи по райони са както следва: Североизточен – 11 363 ха, следван от Северен централен – 2 541 ха, Югоизточен - 878 ха, Южен централен - 507 ха, Северозападен - 480 ха. Производството от маслодайна рапица е 28 463 т, или с 30,7% повече спрямо 2005 г.

По окончателна информация на дирекция „Агrostатистика“ засетите площи за 2007 г. възлизат на 54 706 ха, като от тях са реколтирани 53 998 ха. Произведени са 93 хил. т рапица, при среден добив 1,72 т/ха. Увеличението на площите през последните години се дължи на засиленият интерес към производството на биодизел в страната.

2.1.1.3. Технически култури

Тютюн

За реколта `2006 са разсадени общо 27 931,4 ха. Като реколтирани площи са отчетени общо 27 369,5 ха, от които 17 919,2 ха с Ориенталски тютюн, 6 843,3 ха – с тип „Виржиния” и 2 607 ха – с тип „Бърлей”.

Таблица II.8.

Площи, добиви и производство на тютюн по типове, реколта `2006.

Показатели	Мярка	Ориент. тютюн	Тютюн Виржиния	Тютюн Бърлей	Общо тютюн
Разсадени площи	ха	18 378,7	6 919,4	2 633,3	27 931,4
Нереколтирани площи	%	2,5	1,1	1	2
Нереколтирани площи	ха	459,5	76,1	26,3	561,9
Реколтирани площи	ха	17 919,2	6 843,3	2 607,0	27 369,5
Производство	тона	26 468	11 346	4 142	41 956
Среден добив	тона/ха	1,48	1,66	1,59	1,53

Източник: МЗХ, „Агостатистика”

Общо произведеният суров тютюн е в размер на 41 956 т или над 16 хил. т по-малко в сравнение с предходната реколта. Значително намаление на производството е отчетено при дребнолистните тютюни, от които са получени общо 26 468 т при 39 хил.т – реколта `2005. Влияние върху намаленото производство оказва заниженият размер на реколтираните площи през 2006 г.

Около 18 % по-ниско в сравнение с предходната реколта е производството на тютюн тип „Виржиния”. По-високият среден добив не успя да компенсира понижения размер на реколтираните площи.

Прибраната реколта от тютюн тип „Бърлей” през 2006 г. също отчита намаление в сравнение с предходната. Производството е спаднало от 6 хил. т на 4 142 т в резултат на намалените реколтирани площи от 3 900 ха на 2 607 ха през 2006 г.

Разсадените площи с тютюн реколта `2007 са с 12 % по-малко от предходната година. Общото производство на тютюн намалява с около 9 300 т спрямо 2006 г.

Влакнодайни култури

Намалението на производството на памук се запазва и през 2006 г. Реколтираните площи през 2006 г. са 1 012 ха при 1 119 ха през 2005 г. Намалението на площите е с около 9,6 %. Средния добив спада с 9,6 % и е 1,04 т/ха при 1,15 т/ ха за 2005 г. В резултат на по-малкото реколтирани площи и по-ниския среден добив производството намалява с 12 % в сравнение с предходната година и достига 1 056 т при 1 285 т през 2005 г.

Засетите площи през 2007 г. по данни на Главна дирекция „Земеделие и гори” са 929 ха. По данни на Асоциацията на памукопроизводителите реколтираните площи с памук са 848 ха, очаквания среден добив е 0,99 т/ха. Очакваното производство е около 838 тона. Производството на коноп е преустановено през 2003 година, а на лена през 2004 г.

Захарно цвекло

През 2006 г. производството на захарно цвекло у нас е в размер на 26 788 т и е със 7,68% повече от общото производство за 2005 г., което е в размер на 24 731 т.

Реколтираните площи са с 62,4 ха повече от предходната година. Средният добив от захарно цвекло за 2006 г. бележи увеличение от 3,25%, в сравнение с този от 2005 г.

Основни производствени райони на захарно цвекло са: Северен централен с производство от 13 393 тона и Североизточен район с производство от 13 300 тона.

Таблица II.9.

Производство на захарно цвекло от реколти 2005 и 2006 г.

Общо за страната	2005	2006
Площи -реколтирани (ха)	1 294,00	1356,40
Среден добив (т/ха)	19,11	19,75
Производство (тона)	24 731,00	26 788,00

Източник: МЗХ, „Агростатистика”

След присъединяването на страната ни към Европейския съюз, производството на захарно цвекло се влияе от определената за България квота за производство на захар от захарно цвекло.

По окончателна информация през пролетта на 2007 г. са засети 1 343 ха със захарно цвекло.

Хмел

През 2006 г. реколтираните площи с хмел са 202 ха - с 11,3% по-малко от 2005 г. (227,70 ха). Средният добив е 0,86 т/ха (с 9,5% по-нисък от този за 2005 г.). Производството на хмел за 2006 г. е 174 т - с 19,5% по-малко от общото производство за 2005 г.

Таблица II.10.

Производство на хмел от реколти 2005 и 2006 г.

Година	Площи реколтирани (ха)	Среден добив (тона/ха)	Производство (тона)
2005	227,7	0,95	216
2006	202,0	0,86	174

Източник: МЗХ, „Агростатистика”

Тенденцията на спад в производството на хмел продължава и през 2006 г. Намаленото производство се дължи отчасти на остаряване на част от хмелниците и големите инвестиции, необходими за създаването на нови насаждения.

Следва да се отбележи, че пивоварният сектор е един от най-динамично развиващите се у нас през последните десет години, на световните пазари има засилено търсене на хмел и

хмелни продукти и изкупните цени са високи. Вследствие на тези фактори, засадените площи с хмел през 2007 г. се увеличават с около 70 ха и производството достига до 647 т.

Хмеловите полета са разположени в Южен централен район, в околностите на гр. Велинград и са засадени с американски сортове - Nugget, Chinook и CFJ-8/Cascade/, на високи и ниски конструкции.

След присъединяването на България към ЕС и високите изисквания към качеството на земеделските продукти, които се търгуват на пазара на общността са въведени нови, по-високи изисквания за качество и приети процедури по сертификация на хмел и хмелни продукти от български компетентен сертифициращ орган.

2.1.1.4. Медицински и ароматни култури

Площите, заети с основните медицински и ароматни култури (маслодайна роза, мента, лавандула, маточина, резене, кориандър и валериана) през 2006 г. са 31 589 ха, което е с 26,7% по-малко в сравнение с 2005 г. Реколтираните площи през 2006 г. възлизат на 30 591 ха, което с 21,9% по-малко спрямо 2005 г. Намалението на площите се дължи основно на конюнктурата на пазара на продуктите от медицински култури. Например при кориандъра намалението на площите е с 34,41 % поради това, че през 2005 г. паднаха цените на семената на кориандър.

През 2007 г., площите засети с основни медицински култури достигат до 37 865 ха, което е в резултат на повишената им рентабилност.

2.1.1.5. Зеленчуци

Площите заети със зеленчуци в професионалните и малки стопанства от реколта 2006 г. са 71,08 хил. ха. Реколтирани са 69,96 хил. ха, от които 4% от втори култури. Основните площи, използвани за отглеждане на зеленчуци през 2006 г. са в размер на 69,57 хил. ха, като относителния дял на оранжерии е около 2%. Наблюдава се увеличение размера на реколтираните площи със 7% спрямо 2005 г., като пропадналите площи със зеленчуци са 2 %.

Таблица II.11.

Площи, производство и средни добиви от зеленчуци – реколта `2006

Зеленчуци	Открити площи	Производство (тона)		Среден добив
	(ха)	Общо	От открити площи	(т/ха)
I. Плодови зеленчуци				
Домати	7 022,4	212 969	170 527	24,28
Пипер - сладък	8 515,5	156 684	153 217	17,99
Патладжани	303,1	7 782	7 653	25,25
Краставици и корнишони	991,2	61 457	22 028	14,36
Тикви	213,6	3 135	3 135	13,54
Дини	6 413,6	135 947	135 947	21,20
Пъпеши	3 655,7	49 875	49 858	13,64
Сладка царевица	112,3	828	828	7,36
Други плодови зеленчуци (тиквички, бамя)	686,6	8 238	6 963	-
II. Бобови				
Градински фасул - зелен	555,6	3 212	3 176	5,72
Градински грах - зелен	1 086,5	3 471	3 471	3,19
Бакла- зелена	11,7	44	44	3,80

Суши зеленчуци				
Фасул – зърно	3 676,5	4 844	4 844	1.32
Леща	1 918,2	2 246	2 246	1,17
Нахут	519	471	471	0,82
III. Листостъблени зеленчуци				
Главесто зеле	2 817,9	72 662	72 495	25,73
Други листостъблени зеленчуци (салати, марули, спанак, магданоз, целина, чубрица, пащарнак, копър, цветно, къдраво и брюкселско зеле, алабаш, броколи, лук кромид - зелен, чесън - зелен)	1 282,7	18 352	15 640	
IV. Кореноплодни и клубеноплодни				
Картофи	24 471,3	386 050	385 937	15,77
Моркови	646,1	13 273	13 212	20,45
Лук кромид - зрял	2 216,6	20 272	20 267	9,14
Чесън – зрял	846,1	3 181	3 180	3,76
Праз	206,5	3 971	3 971	19,19
Арпаджик	111,9	701	701	6,26
Други кореноплодни (ряпа, репички, салатно цвекло, целина, пащарнак)	161,7	2 026	1 926	
V. Ягоди	1 395,6	8 761	8 702	6,24
VI. Култивирани гъби		1 894		
VII. Други зеленчуци	108,0	543	536	4,96
Общо:	69 963,9	1 182 865	1 090 923	

Източник: МЗХ, „Агростатистика”

Засадени са 38,52 хил. ха с пресни зеленчуци (домати, краставици, пипер, дини и др.), като от тях са реколтирани 37,73 хил. ха. С най-голям относителен дял е пиперът -23%, следван от домати -19% и дините -17%.

Площите, засадени с картофи през 2006 г. възлизат на 24,57 хил. ха. Реколтирани са 24,47 хил. ха, като 89% от тях традиционно са концентрирани в Южен централен и Югозападен район.

Реколтираните площи с бобови култури през 2006 г. са около 7,77 хил. ха. С най-голям относителен дял е зрелият фасул - 47%, следван от лещата - 25% и градински грах -14%. Пропаднали са близо 3% от засетите площи с бобови култури, като най-засегнат е Северозападен район.

Таблица II.12.

Сравнение на общото производство на зеленчуци, реколти 2006 и 2005 г.

Видове зеленчуци	Реколта `2005 (хил.т)	Реколта `2006 (хил.т)	Изменение 2006/2005 %
Домати	126	213	68,40
Пипер - сладък	72	157	117,86
Патладжани	11	8	-29,16
Краставици	45	61	37,39
Тикви	4	3	-15,00
Дини	75	136	81,24
Пълеши	22	50	123,57

Сладка царевица	2	1	-50,00
Картофи	375	386	2,82
Лук кромид - зрял	14	20	41,77
Ягоди	6	9	33,49
Главесто зеле	69	73	4,84

Източник: МЗХ, „Агростатистика“

Таблица II.13.

Сравнение на средните добиви на зеленчуци, реколти 2006 и 2005 г.

Видове зеленчуци	Реколта `2005 (т/ха)	Реколта `2006 (т/ха)	Изменение 2006/2005 %
Домати	16,81	24,28	44,45
Пипер - сладък	13,42	17,99	34,10
Патладжани	23,49	25,25	7,47
Краставици и корнишони	13,50	22,22	64,57
Тикви	16,86	13,54	-19,72
Дини	15,62	21,20	35,74
Пъпеши	9,83	13,64	38,78
Сладка царевица	4,82	7,36	52,69
Картофи	15,64	15,77	0,84
Лук кромид - зрял	9,36	9,14	-2,32
Ягоди	5,67	6,24	9,98
Главесто зеле	20,94	25,73	22,86

Източник: МЗХ, „Агростатистика“

През 2006 г. са произведени 1 183 хил. т зеленчуци, с 35% повече в сравнение с предходната селскостопанска година. Увеличение на производството се наблюдава при почти всички зеленчукови култури.

От открити площи са произведени над 690 хил. т пресни зеленчуци (без картофи и бобови култури) и около 90 хил. т от оранжерии. С най-голям дял от общото производство на пресни зеленчуци са домати - 27%, пиперът - 20% и дините - 17%. Произведени са 212 969 т домати, което е с 68,4% повече спрямо производството през 2005 г. и 156 684 т пипер, близо със 118% повече от предходната година. При почти всички пресни зеленчуци се наблюдават по-високи средни добиви в сравнение с 2005 г. – при домати с 45% по-високи, при пипера - с 34%, а при краставиците и корнишоните - с 65% .

Количеството произведени картофи остава почти непроменено в сравнение с 2005 г. Най-високи средни добиви се наблюдават в южните райони на страната.

Произведени са над 14 хил. тона бобови култури - нахут, леща, грах и др., като с най-висок относителен дял е зрелият фасул - 35%, следван от градински грах - 25%.

През 2006 г. се наблюдава увеличение на използваните оранжерийни площи и по-високо производство на зеленчуци от тях. Общо произведеното количество зеленчуци от оранжерии възлиза на 90 048 т, което е с 19% повече от реколта 2005 г. Произведени са 42 442 т домати, което с 19% повече от 2005 г., краставици - 37 724 т, с 12% повече, корнишони - 1 725 т, с 277% повече спрямо 2005 г., салати и марули - 2 299 т, с 97% повече.

Таблица II. 14.

Използвани основни площи за зеленчукопроизводство - реколта `2006

Основни площи	Използвани площи - реколта'2006 г. (ха)
Открити площи	68 491,9
Стъклени оранжерии	517,7
Полиетиленови оранжерии	557,4
Общо оранжерийна площ:	1 075,1
Обща площ:	69 567

Източник: МЗХ, „Агростатистика”

По-голяма част от произведената зеленчукова продукция през 2006 г. е предназначена за вътрешния пазар, като се наблюдава увеличение на реализацията на някои зеленчуци (корнишони и пипер) в сектора за преработка, в сравнение с преходната година. За търговската мрежа са разпределени 65% от произведените домати, 89,9% от краставиците, 54,7% от пипера. От реализираните количества зеленчуци, директно в преработвателните предприятия, с най-голям процент участват градински грах - 83,3%, сладка царевица -70,5%, корнишони - 50,8%, патладжани - 42,2%, зелен фасул - 40,9%, пипер -29,5%.

Площите, използвани за отглеждане на зеленчуци през 2007 г, възлизат на 56,7 хил. ха.

25,4 хил. ха са засадени с пресни зеленчуци (домати, краставици, пипер, дини и др.), като от тях са реколтирани 24,4 хил. ха. Наблюдава се намаление на реколтираните площи с около 19% спрямо 2006 г, а площите, от които не е прибирана продукцията са 2%. С най-голям относителен дял са площите на пипера (22%), следвани от доматите (20%) и дините (14%).

Площите засадени с картофи са 22,7 хил. ха. Реколтирани са 22,4 хил ха, като 91,7% от тях са концентрирани в Южен централен и Югозападен регион. Количеството на произведените картофи възлиза на около 299 хил. тона и е с 23% по-малко в сравнение със стопанската 2006 г. Най-високи са средните добиви в Южна България.

Площите, засети с бобови култури възлизат на 9,8 хил. ха, като 9,6 хил. ха са реколтирани. Зрелият фасул е с най-голям дял (55%), следван от градинският грах (17%) и лещата (14%). Произведени са над 17 хил. тона бобови култури (фасул, леща, грах и др.).

4,8 хил. ха са реколтираните площи с домати за 2007г, от тях средният добив е изчислен на 19,7 т/ха, като са произведени общо 133 хил. тона, което е с около 37 % по-малко, сравнено с 2006 г.

Реколтираните площи пипер за 2007г. са 5,5 хил. ха. От тях са произведени 81,7 хил. тона пипер, при среден добив 14 т/ха. Производството на пипер е намаляло с 48% спрямо предходната стопанска година.

През 2007 г. са произведени общо 803,5 хил. тона зеленчуци, което е с 32% по-малко в сравнение с предходната стопанска година. Намаление на производството се наблюдава при почти всички зеленчукови култури, като основната причина за ниската реколта са неблагоприятните климатични условия.

2.1.1.6. Плодове

През 2006 г. са произведени 116 010 хил.т плодове, което е с 16,5% повече спрямо 2005 г. Производството на плодове е съсредоточено в Южен централен район - 28,9%, следван от Югозападен - 20,5%, Югоизточен - 19,8 %, Североизточен - 18,2%, Северен централен - 11,2% и Северозападен - 1,4% райони.

В Южен централен район са произведени около 29 % от общото количество плодове в страната през 2006 г. и 44,6% от ябълките. Наблюдава се значително увеличение на

производството на плодове в Югозападния и Югоизточния райони, където са произведени съответно 45% от черешите и 55% от прасковите в страната.

С най-голям относителен дял от общото производство на плодове през 2006 г. заемат ябълките - 23%, следвани от прасковите - 19%, сливите и джанките - 18%, черешите - 18% и кайсиите - 11%.

Средните добиви от основните овощни култури са по-високи през 2006 г. в сравнение с 2005 г. Увеличението на средните добиви при основните овощни култури е както следва: праскови - 40,6%, кайсии-39,75, малини - 28,3%, сливи - 17,5%, вишни - 12,9%, череша - 10,8%, ябълки - 5,8%, круши - 3,7%. Единствено при орехите се наблюдава намаление на средния добив с 12,9%.

Таблица II.15.

Производство на плодове от реколти 2005 и 2006 г

Овощни култури	Площи (реколтирани) (ха)		Среден добив (тона/ха)		Производство (тона)	
	2005 г.	2006 г.	2005 г.	2006* г.	2005 г.	2006 г.
Ябълки	3 127	2 979	8,355	8,838	26 130	26 328
Круши	205	152	3,630	3,765	750	572
Кайсии и зарзали	3 038	2 719	3,497	4,887	10 621	13 286
Праскови и нектарини	2 646	2 755	5,603	7,879	14 827	21 709
Сливи и джанки	5 926	5 899	3,029	3,560	17 950	21 001
Череша	4 723	4 791	3,861	4,279	18 235	20 504
Вишни	1 467	1 518	2,160	2,439	3 168	3 701
Орехи	3 194	2 980	0,826	0,708	2 639	2 110
Малини	1 182	1 364	3,295	4,228	3 897	5 766
Други овощни видове	835	821			1 400	1 033
Общо	26 343	25 978			99 617	116 010

Източник: МЗХ "Агостатистика"

* Средният добив е изчислен за площи равни и над 0,1хектар

Площите заети с овощни култури през 2006 г. са под 37 хил. ха, като 71% от тях са реколтирани. С 1,4% намалява размерът на реколтираните площи от овощни видове през стопанската 2005-2006г. в сравнение с предходната година. Намалението е свързано с изкореняване на насажденията с изтекъл амортизационен срок. Площите с млади, невстъпили в плододаване овощни насаждения през 2006 г. заемат 7,7 хил. ха, което е с 14% повече спрямо предходната година. Най-голям относителен дял от тях заемат черешите - 27%, следвани от прасковите - 11%, сливите - 11%, ябълките - 10% и кайсиите - 9%.

Агротехническото и фитосанитарно състояние на младите насаждения е добро.

През 2006 г. се наблюдава засилен интерес към създаване на насаждения от череша, праскови, сливи, ябълки. Продължава тенденцията на осъвременяване на сортовата структура.

През 2006 г. реколтираните площи заемат 25 978 ха т.е. с 1,39% по-малко в сравнение с 2005 г. Намалението на реколтираните площи в Северозападния район е с 13,8%, следван от Североизточен - 8,4% и Югоизточен - 1,5%. В останалите райони се наблюдава увеличение на реколтираните площи, като за Северен централен район е с 4,6%, Югозападният - 3,8% и Южен централен район - 2,8%. За отделните овощни видове това намаление е както следва: круши - 25,9%, кайсии-10,5%, орехи - 6,7%, ябълки - 4,8%, сливи - 4,5% .

Площта на насажденията от сливи и джанки през 2006 г. заема най-висок относителен дял - 22,7%, следвана от черешите - 18,4%, орехите - 11,5%, ябълките - 11,5%, прасковите - 10,6% и кайсиите - 10,4% спрямо общата площ на овощните насаждения в страната.

Производството на плодове през 2007 г. е с 10 % по-ниско от предходната стопанска година. Наблюдава се намаление на производството на кайсии, малини и орехи. При производството на плодове през 2007 г. се отчитат по-ниски средни добиви почти при всички овощни видове в сравнение с последните две години. Ниските средни добиви са повлияни и от младите насаждения, които плододат за първа и втора година.

2.1.2. Животновъдство

През 2006 - последната година преди членството на страната ни в ЕС, дейността на всички ангажирани с осигуряване на продукцията от животновъдството – производители, преработватели, търговци и администрация, е насочена към създаване на организационна схема, гарантираща стабилно, пазарно ориентирано и щадящо околната среда производство. Продължи работата по синхронизиране на българското право с изискванията на ЕС за обща организация на пазара на животински продукти, преструктурирането на производствения и преработвателен сектор, инвестирането за осигуряване на оптимални условия за добив и преработка.

Продължи реформата в млечното и месно направление на животновъдството. През 2006 г. се проведе експериментална квотна година при производството на краве мляко. Изработиха се критерии за одобряване на изкупвачи на краве мляко и започна реалното им прилагане. За подобряване качеството на суровото краве мляко и спазване на ветеринарномедицинските изисквания за сградов фонд и оборудване на млекодобивните стопанства започна категоризация на фермите.

За сектор червени меса 2006 г. е ключова и е свързана с транспониране и подготовка на необходимата нормативна база във връзка с прилагане изискванията на общата организация на пазара.

Създадена е национална система за ежеседмично събиране и докладване на цените на окачественото и класифицирано месо по скалата (S)EUROP. Ежеседмично се събират и докладват цените на окачествените кланични трупове по видове в МЗП и Европейската комисия.

Съгласно поет ангажимент към ЕС за предприсъединителния период беше проведен курс за обучение на класификатори. Обучени са 13 правоспособни класификатора.

Окрупняването на фермите, тяхното техническо преустройство и концентрацията в животновъдството са характерни процеси за 2006 г., определящи добива на качествени и безопасни суровини от сектора. Модернизирането и преструктурирането в животновъдството се изразява в намаляване броя на малките стопанства и увеличаване на броя на животните в тях, което позволява проследяемост на суровините, респективно на продуктите, от фермата до магазинната мрежа. Намаляване броя на малките стопанства се отчита в говедовъдството, където броят на говедата се увеличава с 1%, а броят на кравите на две и повече години с 0,7%. В овцевъдството намаляват стопанствата с 1 до 9 овце-майки, респективно кози-майки. При свинете се отчита увеличение не само на общия брой спрямо 2005 г., но и на броя на стопанствата, в които те се отглеждат с 6%. Общият брой на птиците през 2006 г. се увеличава с 3.3% спрямо 2005 г. Намаление има при пилетата за уговяване, гъски, патици и пуйки.

Таблица II.16.

Брой животни през 2005, 2006 и 2007г.

Брой животни	01.11.2005	01.11.2006	01.11.2007

Говеда - общо	621 797	628 271	602 056
в т.ч. крави	359 300	361 224	349 851
Биволи - общо	8 198	8 247	8 968
в т.ч. биволици	4 747	4 826	5 153
Овце - общо	1 602 255	1 635 410	1 526 392
в т.ч. овце-майки	1 314 391	1 296 181	1 233 441
Кози - общо	608 426	549 076	495 484
в т.ч. кози-майки	505 895	479 913	406 064
Свине - общо	942 992	1 012 655	888 609
в т.ч. свине-майки	96 830	96 473	85 424
Птици общо	19 514 927	20 156 223	19 910 000*
в т.ч. кокошки-носачки	9 548 568	10 419 278	10 410 000*
пилета бройлери	7 655 960	7 539 728	7 500 000*
Водоплаващи птици	1 849 759	1 654 000	1 500 000*
Други птици	460 640	544 000	500 000*
Еднокопитни (коне, магарета, мулета, катъри)	223 096*	200 819*	200 000*
Зайци	305 409*	334 724*	330 000*
Пчелни семейства	660 000	671 674	670 000*

Източник: МЗХ, "Агростатистика"

* Прогноза

През 2006 г. в страната е произведено 1 515 673 т мляко, като кравето представлява 85,7%, козето - 6,7%, овчето – 7,1% и биволско – 0,5%. В сравнение с предходния период намаление има в добитото козе мляко. Най-голямо увеличение - с 2,4% има при овчето мляко.

Произведеното месо в страната е 231 887 т, с 2% повече спрямо 2005 г., като червените меса представляват 53,8% от общия добив. През 2006 г. се увеличава добива на бели меса с 9,1%, като делът им от общото производство на месо е 46,3%. През 2006 г. в страната е добито общо 107 413 т птиче месо, което е с 9,1% повече спрямо предходната година. В кланиците е добито 84,9% от птичето месо, а директно в стопанствата - 15,1%.

Таблица II.17.

Производство на животинска продукция, 2005-2006 г.

Производство	2005 г.	2006 г.	Изменение 2006/2005 %
1. Мляко - всичко (тона)	1 508 069	1 515 673	+0,5
в т.ч. Краве мляко	1 286 909	1 298 709	+0,9
Биволско мляко	6 989	7 132	+2,1
Овче мляко	105 057	107 535	+2,4
Козе мляко	109 114	102 297	-6,3
2. Месо - общо в кланично тегло (тона)	227 420,4	231 886,7	+2,0
Червени меса	128 988,4	124 473,7	-3,5

Бели меса	98 432	107 413	+9,1
3. Яйца (хил. броя)	1 543 103	1 594 544	+3,3
4. Пчелен мед (тона)	11 200	11 400	+1,8

Източник: МЗХ, "Агростатистика"

2.1.2.1. Говедовъдство и биволовъдство

През 2006 г. продължи започналата от 2005 г. тенденция на реструктуриране на сектора и оптимизиране броя на животните в говедовъдните стопанства. Реформата в млечното направление е свързана с подготовката на страната ни за ефективното въвеждане на квотната система през 2007 г., като част от Общата организация на пазарите на земеделски продукти.

Квотната система за кравето мляко има за цел стабилизиране пазара на млякото чрез постигане на баланс между търсене и предлагане, осигуряване на по-добър жизнен стандарт на фермерите и подобряване конкурентноспособността на млечните продукти. За правилното прилагане на системата към 1 април 2007 г. и с цел подготовката и адаптирането на производителите на краве мляко и търговците, изкупуващи краве мляко за ефективно въвеждане на системата, през 2006 г. се проведе експериментална квотна година върху сектора. Дейностите, извършени през експерименталната квотна година са:

- Извърши се второ анкетиране на производителите на краве мляко през периода декември 2005 – януари 2006 г. за актуализация на регистъра на производителите. С анкетирането на всички производители бяха раздадени дневници за регистрация на доставките и директните продажби, реализирани в стопанството, както и информационни материали за същността на квотната система и задълженията на производители и изкупвачи. Дневници за регистрация на доставките бяха раздадени и на всички млекосъбирателни пунктове и млекопреработвателни предприятия.
- Чрез Областните дирекции „Земеделие и гори“ се приеха годишните декларации за продадено, съответно изкупено краве мляко през 2005 г. на производителите на краве мляко, млекосъбирателните пунктове и млекопреработвателните предприятия.
- Въз основа на обработените данни от декларациите бяха разпределени експериментални млечни квоти на 117 026 млекопроизводители;
- Разработена бе част от българската нормативна база, която се основава на европейското законодателство и създава правната рамка за приложение на системата;
- Изработиха се критерии, необходими за въвеждането на системата от млечни квоти по отношение прехвърлянията на квотите и одобряване на изкупвачите на краве мляко;
- Продължи актуализацията на базата данни за производителите на краве мляко;
- Бяха извършени планирани проверки за мониторинг на произведените и реализирани на пазара количества краве мляко и млечни продукти от краве мляко;
- Беше разработен публичен регистър на одобрените изкупвачи след провеждане на съответната законова процедура;
- Беше проведена информационна кампания насочена към изкупвачите за изясняване ролята им при изпълнението на системата от млечни квоти;
- Организиран бяха обучения на експерти, работещи в тази област;
- Националният млечен борд и неговите регионални поделения започнаха своята дейност, във връзка с прилагане на квотната система.

Към 1.01.2006 г. производителите на краве мляко в регистъра на Министерството на земеделието и горите са 121 889 броя. От тях на 117 026 производители са разпределени

индивидуални млечни квоти, тъй като са декларирали извършени продажби на краве мляко през 2005 г., или в експерименталната квотна година са обхванати 96 % от производителите на краве мляко.

Млечната квота, определена на България е в размер на 979 000 тона с референтна масленост 3,91%. От нея 722 000 тона е за доставки към млекопреработвателните предприятия и 257 000 тона за директни продажби. През експерименталната квотна година общото разпределено количество е в размер на 933 021 тона със средна масленост от 3,84 %. За доставки са разпределени 854 319 тона, а за директни продажби 78 702 тона. Данните красноречиво говорят, че е налице необходимост да се извърши преразпределение на количествата между националната млечна квота за доставки и националната млечна квота за директни продажби. Такова преразпределение България може да поиска пред Европейската комисия през 2007 г, когато се обобщят данните от декларациите на производителите и изкупвачите на краве мляко, както и заявленията на производителите за разпределяне на индивидуални млечни квоти към 1 април 2007 г.

За правилно извършване на регистрацията на доставките и обучението на изкупвачите по администриране на индивидуалните млечни квоти на производителите, през месец февруари 2006 г. стартира процедура по одобряване на изкупвачите на краве мляко от министъра на земеделието и горите по реда на Закона за подпомагане на земеделските производители. До края на 2006 г. са разгледани 692 заявления за одобряване. От тях 282 изкупвачи са одобрени със заповед на министъра на земеделието и горите, 23 имат заповед за отказ за одобряване, 19 са подписали протокол за отказ от заявление за одобрение, 368 заявителя имат отказ на база нередовни изискуеми документи. В резултат като одобрени изкупвачи на краве мляко, респективно администратори на индивидуалните млечни квоти на производителите, останаха млекопреработвателните предприятия и търговци, които имат мрежа от лицензирани стационарни млекосъбирателни пунктове. Физическите лица, притежаващи по един млекосъбирателен пункт, сключиха договори за събиране на мляко с одобрени изкупвачи или продадоха дейността си на одобрените изкупвачи.

През периода юли – декември 2006 г. се проведе мониторинг на системата от млечни квоти – по изготвен график се извършиха проверки на място на 2 % от производителите на краве мляко с квота за доставки и 5 % от производителите с квота за директни продажби, на всички одобрени изкупвачи и на голяма част от млекосъбирателните пунктове, които не получиха одобрение от министъра на земеделието и горите. Целта на мониторинга не бе свързан с налагане на глоби и други наказания, а да се провери, и съответно, коригира когато се налага, правилното управление и администриране на индивидуалните млечни квоти на производителите. Тези проверки се явиха като допълнително обучение на изкупвачите на краве мляко и на производителите по прилагането на системата и оформянето на необходимата документация. Тъй като регистрирането и отчитането на квотите за директни продажби се оказаха трудни за производителите, очаква се през 2007 г. делът на директните продажби спрямо доставките да намалее.

В обобщение, мониторинговата година бе много важна за подготовката на страната за ефективно прилагане на квотната система за краве мляко. Чрез нея пробно се въведоха и проконтролираха правилата на системата, с цел ясно запознаване на всички бенефициенти и избягване на грешки при ефективното въвеждане към 1 април 2007 г. В пробната година бяха обхванати почти всички производители и търговци на краве мляко, което дава основание да се счита, че е изпълнила своето предназначение и страната ни е подготвена за прилагането на системата от млечни квоти към дадата на приемането ни в Европейския съюз.

Хигиенните норми за сурово краве мляко са заложили в Регламент 853/2004/ЕС, където се определят специфичните изисквания към хигиената на суровини и хранителни продукти от животински продукти. Р. България се задължава да прилага критериите за сурово мляко по този

Регламент от 01.01.2007 г., като има дерогация до декември 2009 г. относно постигане на хигиенните изисквания към суровото мляко.

В тази връзка Министерство на земеделието и горите предприе мерки за ускоряване реструктурирането в млечния сектор, като прие Стратегията за развитие на млечното животновъдство и подобряване качеството на суровото краве мляко за периода 2006-2009 г. която беше съгласувана и одобрена от Европейската комисия. За изпълнение на Стратегията се извърши категоризация на всички ферми, произвеждащи краве мляко. Целта е производителите да бъдат стимулирани да подобряват условията за добив на суровината, както и да се докаже производството на качествена суровина, във връзка с одобряването на млекопреработвателните предприятия за търговия с млечни продукти в ЕС.

Всички ферми, които отговарят на зоохигиенните и ветеринарномедицински изисквания и добиват краве мляко, отговарящо на изискванията на Регламент 853/2004/ЕС с показатели за ОБМ (общ брой микроорганизми) до 100 000 и ОБСК (общ брой соматични клетки) до 400 000 са категоризирани в I - група. Във II – ра група са категоризирани фермите, които отговарят на изискванията за сградов фонд и оборудване, но добитото краве мляко не отговаря на посочените показатели за качество. В III – та група са включени фермите, които не отговарят на изискванията за сградов фонд и оборудване и качество на млякото.

През периода октомври-декември 2006 г. в първа група бяха категоризирани 906 броя ферми, които изпълняват 18 % от общата пробно разпределената млечна квота. Във втора група бяха категоризирани 970 ферми с разпределена млечна квота в размер на 7,2 % от общата квота.

Създаден е Регистър на фермите за добив на сурово краве мляко от I-ва и II-ра група, като неговото публикуване на електронната страница на МЗГ стартира от 2007 г.

През 2006 г. се наблюдава увеличение на общия брой на говедата с 1% и на кравите с 0,5%, като намаляват стопанствата, в които се отглеждат 1-2 млечни крави. С 31,8% е увеличен броят на стопанствата с 10 и повече млечни крави, в които се отглеждат 12,8% от млечните животни в страната. Увеличение има и на стопанствата с 20 и повече крави (14,6%). С 18,3% е нараснал броят на стопанствата с над 100 млечни крави.

Таблица II.18.

Разпределение на млечните крави според броя на отглежданите животни в стопанство към 1.11.2006 г.

Брой животни в стопанство	Стопанства		Млечни крави	
	(брой)	Изменение 2006/2005	(хил.бр.)	Изменение 2006/2005
1 - 2	113 328	-9,9	140,5	-9,6
3-9	21 470	0,5	92,4	2,6
10-19	3 552	31,8	44,7	28,1
20 и повече	1 578	2,5	72,5	7,9
Общо	139 928	-7,5	350,1	0,7

Източник: "Агостатистика"

Към 1.11.2006 г. кравите са 361 224 броя, от които 119,4 хил. броя в Южен централен район, 80 хил. броя в Североизточен, 51,6 хил. в Северен Централен район и само 31,9 хил. броя в Северозападен район на планиране. От общия брой крави, млечните представляват 96,9% и са с 0,7% повече спрямо 2005 г.

Таблица II.19.

Брой говеда по райони на планиране

Райони	2005 г.				2006 г.			
	Говеда		Крави		Говеда		Крави	
	х.броя	%	х.броя	%	х.броя	%	х.броя	%
Северозападен	48,2	7,8	30,7	8,5	31,9	8,8	52,3	8,3
Северен централен	82,5	13,3	46,1	12,8	51,6	14,3	90,5	14,4
Североизточен	135,5	21,8	79,5	22,1	80,0	39,2	137,9	22,0
Югоизточен	61,1	9,8	33,8	9,4	35,4	9,8	65,4	10,4
Южен централен	221,5	35,6	125,7	35,0	119,4	33,1	211,2	33,6
Югозападен	73,0	11,7	43,5	12,1	42,9	11,9	70,9	11,3
Общо за страната	621,8	100,0	359,3	100,0	361,2	100,0	628,2	100,0

Източник: МЗХ, "Агрозистатика"

През 2006 г. биволовдните стопанства намаляват с 13,3%, като продължава тенденцията на увеличаване броя на животните в стопанство. С 17,4% са намалели стопанствата отглеждащи до 9 бивола, а стопанствата с 10 и повече животни са нараснали с 53,1%, като отглежданите в тях биволи са се увеличили с 33,8%.

Към 1.11.2006 г. броят на биволи в страната е 8 247, което е с 0,6% повече спрямо предходния период. Увеличение в рамките на 1,6% има при биволиците, а броят на малачетата и малакините под 1 година нараства с 10,6%. Разпределението на биволи, в т.ч. на биволиците по региони на планиране, следва тенденцията от 2005г., като най-много животни се отглеждат в Северен централен район – 30,5% от общия брой биволи, следван от Южен централен-28,0% и Северозападен – 17,1% райони.

Таблица II.20.

Брой биволи по райони на планиране

Райони	2005 г.				2006 г.			
	Биволи		Биволици		Биволи		Биволици	
	(х.броя)	%	(х.броя)	%	(х.броя)	%	(х.броя)	%
Северозападен	1,7	20,7	1,0	21,3	1,4	17,1	1,1	22,9
Северен централен	2,3	28,0	1,2	25,0	2,5	30,5	1,3	27,1
Североизточен	0,8	9,8	0,4	8,5	0,7	8,5	0,3	6,3
Югоизточен	0,9	11,0	0,7	14,9	0,9	11,0	0,6	12,5
Южен централен	2,0	24,4	1,2	25,5	2,3	28,0	1,2	25,0
Югозападен	0,5	6,1	0,2	4,3	0,4	4,9	0,3	6,2
Общо за страната	8,2	100,0	4,7	100,0	8,2	100,0	4,8	100,0

Източник: МЗХ, "Агрозистатика"

За периода 1.11.05-31.10.06 г. произведеното мляко в страната е 1 471,4 млн.л, от което 858 167 хил. л е преработено (с 4,1% повече от 2005 г.). Кравето мляко заема 85,7 % от общо добитото, а биволското мляко само 0,5%. Следвайки разпределението на млечните животни по области и региони, най-много краве мляко е добито в Южен централен – 30,1% и Североизточен райони – 24,7%, а биволско в Северозападен – 28,3% и Южен централен – 25,6%.

Таблица II.21.**Производство на мляко за периода 1.11.2005-31.10.2006 г.**

Райони	Общо мляко (хил.л)	Краве мляко (хил.л)	Биволско мляко (хил.л)
Северозападен	141 652	116 202	1 951
Северен централен	224 852	186 610	1 676
Североизточен	363 588	311 690	412
Югоизточен	156 902	130 598	645
Южен централен	418 370	379 938	1 763
Югозападен	166 025	135 845	444
Общо за страната	1 471 389	1 260 883	6 891
Изменение 2006/2005 -%	0,5%	0,9%	2,0%

Източник: МЗХ, "Агροстатистика"

От общо преработеното мляко 95 % е кравето мляко. През 2006 г. са преработени 35 256 хил. л повече краве мляко от предходната година. С 4,5% са увеличени директните продажби, а собствената консумация на краве мляко в стопанствата е нараснала с 4,1% през 2006 г.

Предприятията произвеждащи млечни продукти при условия, отговарящи на ЕС са 22 и са преработили около 39,5% от общо събраното и преработено мляко.

Произведеното месо от ЕРД през 2006 г. е 23 004,3 т кланично тегло и представлява 18,5% от общо произведеното в страната червено месо. От одобрените кланици - 38 са специализирани за клане на говеда и биволи и в тях са заклани с 19,4% по-малко животни в сравнение с 2005 г. През 2006 г. има увеличение на средното живо тегло на закланите ЕРД (с 5,3%), както и на средното кланично тегло с 6,1%. В кланици са заклани 24 хил. говеда и биволи, което е с 19,4% по-малко в сравнение с 2005 г. Произведеното месо е 4 509 т и представлява 8,7% от кланичния добив на червени меса. Броят на закланите в стопанствата ЕРД е 138 хиляди и е с 22,1% по-малък в сравнение с 2006 г., а добитото там месо е 18 495 т. Това месо се използва за самозадоволяване и не се предлага на пазара.

Таблица II.22.**Производство на месо – 2005-2006 г.в кланично тегло**

Категории животни	Промислено производство - т			Месо в стопанства - т		
	2005	2006	%	2005	2006	%
Телета	3 531	2 283,9	-35,3	13 110	11 067,4	-15,6
Други говеда и биволи	1 731	2 255,3	+30,0	11 642	7 427,7	-36,2
Общо за страната	5262	4 509,2	-14,3	24752	18 495,1	-25,3

Източник: "Агροстатистика"

В организирането на селекционната и репродуктивна дейност в говедовъдството участват, получилите разрешение от министъра на земеделието и горите, развъдни асоциации и ИАСРЖ.

През изтеклия период неправителствените организации в говедовъдството и биволовъдството са обхванали под селекционен контрол 19 303 крави и биволици, което представлява 5,5% от млечните животни в страната. Основна част от контролираните млечни крави се пада на Холщайн фризийската порода – 74,4%, следват Кафявата – 16%, Сименталска порода – 3,8%, Българско родопско говедо и Джерсей – 2,9%, Местни автохтонни породи – 2,8%.

Контролираните крави и биволи от ИАСРЖ са с 9% повече, спрямо 2006г. Под селекционен контрол са 12,4% от млечните животни. В породната структура на контролираните стада през 2006г. водещо място заемат кравите от Черношарената порода – 75,8% и Кафявата порода – 12,9%.

Таблица II.23.**Породна структура на контролираните стада от ИАСРЖ и Развъдни асоциации**

Породи	2005г	2006г	
		ИАСРЖ	Развъдни асоциации
Черношарено говедо	76,0%	75,8%	74,4%
Кафяво говедо	13,4%	12,9%	16%
Симентал и кръстоски	3,0%	3,3%	3,8%
Българско родопско говедо	4,0%	3,6%	2,9%
Други	2,1%	4,4%	2,8%

Източник: ИАСРЖ, развъдни асоциации**2.1.2.2. Овцевъдство и козевъдство**

Овцевъдството и козевъдството дават препитание на голяма част от населението в селата и продуктите им са търсени на европейския и международния пазар.

През отчетния период в овцевъдството нараства броят на овцете, като същевременно броят на стопанствата намалява, което е показател за окрупняването им. В козевъдството се наблюдава намаляване, както на стопанствата, така и на отглежданите животни в тях.

През 2006 г. броят на стопанствата, отглеждащи овце е намалял с 5,8% спрямо 2005 г. Стопанствата с капацитет до 9 овце-майки са намалели с 6,9%, а са се увеличили стопанствата с капацитет над 100 овце-майки със 7,3%. Най-голямо е увеличението на стопанствата с 200 до 500 животни – 32,0%. Броят на заплодените овце и дзвизки е 1 386,5 хиляди, като 67,6% от тях се отглеждат в стопанства с капацитет до 50 животни. Тенденцията е насочена към увеличаване броя на заплодените овце и дзвизки в стопанства с над 100 животни.

През 2006 г. продължава намалението на броя на стопанствата, отглеждащи кози. Техният брой към 01.11.2006 г. е 180,5 хил., като намалението им спрямо 2005 г. е с 9,5%. Значително намаление се наблюдава при стопанствата с над 100 животни (27,%), както и при козите-майки, отглеждани в тях (43,6%). Основният брой кози-майки (79,2%) се отглеждат в стопанства с 1 до 9 кози-майки.

Към 01.11.2006 год. общият брой на овцете е 1 635,4 хиляди и бележи ръст от 2,1% спрямо същия период на 2005 г., докато броят на овцете-майки има лек спад. Отчетено е значително нарастване на броя на овцете-майки от месодайно направление (12,3%). Наблюдава се увеличение и в броя на агнетата с 43,3%.

По райони за планиране чувствително намаление в общия брой на овцете се наблюдава в Северозападен район, а незначително – в Южен централен район. Във всички останали райони наблюдаваме увеличение на броя на овцете, като най-голямо е в Югозападен район – 11,1%. Във всички райони се забелязва намаление на овцете-майки, с изключение на Югозападен район, където увеличението е 5,1% спрямо 2005г.

Таблица II.24.**Брой овце по райони през 2005 и 2006г.**

Райони	Овце - общо (хил.бр.)			В т.ч. овце - майки (хил.бр.)		
	01.11.2005	01.11.2006	2006/2005 %	01.11.2005	01.11.2006	2006/2005 %
Северозападен	123,6	109,0	- 11,8%	102,9	90,1	- 12,4%

Северен централен	190.9	197,3	+ 3,4%	150.5	146,2	- 2,9%
Североизточен	443.8	448,,3	+ 1,0%	367.8	366,4	- 0,4%
Югоизточен	261.7	276,6	+ 5,7%	218.8	221,5	- 1,2%
Южен централен	379.5	378,9	- 0,2%	303.9	292,7	- 3,7%
Югозападен	202.8	225,3	+ 11,1%	170.5	179,2	+ 5,1%
За страната	1 602.3	1 635,4	+ 2,1%	1 314.4	1 296,1	- 1,4%

Източник: МЗХ, "Агростатистика"

През 2006 г. общият брой на козите е 549, 1 хил. В сравнение с 2005 г. се отчита намаление от 9,8% в общия брой на козите и 10,9% в броя на козите-майки. Броят на яретата почти се е запазил.

Данните показват, че тенденцията за намаление в общия брой на козите през 2006 год. е запазена във всички райони, като най-голямо е намалението в Южен централен район – 20,9%. В същия район е и най-голямото намаление на козите- майки - с 23,0%.

Таблица II.25.

Брой кози по райони през 2005 и 2006г.

Райони	Кози - общо (хил.бр.)			В т.ч. кози - майки (хил.бр.)		
	01.11.2005 г.	01.11.2006 г.	2006/2005 %	01.11.2005 г.	01.11.2006 г.	2006/2005 %
Северозападен	77.1	72,5	- 6,0%	67.1	60,5	- 9,8%
Северен централен	92.8	91,7	- 1,2%	75.3	71,7	- 4,8%
Североизточен	121.0	110,2	- 8,9%	98.8	90,3	- 8,6%
Югоизточен	82.6	70,9	- 14,2%	69.1	58,4	- 15,5%
Южен централен	123.7	97,8	- 20,9%	102.1	78,6	- 23,0%
Югозападен	111.2	106,0	- 4,7%	93.5	91,1	- 2,6%
За страната	608.4	549,1	- 9,8%	505.9	450,6	- 10,9%

Източник: МЗХ, "Агростатистика"

През 2006 г. производството на овче и козе мляко е 209 832 т и представлява 13,8% от общо добитото мляко. Произведени са 107 535 т овче мляко и 102 297 т козе мляко. Добивът на овчето мляко се е увеличил с 2,4%, а на козето мляко е намалял с 6,2% спрямо 2005 г. По райони на планиране най-много овче мляко е произведено в Североизточен район – 29,0% и в Южен централен район – 23,0%.

При козето мляко водещ е Северен централен район, в който са произведени 23 666 хил.литри, което е 23,8% от добитото козе мляко в страната, следван Североизточен район с 21 257 хил. литри.

През 2006 г. добивът на овче месо е 18 185 т, а на козе месо съответно 5 588 т. В кланици и животновъдни стопанства са заклани 1 571 хил.бр. овце и 525 хил. бр. кози, като броят на закланите овце бележи ръст от 2,2% спрямо същия период на 2005 г., докато броят на закланите кози намалява с 13,1%. В кланици са заклани с 6% по-малко овце и кози, като и произведеното месо намалява с 8,1%. Добивът на овче месо в животновъдните стопанства е нараснал с 13,4%, а на козето е намалял съответно с 16,3% в сравнение с 2005 г.

При общото производство на месо от ДРД през 2006 г. се наблюдава намаление от 2,7%, като това от овце е с 2,6% повече, а от кози – с 16,6% по-малко спрямо 2005 година. Средното живо тегло при клане на агнетата намалява с 6,2%, а при яретата се увеличава с 6,5%.

Средното кланично тегло на закланите през 2006 год. овце намалява с 2,9%, а на козите се увеличава с 2,5%.

През отчетната година най – голям е делът на контролираните овце от млечното направление – 68,9%, следвано от аборигенното – 12,9% и цигайското – 10,4%. Общо контролираните овце и кози от ИАСРЖ и развъдните асоциации през 2006 г. са 175 137 бр. Плодовитостта от 100 оагнени овце майки е 124,9%. Лактационната млечност на контролираните овце за 120 дни е 118,9 л. Добивът на вълна средно от всички категории овце – 3,131 кг, като при тънкорунното направление той е 7,536 кг.

В козевъдството селекция се води с 1,7% от козите майки, като най-голям е броят на контролираните чистопородни кози от породата Българска бяла млечна. В сравнение с 2005 г. броят на обхванатите под селекционен контрол кози е увеличен с 0,8%. Лактационната млечност през 2006 г. е 514,5 литра, а плодовитостта 153,2%.

2.1.2.3. Свиневъдство

Свиневъдството е секторът, който е определящ при производството на червено месо в страната. От него се получава 62,4% от добива на червено месо и 35% от общото производство на месо у нас. През последните години се наблюдава нарастване на делът на свинското месо в общото производство на червени меса.

Развитието на този сектор е свързано с привеждането му в съответствие с европейските изисквания, с производството на безопасна и качествена продукция, както и с провеждането на селекция за увеличаване на постното месо в кланичния труп.

През отчетния период общият брой на свинете е нараснал със 7,4% спрямо 2005 г. и е 1 012 655, а броят на женските свине за разплод се запазва – 96 500.

Таблица II.26.

Брой свине по райони през 2005 и 2006г.

Райони	Свине-общо			Свине-майки		
	1.11.2005 г.	1.11.2006 г.	2006/2005 %	1.11.2005 г.	1.11.2006 г.	2006/2005 %
Северозападен	101,9	80,5	- 21,0 %	3,1	4,3	+ 38,7%
Северен централен	234,0	265,2	+ 13,3%	18,6	22,5	+ 21,0%
Североизточен	235,1	246,1	+ 4,7%	25,7	21,5	- 16,3%
Югоизточен	117,3	124,7	+ 6,3%	12,2	8,7	- 28,7%
Южен централен	180,4	219,1	+ 21,5%	12,3	14,2	+ 15,4%
Югозападен	74,3	77,1	+ 3,8%	4,7	4,9	+ 4,2%
България	943,0	1 012,7	+ 7,4%	76,6	76,1	- 0,6%

Източник: МЗХ, "Агростатистика"

Разпределението на свинете по региони показва, че с изключение на Северозападен район, във всички останали райони има увеличение в общия им брой, като най-голямо то е в Южен централен район – с 21,5%.

При свинете-майки се наблюдава най-голямо увеличение в Северозападен район – с 38,7%, а най-голямо намаление в Югоизточен – с 28,7%. Посоченото намаление на свинете-майки в Североизточен и Югоизточен район се компенсира от тяхното увеличение в останалите райони, поради което броят им почти не се е променил спрямо 2005 г.

Таблица II. 27.

Разпределение на женските свине за разплод над 50 кг според броя на отглежданите животни в стопанство към 01.11.2006 г.

Брой животни в стопанство	Стопанства		Женски свине за разплод над 50 кг	
	Брой	Изменение 2006/2005	Хил. бр.	Изменение 2006/2005
1-2	15 930	2,7 %	20,0	3,6 %
3-9	2 677	7,3 %	11,7	9,3 %
10-49	765	- 3,4 %	13,0	- 2,3 %
50-199	71	- 7,8 %	6,2	3,3 %
200 и повече	51	- 5,6 %	45,6	- 4,0 %
Общо:	19 494	2,9 %	96,5	- 0,3 %

Източник: МЗХ, "Агростатистика"

През 2006 г броят на стопанствата, в които се отглеждат женски свине за разплод се е увеличил с 2,9% спрямо 2005 г., а броят на отглежданите животни в тях се е запазил. Отчетено е намаление на стопанствата с капацитет над 50 бр. женски свине за разплод, а броят на отглежданите животни в тях се е увеличил спрямо 2005 г. Намаление са наблюдава и при стопанствата с над 200 бр., но то е в резултат на намаления брой животни отглеждани в тях.

Женските свине за разплод се отглеждат основно в 73 стопанства с капацитет над 100 животни, като делът на отглежданите животни в тях е 50,2% от общия им брой.

В 179,6 хил. стопанства се утаяват 42,2% от свинете, докато в 38 стопанства се утаяват 35%, което показва индустриалния характер на свиневъдството, гарантиращ производството на ефективно и качествено свинско месо.

През отчетния период свинското месо заема 74,6% от промишления добив на червено месо в страната. В сравнение с 2005 г. делът на произведеното свинско месо през 2006 г. се е увеличил с 4,6% при общия добив и с 2,6% при промишления добив на червено месо.

Фигура. II.4

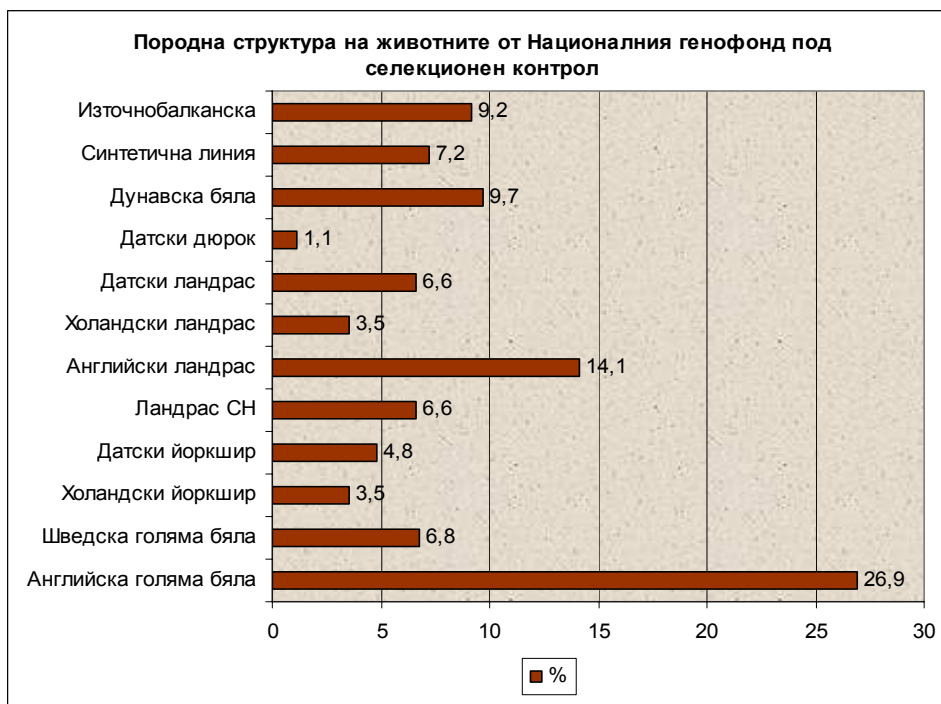
Източник: МЗХ, "Агростатистика"

Производството на свинско месо през 2006 г. е увеличено с 4,2% спрямо 2005 г. и е 77 696 т., като увеличението е в резултат на по-голямото количество месо, добито в животновъдните стопанства. В кланиците са заклани с 5,1% повече свине, с 2,7% по-високо живо тегло, но с по-нисък рандеман, поради което производството на месо в тях се е запазило на нивото от 2005 г. По-високия добив на свинско месо в животновъдните стопанства се дължи на увеличения с 20% бр. на закланите животни през 2006 г. Увеличението на свинското месо, добито в животновъдните стопанства е само с 8,9%, поради това, че животните са заклани с по-ниско живо тегло. (Фиг. II.4)

Селекционната дейност в свиневъдството през изминалата 2006 г. е извършвана от Асоциацията на свиневъдите в България, от Изпълнителната агенция по селекция и репродукция в животновъдството и от Асоциацията за развъждане и съхранение на Източнобалканската свиня. Броят на контролираните свине-майки в Националния генофонд е 13 875, което представлява 14,4% от броят на женските свине за разплод. Общият брой на обхванатите под селекционен контрол свине-майки е нараснал със 17,3%, в сравнение с 2005 г. и е достигнал 34 660 бр..

Основните породи свине, които се отглеждат и развъждат у нас са Голяма бяла и Ландрас от английски, холандски, и датски произход, следвани от Дунавска бяла, синтетичната линия "Силистра" и Шведска голяма бяла. През последните години се наблюдава внос на високопродуктивни родителски форми от Англия, Дания, Холандия и др. Най голям дял от обхванатите под селекционен контрол свине-майки от Националния генофонд в България имат породите Английска голяма бяла, Английски ландрас и Дунавска бяла. Значително се е увеличил броят на контролираните животни от Източнобалканската свиня, която е единствената порода пригодена за природосъобразно отглеждане.

Фигура. II.5

Източник: МЗХ, "Агростатистика"

През 2006 г. Асоциацията на свиневъдите в България продължи мониторинга на популацията свине, отглеждани у нас. Проучването обхваща 1 592 бр. чистопородни животни, междинни кръстоски и хибридни прасета от различни райони на страната, които бяха класифицирани по скалата (S)EUROP. Резултатите показват, че най-голям е делът на свинете /56,9%/ с постно месо в трупа от 51 до 55% - клас U, следвани от клас E – 19,9% и клас R - 15,6%.

С оглед прилагането на европейската система за окачествяване на кланични трупове от свине, селекцията в сектора е насочена към намаляване на сланината в трупа чрез усъвършенстване на системите за хибридизация на основата на наличния породен състав и внос на разплоден материал. За ускоряване на генетичния прогрес в свиневъдството все повече се използва изкуственото осеменяване на свинете-майки.

В Министерство на земеделието и продоволствието се поддържа информационна база данни за броя на развъдните ферми и стопанства, които произвеждат чистопородни и хибридни свине за разплод.

2.1.2.4. Коневъдство

През 2006 г. се запазва тенденцията на намаление на броя на еднокопитните, започнала през последните години. По данни на НВМС техният брой е 200 819, което е с 9,9% по-малко в сравнение с 2005 г. Основната причина за това, е намаленият интерес към използване на конете за работа. Намалява и кланичният добив на месо от еднокопитни.

Въпреки намаляващия брой на еднокопитните като цяло се увеличава броят на конете, обхванати под селекционен контрол. ИАСРЖ и Националната асоциация по коневъдство извършват селекционна дейност с 13 породи коне – 12 културни и 1 автохтонна порода, като целта е увеличаване обхвата на животните под селекционен контрол и формиране на генетично ядро за производство на високотласни коне.

През 2006 г. асоциацията е подпомогната със средства от ДФ „Земеделие“ за извършване на дейности по селекция и репродукция с 2 550 кобили и жребци, което представлява 1,3% от общото поголовие. Националната асоциация по коневъдство реализира и програма за контрол на продуктивните качества за различните породи коне, с която се обхващаха и подрастващите регистрирани кончета.

2.1.2.5. Птицевъдство

През 2006 - последната година, в етапа на реструктуриране на направлението и пълноправното му включване в единния европейски пазар, бяха въведени последните изменения и изисквания за прилагане на някои маркетингови стандарти при яйца и птиче месо. Стартира обучението на окачествители на яйца и птиче месо, които на място в пакетиращите центрове и кланици, ще окачествяват яйцата за консумация, птичето месо и разфасовките от него. По този начин потребителят ще бъде информиран за начина на производство на непреработените, първични продукти от птицевъдството, начина им на съхранение, тегловната категория и клас и срокът на годност.

Периодът януари – декември 2006 г. се характеризира с увеличаване на общия брой птици, ръст в добива на птиче месо и яйца, добър баланс между търсене и предлагане на птичи продукти.

Към 31 декември 2006 г. броят на птиците в България е 20 157 хил., като най-голям относителен дял заемат кокошките - носачки и ярките – 51,6% и билетата за уговяване – 37,4%. Броят на носачките и ярките спрямо 2005 г. се увеличава с 9,1%, като относително постоянен се запазва броят им в големите птицевъдни обекти, със затворен цикъл на производство (4 883,8

хил.), а останалите се отглеждат в малки семейни ферми, чиито яйца се изкупуват и маркират в малки, одобрени от НВМС пакетирателни центрове.

Таблица II.28.

Брой на кокошките и ярките към 31.12.2006г.

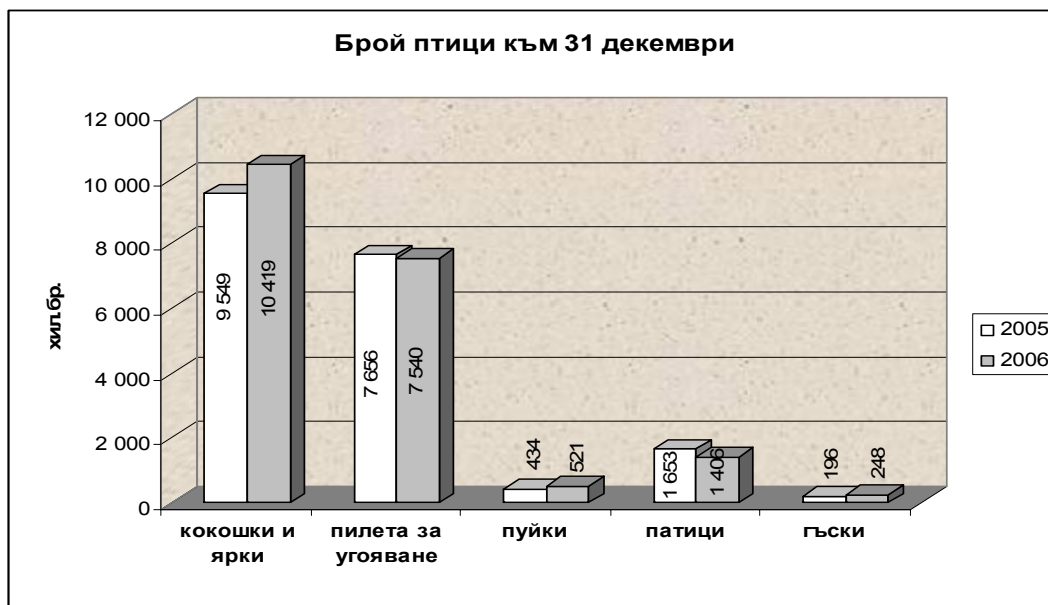
Категория птици	2005 г.		2006 г.	
	Големи стопанства	Малки стопанства	Големи стопанства	Малки стопанства
Кокошки носачки	3 833,1	3 719,1	4 106,3	4 159,0
Ярки	1052,6	943,8	777,5	1 376,4
Общо	4 885,7	4 662,9	4 883,8	5 535,4

Източник: МЗХ, „Агостатистика“

През 2006 г. броят на отглежданите в страната бройлери намалява с 1,5% спрямо 2005 г., като уговяването се извършва основно в големи птицевъдни стопанства. Увеличение в броя им се наблюдава само в Южен централен район. Продължава тенденцията на намаляване на броя на стопанствата, отглеждащи бройлери (с 20,6%) и това се дължи основно на намаляването и реструктурирането на малките стопанства.

Най-много носачки, ярки и бройлери се отглеждат в Северен централен район – 24,4%, следват Североизточен – 21,7%, Южен централен – 20,4%, Северозападен – 16,1%, Югоизточен – 9,6% и Югозападен – 7,9%. С 87 хиляди е увеличен броят на пуйките, а с 52 хиляди този на гъските. Намаление има при патиците с 14,9% и при другите птици- с 14,8%.

Фигура. II.6

Източник: МЗХ, „Агостатистика“

През 2006 г. в България са произведени с 3,3 % повече яйца от 2005 г. и техният брой е 1 594 544 хил. Кокошките яйца са 1 579 778 хил. броя, от тях 1 486 902 хил. броя са за консумация

и са с 2,8% повече от 2005 г. За периода януари – декември 2006 г. произведените яйца в големите стопанства са с 3,4% по-малко спрямо 2005 г. докато в малките стопанства е отчетен ръст с 14,4%.

Фигура. II.7

Източник: МЗХ, "Агростатистика"

Яйцата за люпене са 92 876 хил. бр.- с 4,4% повече от произведените през 2005 г. При разплодните яйца най-голямо е увеличението при тези за производство на бройлери (8,4 %), следват тези за производство на носачки (1,3%). Яйцата за люпене от общоползвателните породи са с 45,7% по-малко от 2005 г.

По региони на планиране, делът на производство на яйца за консумация през 2006 г., следва очертаната от 2005 г. тенденция. Най-голям дял от добива на яйца за консумация има Североизточен район – 33,9%, като в сравнение с 2005 г. произведените яйца тук са с 4,7 % повече, следва Северен централен с 356 883 хил. бр. яйца, Южен централен – с 274 434 хил. бр., Югозападен – 200 943 хил. бр., Югоизточен – 146 615 хил. бр. и Северозападен район с 157 861 хил. броя.

Таблица II.29.

Производство на яйца през 2006г. по райони за планиране

Район	Яйца от кокошки	Други яйца	Общо яйца	(хил.бр.)
				2006/2005 %
Северозападен	157 861	1 476	159 337	5,8
Северен централен	356 883	6 282	363 165	0,5
Североизточен	443 042	1 978	445 020	8,7
Югоизточен	146 615	174	146 789	-5,7
Южен централен	274 434	907	275 341	-4,5
Югозападен	200 943	3 949	204 892	15,2
За страната	1 579 778	14 766	1 594 544	3,3

Източник: МЗХ, "Агростатистика"

През 2006 г. общото производство на птиче месо и субпродукти е 91 236, 8 т кланично тегло, което е с 5 хиляди тона повече спрямо предходната година и се дължи основно на

увеличението на месото от пилета бройлери. От общото производство на месо за 2006 г. птичето представлява 46,3%.

Най-висок дял в производството на птиче месо и през 2006 г. заема Южен централен район (41,4% от общото производство), следван от Североизточен район (25,2%) и Северен централен район (19,2%). Най-съществено увеличение на броя заклани птици и на произведено месо (вкл. субпродукти) е отчетено в Северозападен район, където произведеното месо и субпродукти през 2006 г. е с 3 361 тона повече (78.8%) спрямо 2005 г.

Таблица II. 30.

Производство на птиче месо през 2005 и 2006 г.

	Заклани птици (хил. бр.)			Живо тегло (т)			Общо месо и субпродукти (т)		
	2005 г.	2006 г.	%	2005 г.	2006 г.	%	2005 г.	2006 г.	%
Общо за страната	57 178	59 904	4,8	129 076	138 301	7,1	98 432	107 413	9,1
стопанства	5 933	7 942	33,9	16 075	20 880	29,9	12 232	16 176	32,2
кланици	51 245	51 962	1,4	113 001	117 421	3,9	86 200	91 237	5,8

Източник: МЗХ, "Агrostатистика"

Основен дял в структурата на произведеното птиче месо заема това от бройлери – 76,9%. Месото от патици се предлага основно като разфасовки и през 2006 г. достига 14 520 т, което е с 12% повече от 2005 г., добития втлъстен черен дроб достигна 3 374 т и е с 6,1% повече от 2005 г.

Селекционната дейност в птицевъдството се осъществява от Националната развъдна асоциация по птицевъдство, която работи с 36 стопанства. В тях се отглеждат общо 829 315 бр. птици, от които 811 915 бр. във ферми, включени в контролираната част на популацията и 17 400 в националния генофонд. Изготвени са контролни листове, в които се отчитат следните показатели: средно живо тегло (на 6 и 17 седмица при кокошия вид), средна маса на яйцата, брой разплодни яйца, люпимост, хомогенност на стадото и т.н. Със средства на ДФ „Земеделие“ се закупи и работи съвременна лабораторна техника за експресно определяне и контрол на морфологичните качества на яйцата.

Предприятията за производство на чистопороден и хибриден материал в птицевъдството се регистрират в ОД „Земеделие и гори“, като в Министерство на земеделието и горите се поддържа информационна база данни за техния брой и производството на яйца за люпене.

2.1.2.6. Пчеларство

През 2006 г. пчеларството запазва приоритетното си значение в животновъдния подотрасъл с традиции в миналото, осигуряващо производство на ценни с широко приложение в практиката продукти.

Във връзка с изготвяне на тригодишна национална програма по пчеларство се проведе административно анкетиране на пчеларите от цялата страна. За 2006 г. броят на отглежданите пчелни семейства, на базата на проведената анкета, възлиза на 671 674. Средният брой семейства в един пчелин достига 17,9.

Структурата на сектора показва, че около 50 % от пчеларите притежават малък брой пчелни семейства; 41 % притежават до 50 пчелни семейства; 6.6 % притежават между 50 и 99 семейства; около 1,7 % отглеждат между 100 и 150 семейства и около 1% над 150 семейства. Това показва, че пчеларството все още има екстензивен и разпокъсан характер - голям брой дребни производители, за повечето от които пчеларството не е основен източник на доход, а по-скоро допълнителна дейност и малко на брой професионални пчелари.

И през 2006 г. най-голям остава броят на отглежданите пчелни семейства в Добричка област – 57 948, следван от Бургаска област – 55 564 и Плевенска област – 44 979.

Трета поредна година климатичните условия бяха неблагоприятни за производство на пчелен мед. Въпреки това добивът от реколта 2006 г. е на нивото на 2005 г. и възлиза на 11 400 т при среден добив от пчелно семейство 17 кг. Нереализираните количества пчелен мед към 1.05.2006 г. са в размер на 2 229,6 т.

Износът на пчелен мед за 2006 г. възлиза на 4 673 т при средна експортна цена 2,041\$ за кг. Основна страна вносител на български пчелен мед е Германия (53% от целия износ), следвана от Полша (7,7%); Великобритания (6,8%) и др. България почти не внася пчелен мед.

Най-широко използваната система кошери при отглеждане на пчелните семейства е Дадан Блат – над 80%, следвана от Лангстрот-Рут – 13%. В същото време пчеларите декларират, че около 11% от общия брой на заселените кошери са остарели и при възможност биха ги заменили.

Все още е малък делът на пчеларите, практикуващи подвижно пчеларство – едва 3% от общия им брой. Основна причина се явява разпокъсаността на земеделските стопанства и произтичащата от това липса на пазар на пчелоопрашването, както и проблеми с отравяния на пчелните семейства при провеждане на растително-защитните мероприятия.

И през 2006 г. продължи подпомагането на Националната развъдна асоциация по пчеларство (НРАП) за извършване на основните селекционни мероприятия при определяне расовата принадлежност, контрола на биологичните и продуктивни качества на пчелните семейства.

През отчетния период броят на пчелините за производство на елитни и племенни пчелни майки и рояци достигна 24 като бяха произведени 36 000 майки и над 4000 пакети-пчели.

НРАП е обхванала под контрол по произход 9 804 бр. пчелни семейства от Националния генофонд и Елитната част на популацията.

Разработен бе Наръчник по пчеларство от водещи учени и специалисти в сектора, с практическа насоченост.

2.1.2.7. Зайцевъдство

През 2006 г. по данни на НВМС общият брой на зайците в страната възлиза на 334 724, което е с 29 215 повече от 2005 г.

По данни на дирекция “Агростатистика” през отчетния период броят на закланите в специализирани кланици зайци е 5 800, като са добити 10,2 тона заешко месо (кланично тегло).

Наблюдава се увеличение в живото тегло на закланите зайци от 2,9 кг през 2005 г. на 3 кг през 2006 г., но средното им кланично тегло, което е 1,8 кг през изследвания период, е намаляло с 5,3% в сравнение с предходната година.

През 2006 г. 17 зайцеферми са включени в схемата за частично подпомагане изхранването на животните от Националния генофонд и Контролираната част на популацията.

Очакваното развитие на този подотрасъл е свързано с преминаването му от съпътстващо производство, с цел получаване на допълнителни доходи, в основна производствена дейност, заемане на нови свободни ниши на животновъдния пазар и експорт на качествено заешко месо.

2.2. Цени

2.2.1. Цени на растителна продукция

Хлебна пшеница

По данни на САПИ, изкупуването на хлебна пшеница от реколта '2006 стартира през м. юли при цени 170-180 лв./тон за цялата страна. Средната изкупна цена на пшеница за м. юли бе 166 лв./т - равнище, по-високо от това отпреди една година.

През следващите месеци до края на календарната година, под влиянието на по-слабата реколта не само в България, а и в световен мащаб, изкупната цена на хлебната пшеница започна да се повишава. От 166 лв. /тон за м. юли тя достигна до 297 лв./тон за м. декември. Тези стойности са повече от двойни в сравнение с предходната година.

От началото на 2007 г., цените на хлебната пшеница регистрираха лек спад, но запазиха високи нива, с около 100 лв./тон повече от миналогодишните стойности, което се дължеше както на натрупаните разходи за съхранение, така и на неблагоприятните прогнози за новата реколта, вследствие на настъпилите лоши агрометеорологични условия в страната. През първите три месеца на календарната 2007 г., хлебната пшеница се изкупуваше средно за около 290 лв./тон. През периода април – юни последва нов спад на цените, но те все още бяха твърде високи в сравнение с предходната година.

Таблица II.31.

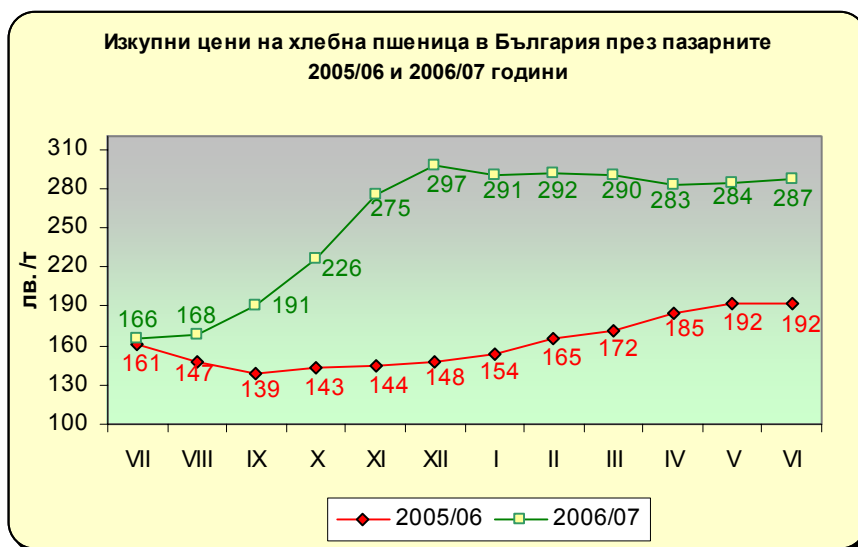
Изкупни цени на хлебна пшеница за периода 2005/06 - 2006/07 г.

	Изкупни цени на хлебна пшеница												
	Мярка	VII	VIII	IX	X	XI	XII	I	II	III	IV	V	VI
2006/07	лв. /тон	166	168	191	226	275	297	291	292	290	283	284	287
	щ. д. /тон	108	110	124	146	181	201	193	195	196	195	196	197
2005/06	лв. /тон	161	147	139	143	144	148	154	165	172	185	192	192
	щ. д. /тон	99	92	87	88	87	90	95	101	106	116	125	124

Източник: САПИ ООД

В обобщение може да се каже, че през първата половина на маркетинговата 2006/07 година цените на едро на хлебна пшеница се движеха над нивата от предходната година и бележеха постоянна нарастваща тенденция. През следващите шест месеца до края на пазарната година цените на едро отбелязаха спад, но се движеха значително над миналогодишните нива.

Фигура. II.8.

Източник: "САПИ" ООД

Фуражна пшеница

През първия месец на сезон 2006/07 българската фуражна пшеница започна да се изкупува на цена от 152 лв./тон, с 10 лв. повече от предходната година. Последва лек спад до 150 лв./тон за м. август, което е нормално през това време на годината при появата на новата реколта. От м. септември 2006 г. до м. януари 2007 г. цената на фуражна пшеница бележи съществено покачване, отразяващо тенденциите на повишение през този период при зърнените култури. Най-високи стойности бяха регистрирани през м. януари, като един тон фуражна пшеница се изкупуваше на цена от 271 лв. (180 щ. д./тон). През следващия период до края на маркетинговата 2006/07 г., цените спряха своето движение нагоре, но останаха на нива над миналогодишните.

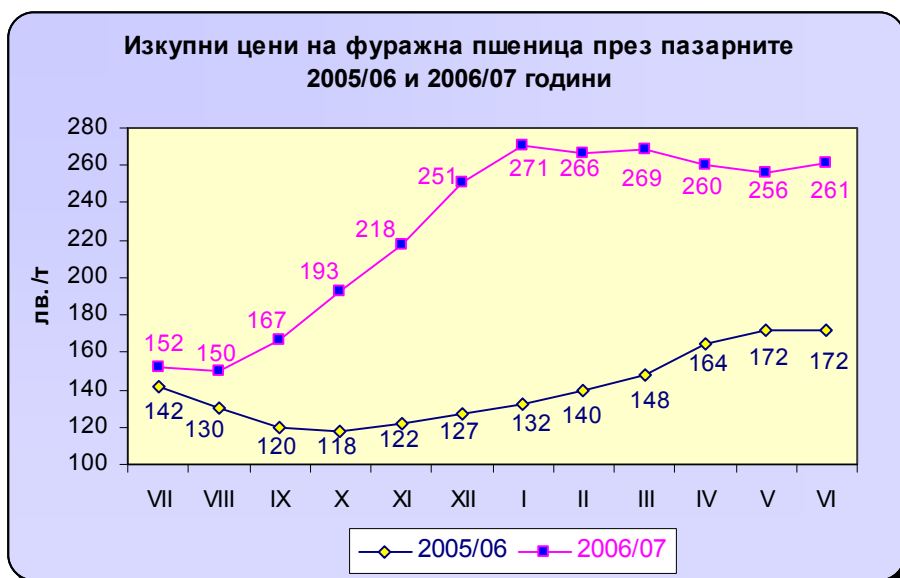
Таблица II.32.

Изкупни на фуражна пшеница за периода 2005/06 - 2006/07 г.

	Мярка	VII	VIII	IX	X	XI	XII	I	II	III	IV	V	VI
2006/2007	лв./тон	152	150	167	193	218	251	271	266	269	260	256	261
	щ.д./тон	99	98	109	124	144	170	180	178	182	180	177	179
2005/2006	лв./тон	142	130	120	118	122	127	132	140	148	164	172	172
	щ.д./тон	87	82	75	72	74	77	82	85	91	103	112	111

Източник: "САПИ" ООД

Фигура. II.9.

Източник: "САПИ" ООД

Брашно и хляб

Цените на брашното са в пряка зависимост от обема на производство и изкупните цени на пшеницата през съответната година.

По данни на САПИ, през първите два месеца на 2006/07 пазарна година цените на едро на брашно, "тип 500" бяха с около 2% по-ниски от предходната година. Промяната на цените на хлебната пшеница повлия върху търговията с брашно и от м. септември 2006 г. до м. януари 2007 г. включително, цените на едро на брашно нарастваха - от 368 лв./тон до 538 лв./тон за посочения период. Цените на едро на брашно "тип 500" надвишаваха на моменти с над 200 лв./тон тези за същия период от предходната година (м. декември 2006 г. и м. януари 2007 г.) От м. февруари до края на стопанската 2006/07 г. цените на брашното отбелязаха спад и в края на пазарната година един тон брашно "тип - 500" се търгуваше на цена от 518 лв./тон. Средно годишната цена на тон брашно през 2006/07 г. беше 476 лв./тон – с около 40% по- висока от средната цена за 2005/06 г.

По данни на "САПИ" ООД, през първите три месеца на маркетинговата 2006/07 г. цените на дребно на белия хляб останаха относително стабилни, с по-ниски стойности за същия период от предходната година (0.80 лв./кг). От м. октомври 2006 г. до м. март 2007 г. отразявайки тенденцията на увеличение по веригата пшеница – брашно - хляб, цените на белия хляб достигнаха до високите стойности от 1.00 лв./кг. През следващите месеци цените на дребно на хляб "Стара Загора" се стабилизираха на нива от 1,00 лв./кг.

Средногодишната цена на дребно на белия хляб "Стара Загора" за 2006/07 г. бе 0,93 лв./кг - с около 15% по-висока от предходния сезон.

Таблица II.33.

Цени на едро и дребно на брашно и хляб за периода 2005/06 - 2006/07 г.

	Мярка	VII	VIII	IX	X	XI	XII	I	II	III	IV	V	VI	Средна цена
2006/07														
I. Брашно														
1. Брашно тип 500														
- цена на едро	лв./тон	355	353	368	447	512	538	538	530	524	518	516	518	476
- цена на дребно	лв./кг	0,56	0,56	0,56	0,60	0,70	0,76	0,80	0,80	0,80	0,79	0,77	0,77	0,71
1. Брашно тип 700														
- цена на едро	лв./тон	331	329	345	424	485	506	507	505	500	497	490	490	451
II. Хляб														
1.Хляб "Стара Загора"														
- цена на едро	лв./кг	0,73	0,72	0,72	0,79	0,85	0,90	0,91	0,92	0,92	0,92	0,93	0,93	0,85
- цена на дребно	лв./кг	0,81	0,80	0,80	0,88	0,93	0,97	0,98	0,99	1,00	1,00	1,00	1,00	0,93
2.Хляб "Добруджа"														
- цена на едро	лв./кг	0,66	0,65	0,64	0,73	0,78	0,83	0,83	0,85	0,85	0,85	0,86	0,86	0,78

- цена на дребно	лв./кг	0,74	0,72	0,72	0,80	0,85	0,89	0,89	0,92	0,92	0,92	0,93	0,92	0,85
2005/06														
I. Брашно														
1. Брашно тип 500														
- цена на едро	лв./тон	361	360	341	331	331	328	328	328	332	344	354	357	341
- цена на дребно	лв./кг	0,54	0,57	0,57	0,57	0,56	0,56	0,55	0,55	0,55	0,56	0,56	0,56	0,56
1. Брашно тип 700														
- цена на едро	лв./тон	330	332	313	310	311	308	307	306	311	321	329	333	318
II. Хляб														
1. Хляб "Стара Загора"														
- цена на едро	лв./кг	0,72	0,76	0,76	0,76	0,76	0,73	0,73	0,72	0,72	0,72	0,73	0,73	0,74
- цена на дребно	лв./кг	0,80	0,84	0,84	0,84	0,83	0,80	0,80	0,80	0,79	0,80	0,81	0,81	0,81
2. Хляб "Добруджа"														
- цена на едро	лв./кг	0,65	0,69	0,69	0,69	0,68	0,66	0,66	0,66	0,65	0,66	0,66	0,66	0,67
- цена на дребно	лв./кг	0,72	0,76	0,76	0,75	0,75	0,73	0,73	0,73	0,72	0,73	0,74	0,74	0,74

Източник: "САПИ" ООД

Средногодишните цени на едро и дребно на хляб "Добруджа" през маркетинговата 2006/07 са съответно 0,78 лв./кг и 0,85 лв./кг, с по 5% по-високи в сравнение с предходната 2005/06 пазарна година.

Царевица

Следвайки тенденцията на нарастване на цените на останалите зърнени култури в страната, през пазарната 2006/07 г. бе отчетено постоянно нарастване на изкупните цени на царевица за зърно.

През първия месец на маркетинговата 2006/07 г. царевицата за зърно се изкупуваше за 187 лв./тон - с около 11% повече в сравнение с м. септември на предходната година. През м. октомври изкупната цена на царевицата бе 199 лв./тон – с 12 лв./тон повече от предходния м. септември и с 47 лв./тон повече от същия месец за предходната година. Най-рязкото покачване на царевицата за зърно спрямо предходен месец бе регистрирано през м. ноември. Тогава тон продукцията от тази култура се изкупуваше за 240 лв./тон – с 21% по-висока изкупна цена от м. октомври. През следващите месеци продължи нарастването на цената на царевицата, като в края на стопанския период през м. август 2007 г., тя се търгуваше за 335 лв./тон, или с около 80% повече спрямо първия месец на стопанския период.

Влияние върху покачването на цената на царевицата за зърно оказаха високите цени на международните пазари, които бяха провокирани от нарастващото производство на биогорива в световен мащаб. Неблагоприятните зимни агрометеорологични условия в страната, последвалото засушаване и очакванията за слаба и лоша реколта '07, допълнително повлияха върху изкупните цени на царевица за зърно.

Таблица II.34.

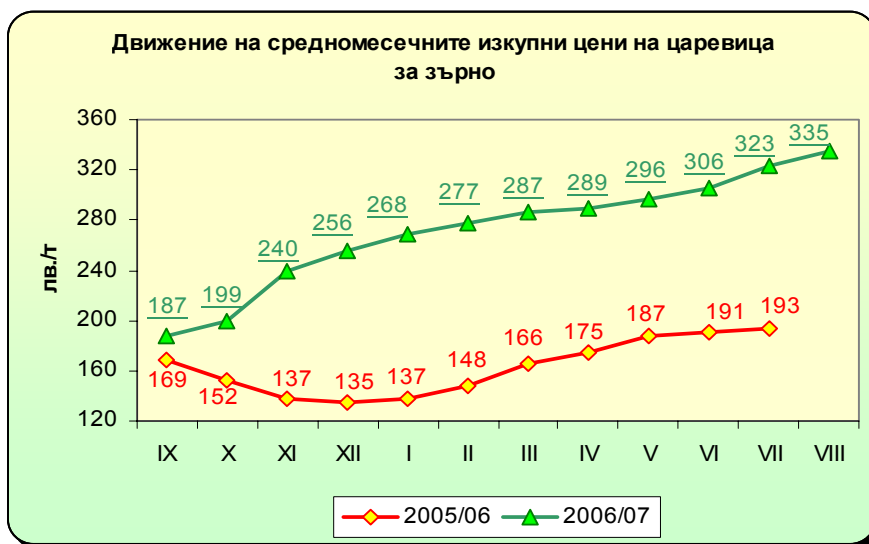
Изкупни цени на царевица за периода 2005/06-2006/07 г.

	Мярка	IX	X	XI	XII	I	II	III	IV	V	VI	VII	VIII
2006/07	лв./тон	187	199	240	256	268	277	287	289	296	306	323	335

	щ.д./тон	122	128	158	173	178	185	194	200	205	210	227	233
	лв./тон	169	152	137	135	137	148	166	175	187	191	193	-
2005/06	щ.д./тон	106	93	83	82	85	90	101	110	122	124	125	-

Източник: "САПИ" ООД

Фигура II.10.

Източник: "САПИ" ООД

Ечемик

Като цяло, изкупните цени на ечемик през маркетинговата 2006/2007 г. следваха нарастваща тенденция. В началото на сезона изкупната цена на ечемика стартира от 150 лв./тон, но през месеците април и май 2007 г. стигна най-високото равнище за последните три години - 272 лв./тон. Формиралите се през пазарната 2006/2007 г. средни изкупни цени на ечемика надвишаваха на моменти с над 100 лв. на тон тези от предходната година.

Първите количества от новата реколта се появиха в страната през последната седмица на м. юни, т.е. в рамките на предходната маркетингова година, като фуражният ечемик започна да се изкупува на цена от 153 лв./тон. През първите два месеца от маркетинговата 2006/07 г., до м. септември изкупните цени се запазиха относително постоянни – в размер на 150 лв./тон. Последва постепенно покачване и до месец октомври изкупната цена на ечемика достигна до 185 лв./тон. Основни фактори за това бяха повишените цени на гориво при прибиране на реколтата, по-ниското в сравнение с предходната година производство, както и нарасналото търсене за износ.

Под влияние на намаляване на предлагането и натрупването на разходи за съхранение, тенденцията на нарастване на изкупните цени на ечемик продължи до месец януари. През февруари и март средната изкупна цена на ечемика отбеляза лек спад до 262 лв./тон, последван от достигането на най-високи ценови равнища през месеците април и май до 272 лв./тон.

Влияние за формиране на по-високите цени на ечемика през годината оказаха по-слабата реколта, вследствие на неблагоприятните агрометеорологични условия и повишените разходи за производство.

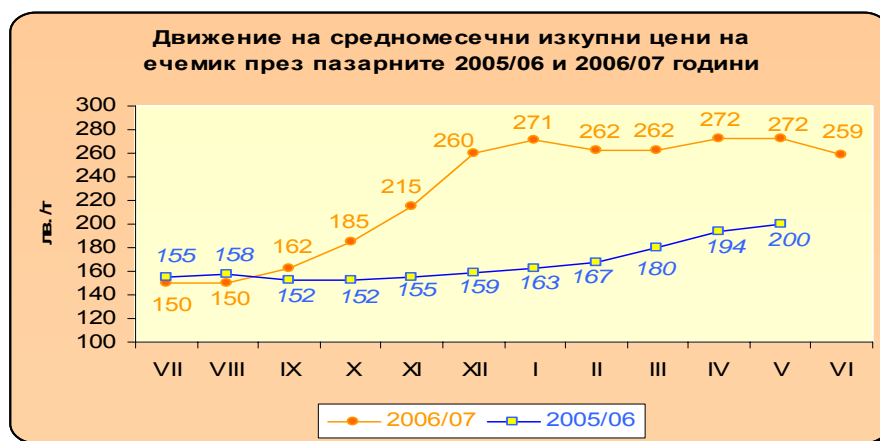
Таблица II.35.

Изкупни цени на фуражен ечемик за периода 2005/06-2006/07 маркетингови години

	мярка	VII	VIII	IX	X	XI	XII	I	II	III	IV	V	VI
2006/07	лв/ тон	150	150	162	185	215	260	271	262	262	272	272	259
	щ. д./ тон	97	98	105	119	142	176	180	175	177	188	188	178
2005/06	лв/ тон	155	158	152	152	155	159	163	167	180	194	200	-
	щ. д./ тон	95	99	95	93	93	96	101	102	111	121	131	-

Източник: "САПИ" ООД

Фигура. II.11.

Източник: "САПИ" ООД

Слънчоглед

Вследствие на по-доброто производство от реколта '06, слънчогледът през маркетинговата 2006/07 г. започна да се изкупува на по-ниска цена в сравнение с предходната година. Стартовата цена на слънчогледа от новата реколта бе 310 лв./тон – с 19% по-ниска от 2005/06 г. (385 лв./тон). От м. септември до м. декември, цената на слънчогледа следваше тенденцията на нарастване, но цените се движеха под нивата на тези за същия период на предходната година. През м. януари на стопанската 2006/07 г., средната изкупна цена на слънчогледа бе 397 лв./тон – с 5% повече от цената за същия месец на пазарната 2005/06 г. (378 лв./тон). От м. февруари до м. юли средната изкупна цена на слънчогледа се движеше между 407 и 423 лв./тон, като стойностите са по-високи спрямо тези за същия период на предходната година. През последния месец на маркетинговата 2006/07 г., в следствие на очакваната слаба нова реколта, цената на маслодайния слънчоглед достигна до рекордно високи нива и той се търгуваше за 605 лв./тон.

Като обобщение може да се каже, че през първите четири месеца на стопанската 2006/07 г. цените на слънчогледа се движеха на нива по-ниски от тези за същия период на предходната година. От м. януари тенденцията се променя, като цените плавно нарастват както спрямо

предходната, така и в рамките на стопанската 2006/07 г., достигайки рекордни стойности в края на периода.

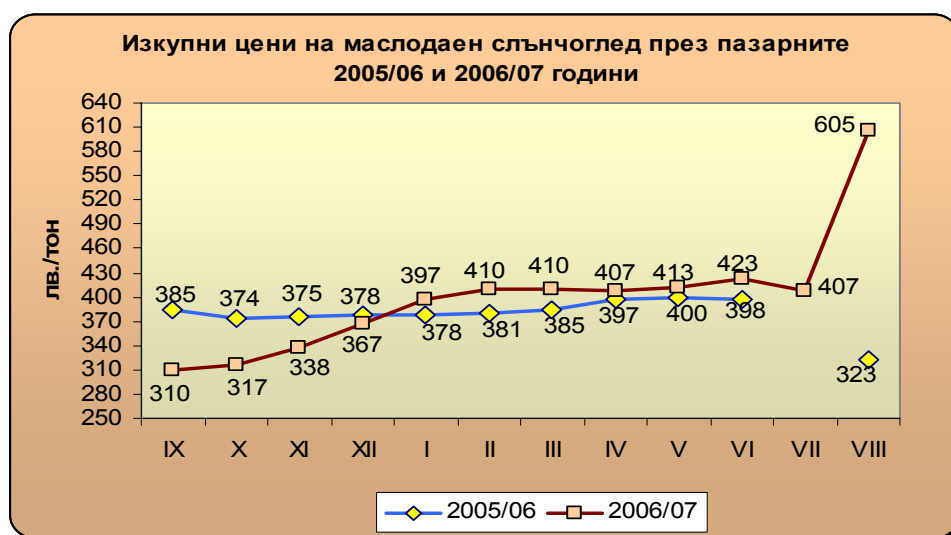
Таблица II.36.

Изкупни цени на маслодаен слънчоглед през 2005/2006 - 2006/2007 г.

	Мярка	IX	X	XI	XII	I	II	III	IV	V	VI	VII	VIII	средно
2006/2007	лв./т	310	317	338	367	397	410	410	407	413	423	407	605	400
	щ.д./т	202	204	223	248	264	274	278	281	285	290	285	421	271
2005/2006	лв./т	385	374	375	378	378	381	385	397	400	398	-	323	379
	щ.д./т	241	230	226	229	234	231	235	249	261	257	-	212	237

Източник: "САПИ" ООД

Фигура II.12.

Източник: "САПИ" ООД

Тютюн

Суровият тютюн се договаря и изкупува по минималните изкупни цени по типове, произходи и класи, които ежегодно се определят от Министерския съвет.

С цел повишаване конкурентоспособността на българските тютюни на международните пазари Министерския съвет провежда политика на задържане растежа на минималните изкупни цени, като нарасналите производствени разходи се компенсират, чрез размера на предоставената на тютюнопроизводителите парична премия.

Минималните изкупни цени на суров тютюн за реколта 2006 г. са на равнището на тези за реколта 2002 г.

Таблица II. 37.

Минимални изкупни цени на тютюн 2005 – 2006 г.

	2005 г.	2006 г.

Типове и произходи	I класа лв./кг	II класа лв./кг	III класа лв./кг	I класа лв./кг	II класа лв./кг	III класа лв./кг
I. Ориенталски тютюн						
Джебел	7.33	5.60	2.28	7.33	5.60	2.28
Неврокоп	5.78	4.01	1.77	5.78	4.01	1.77
Дупница	5.68	3.69	1.77	5.68	3.69	1.77
Мелник	5.47	3.76	1.77	5.47	3.76	1.77
Устина	5.38	3.71	1.77	5.38	3.71	1.77
Харманли	5.51	3.77	1.77	5.51	3.77	1.77
Крумовград	6.72	4.26	1.77	6.72	4.26	1.77
Източен Балкан	5.63	3.97	1.77	5.63	3.97	1.77
Тополовград	5.51	3.77	1.77	5.51	3.77	1.77
Северна България	4.12	2.83	1.77	4.12	2.83	1.77
Свиленград	5.69	3.97	1.77	5.69	3.97	1.77
Средногорска яка	5.38	3.78	1.77	5.38	3.78	1.77
II. Едрolistни тютюни						
Виржиния	3.93	2.57	1.10	3.93	2.57	1.10
Бърлей	3.00	1.97	1.22	3.00	1.97	1.22

Източник: Фонд „Тютюн“

Средните изкупни цени на суров тютюн по типове и произходи се формират на база минималните изкупни цени и качествено състояние на дадената реколта.

В Таблица II.38. са посочени средните изкупни цени за последните три години.

Таблица II.38.

Средни изкупни цени на тютюн за периода 2004 г. – 2006 г.

Типове и произходи	Средни изкупни цени			Верижен индекс на изменение на средната изкупна цена	
	Реколта 2004 г.	Реколта 2005 г.	Реколта 2006 г.	Реколта 2005 г.	Реколта 2006 г.
1	2	3	4	5	6
I. ОРИЕНТАЛСКИ					
ДЖЕБЕЛ	5.08	4.62	4.84	-9.06	4.76
НЕВРОКОП	3.64	3.24	3.68	-10.99	13.58
ДУПНИЦА	3.35	3.34	3.70	-0.30	10.78
МЕЛНИК	3.15	3.33	3.74	5.71	12.31
УСТИНА	3.01	2.64	2.99	-12.29	13.26
ХАРМАНЛИ	2.75	3.14	3.55	14.18	13.06
КРУМОВГРАД	3.90	3.32	3.93	-14.87	18.37
ИЗТ.БАЛКАН	3.42	3.36	3.59	-1.75	6.85

ТОПОЛОВГРАД	3.06	2.65	3.23	-13.40	21.89
СЕВ.БЪЛГАРИЯ	1.99	1.90	1.92	-4.52	1.05
СВИЛЕНГРАД	3.12	2.90	3.91	-7.05	34.83
СРЕДНОГОР.ЯКА	3.09	2.86	3.00	-7.44	4.90
II. ЕДРОЛИСТНИ					
ВИРЖИНИЯ	2.79	2.79	1.78	0.00	-36.20
БЪРЛЕЙ	1.96	1.83	1.63	-6.63	-10.93

Източник: Фонд „Тютюн“

За посочения по-горе период при еднакво равнище на минималните изкупни цени средната изкупна цена е различна. Върху размера на средните изкупни цени влияние оказва единствено качествената характеристика на дадената реколта.

Верижният индекс за реколта 2005 г. показва намаление цените на всички произходи на тютюн тип „Ориенталски“ с изключение на произход „Мелник“, който бележи завишение с 5,71 %. Средните изкупни цени са намалели и за тип „Виржиния“.

Верижният индекс за всички произходи на тютюн тип „Ориенталски“ е увеличен. Най-значимо е увеличението за произходите „Свиленград“, „Тополовград“ и „Крумовград“.

Верижният индекс за едрolistните тютюни – „Виржиния“ и „Бърлей“ е отрицателен.

Очаква се за реколта 2006 г. средните изкупни цени да бъдат по-високи от тези за предшестващата реколта в резултат на подобрение на качествената характеристика.

В Таблица II.39. е показана субсидираната цена за реколта 2006 г.

Таблица II.39.

Субсидирана цена на производител, реколта 2006 г.

Типове и произходи	I класа				II класа				III класа			
	Минимална изкупна цена		Премия	Цена с премия	Минимална изкупна цена		Премия	Цена с премия	Минимална изкупна цена		Премия	Цена с премия
		В т.ч. целева парична подкрепа				В т.ч. целева парична подкрепа				В т.ч. целева парична подкрепа		
I. ОРИЕНТАЛСКИ												
ДЖЕБЕЛ	7.33	1.00	3.55	10.88	5.60	1.00	3.25	8.85	2.28	1.00	2.85	5.13
НЕВРОКОП	5.78	1.00	3.55	9.33	4.01	1.00	3.25	7.26	1.77	1.00	2.85	4.62

ДУПНИЦА	5.68	1.00	3.55	9.23	3.69	1.00	3.25	6.94	1.77	1.00	2.85	4.62
МЕЛНИК	5.47	1.00	3.55	9.02	3.76	1.00	3.25	7.01	1.77	1.00	2.85	4.62
УСТИНА	5.38	1.00	3.55	8.93	3.71	1.00	3.25	6.96	1.77	1.00	2.85	4.62
ХАРМАНЛИ	5.51	1.00	3.55	9.06	3.77	1.00	3.25	7.02	1.77	1.00	2.85	4.62
КРУМОВГРАД	6.72	1.00	3.55	10.27	4.26	1.00	3.25	7.51	1.77	1.00	2.85	4.62
ИЗТ.БАЛКАН	5.63	1.00	3.55	9.18	3.97	1.00	3.25	7.22	1.77	1.00	2.85	4.62
ТОПОЛОВГРАД	5.51	1.00	3.55	9.06	3.77	1.00	3.25	7.02	1.77	1.00	2.85	4.62
СЕВ.БЪЛГАРИЯ	4.12	1.04	2.75	6.87	2.83	1.04	2.75	5.58	1.77	1.04	2.75	4.52
СВИЛЕНГРАД	5.69	1.00	3.55	9.24	3.97	1.00	3.25	7.22	1.77	1.00	2.85	4.62
СРЕДНОГОР.ЯКА	5.38	1.00	3.55	8.93	3.78	1.00	3.25	7.03	1.77	1.00	2.85	4.62
II. ЕДРОЛИСТНИ												
ВИРЖИНИЯ	3.93	0.50	2.20	6.13	2.57	0.50	2.00	4.57	1.10	0.50	1.80	2.90
БЪРЛЕЙ	3.00	0.57	2.90	5.90	1.97	0.57	2.90	4.87	1.22	0.57	2.90	4.12

Източник: Фонд „Тютюн“

Субсидираната цена на производител за реколта 2006 г., спрямо 2005 г. е нараснала за всички произходи на ориенталски тютюн. То се дължи на увеличения размер на паричната премия предоставена на тютюнопроизводителите за произведен и изкупен 1 кг. суров тютюн. За тип “Виржиния” субсидираната цена за I и II класа е намалена поради намаляване размера на премията. За тютюн тип “Бърлей” субсидираната цена е увеличена в резултат на увеличения размер на премията.

Таблица II.40.

Крайна реализационна цена на производител на база средната изкупна цена и предоставената премия на тютюнопроизводител през 2005 и 2006 г.

Типове и произходи	Крайна цена за произв. реколта 2005 г.	В т.ч.:		Крайна цена за произв. реколта 2006 г.	В т.ч.:		% на изменение на 2006 г. спрямо 2005 г.
		Средна изкупна цена 2005 г.	Премия за 2005 г.		Средна изкупна цена 2006 г.	Премия за 2006 г.	
I. ОРИЕНТАЛСКИ							
ДЖЕБЕЛ	7.22	4.62	2.60	8.01	4.84	3.17	10.94
НЕВРОКОП	5.84	3.24	2.60	6.86	3.68	3.18	17.52
ДУПНИЦА	5.84	3.34	2.50	6.92	3.70	3.22	18.49
МЕЛНИК	5.83	3.33	2.50	6.96	3.74	3.22	19.31
УСТИНА	5.14	2.64	2.50	6.09	2.99	3.10	18.45
ХАРМАНЛИ	5.64	3.14	2.50	6.75	3.55	3.20	19.61
КРУМОВГРАД	5.92	3.32	2.60	7.11	3.93	3.18	20.06
ИЗТ.БАЛКАН	5.86	3.36	2.50	6.77	3.59	3.18	15.52
ТОПОЛОВГРАД	5.15	2.65	2.50	6.37	3.23	3.14	23.64
СЕВ.БЪЛГАРИЯ	4.40	1.90	2.50	4.67	1.92	2.75	6.14
СВИЛЕНГРАД	5.40	2.90	2.50	7.15	3.91	3.24	32.33
СРЕДНОГОР.ЯКА	5.36	2.86	2.50	6.09	3.00	3.09	13.69
II. ЕДРОЛИСТНИ							
ВИРЖИНИЯ	4.99	2.79	2.20	3.67	1.78	1.89	-26.45
БЪРЛЕЙ	4.43	1.83	2.60	4.53	1.63	2.90	2.26

Източник: Фонд „Тютюн“

Горните данни показват нарастване на крайната реализационна цена на реколта 2006 г. спрямо реколта 2005 г. за всички произходи на тютюн тип “Ориенталски”. Това се дължи, на

нарастването и на двата компонента на крайната реализационна цена – средна изкупна цена и размера на премията за 1 кг. произведен тютюн.

За тютюн тип “Виржиния” – намалението е резултат на реализираната по-ниска изкупна цена и намаления размер на паричната премия.

За тютюн тип “Бърлей” незначителното увеличение е компенсиран резултат от намалената средна изкупна цена и увеличения размер на премията.

2.2.2. Цени на продукти от животински произход

Телешко месо

Тенденцията на покачване на цените на телешко месо, започнала в края на 2005 г. се запази и през 2006 г., като те се движеха на нива по-високи от тези от предходната година.

Средната изкупна цена на телета за годината е 2,08 лв./кг живо тегло, с 10,6% по-висока спрямо предходната година. Увеличението на средногодишната изкупна цена на угоените говеда е по-малко – със 7,4%, до 1,30 лв./кг живо тегло. Намаленото предлагане на пазара на живи животни, поради реализирания им значителен износ бе основен фактор за нарастването на цените. Средногодишните цени на едро на телешко месо нараснаха в сравнение с 2005 г. съответно с 3,7% на телешко трупно и с 4,9% на телешки шол. При цените на дребно ръстът е по-голям – с 6,0% за телешко с кости и с 5,1% за телешки шол.

Таблица II.41.

Цени на телешко месо през 2006 г., сравнени с 2005 г.

	2005					2006					06/05				
	ср.	I	II	III	IV	V	VI	VII	VIII	IX	X	XI	XII	ср.	в %
Изкупни цени, лв./кг ж. тегло															
телета	1,88	2,04	2,00	2,07	2,07	2,04	2,07	2,05	2,03	2,07	2,15	2,18	2,23	2,08	+10,6
говеда угоени	1,21	1,28	1,27	1,27	1,27	1,26	1,29	1,3	1,3	1,32	1,35	1,36	1,38	1,30	+7,4
Цени на едро, лв./кг															
телешко трупно	4,81	5,00	4,97	4,96	4,98	4,96	4,96	4,91	4,88	4,93	5,08	5,12	5,15	4,99	+3,7
телешки шол	6,98	7,37	7,3	7,25	7,23	7,25	7,32	7,28	7,25	7,26	7,33	7,44	7,50	7,32	+4,9
Цени на дребно, лв./кг															
телешко месо с кости	5,62	5,97	5,91	5,89	5,93	5,92	5,92	5,91	5,92	5,92	6,01	6,09	6,12	5,96	+6,0
телешки шол	7,22	7,67	7,67	7,68	7,72	7,76	7,77	7,73	7,81	7,91	8,01	8,11	8,23	7,59	+5,1

Източник: “САПИ” ООД

През периода януари - юни на 2007 г. цените на телешко месо бележат ръст в сравнение с аналогичния период на предходната година.

Средната изкупна цена на телета за първото полугодие 2007 г. е нараснала с 8,8%, до 2,23 лв./кг живо тегло, спрямо същия период на 2006 г., а тази на угоени говеда – с 11%, до 1,41 лв./кг живо тегло. При цените на едро увеличението е както следва - с 11,7% за телешко трупно и със 7% за телешки шол. Ръстът при цените на дребно е съответно със 7,8% и с 8% за телешко с кости и телешки шол.

Възможно е тенденцията на нарастване на цените на телешко месо да се запази до края на 2007 г., поради осъществения по-голям износ на живи животни за клане през първото полугодие на годината, което ще ограничи предлагането на вътрешния пазар.

Таблица II.42.

Цени на телешко месо през периода януари – юни 2007 г., сравнени с 2006 г.

	2006	2007						2007	изм. 07/06 в %
	ср. I-VI м.	I	II	III	IV	V	VI	ср. I-VI м.	
Изкупни цени, лв./кг ж. тегло									
телета	2,05	2,25	2,24	2,23	2,21	2,21	2,22	2,23	+8,8
говеда угоени	1,27	1,41	1,41	1,41	1,40	1,40	1,41	1,41	+11,0
Цени на едро, лв./кг									
телешко трупно	4,97	5,21	5,39	5,63	5,68	5,70	5,71	5,55	+11,7
телешки шол	7,29	7,59	7,64	7,74	7,88	7,95	8,00	7,80	+7,00
Цени на дребно, лв./кг									
телешко месо с кости	5,92	6,24	6,34	6,40	6,44	6,44	6,44	6,38	+7,8
телешки шол	7,71	8,28	8,25	8,24	8,33	8,41	8,44	8,33	+8,0

Източник: "САПИ" ООД

Пилешко месо

През последните месеци на 2005 г. и началото на 2006 г. опасенията от болестта птичи грип доведоха до намаляване на потреблението на птиче месо в страната, което повлия за понижение на цените на пилешко месо.

През 2006 г. цените на замразени пилета в страната се движеха под нивата отпреди една година. Средногодишната цена на едро на замразени пилета е 2,78 лв./кг, с 11,8% по-ниска спрямо предходната година. Цената на дребно също отбеляза спад с 10,8%, до средно 3,13 лв./кг.

В началото на 2006 г. цените на едро и дребно на замразени пилета бяха на нива по-ниски от средногодишните за предходната година и намалението им продължи до м. март, като през този период са регистрирани най-ниските стойности – 2,42 лв./кг за цена на едро и 2,83 лв./кг за цена на дребно. От м. април започна слабо нарастване на цените, след което през следващите месеци те бяха относително стабилни. През периода октомври - декември бе регистрирано увеличение на цените, но като цяло те остават по-ниски в сравнение с 2005 г.

Таблица II.43.

Цени на пилешко месо през 2006 г., сравнени с 2005 г.

	2005 средно	I	II	III	IV	V	VI	VII	VIII	IX	X	XI	XII	2006 средно	06/05 в %
Цени на едро на замразени пилета - лв./кг	3,15	2,75	2,42	2,49	2,66	2,67	2,70	2,70	2,68	2,67	2,97	3,36	3,34	2,78	-11,8
Цени на дребно на замразени пилета - лв./кг	3,51	3,22	2,83	2,83	2,90	2,98	2,99	3,00	2,97	2,98	3,47	3,69	3,75	3,13	-10,8

Източник: "САПИ" ООД

През периода януари - юни 2007 г. се наблюдава значително нарастване на цените на пилешко месо в страната, спрямо същия период на предходната година. Средната цена на едро

на замразени пилета е 3,14 лв./кг - с 19,9% по-висока, а тази на дребно е 3,52 лв./кг, с ръст от 18,9% в сравнение със същия период на 2006 г. Това нарастване е в резултат от значителното поскъпване на фуражните смеси за бройлери за угодяване, респективно и на производствените разходи, свързани с отглеждането на птиците.

Поради тази причина се очаква цените през цялата 2007 г. да се движат на нива по-високи от предходната година.

Таблица II.44.

Цени на пилешко месо през периода януари –юни 2007 г., сравнени с 2006 г.

	2006	2007						2007	изм. 07/06 в %
	ср. I-VI м.	I	II	III	IV	V	VI	ср. I-VI м.	
Цени на едро на замразени пилета - лв./кг	2,62	3,19	2,98	3,07	3,10	3,11	3,40	3,14	+19,9
Цени на дребно на замразени пилета - лв./кг	2,96	3,65	3,44	3,43	3,45	3,47	3,67	3,52	+18,9

Източник: "САПИ" ООД

Яйца

През 2006 г., средногодишната цена на едро на яйцата е намаляла с 12,9% в сравнение с предходната година, до 0,114 лв./бр., а тази на дребно - с 12,5%, до 0,14 лв./бр. По-високи цени са регистрирани в началото на годината, а по-ниски – през летните месеци, когато предлагането традиционно се увеличава. От м. септември цените на едро и дребно на яйцата започват да нарастват с по-бърз темп и тази тенденция се запазва до края на годината.

Таблица II.45.

Цени на яйца през 2006 г., сравнени с 2005 г. (лв./брой)

	2005 ср.	I	II	III	IV	V	VI	VII	VIII	IX	X	XI	XII	2006 ср.	05/04 в %
Цени на едро	0,131	0,113	0,094	0,103	0,128	0,106	0,085	0,087	0,100	0,120	0,132	0,148	0,151	0,114	-12,9
Цени на дребно	0,16	0,15	0,12	0,13	0,15	0,14	0,12	0,12	0,12	0,15	0,16	0,17	0,18	0,14	-12,5

Източник: "САПИ" ООД

По данни на САПИ, през периода януари – юни 2007 г. е отчетено значително нарастване на цените на яйцата, спрямо същия период на предходната година. По-съществен ръст отбелязва цената на едро, като средно за периода тя е нараснала с 39,1%, до 0,146 лв./бр.

Цената на дребно на яйца за анализирания период е 0,18 лв./бр. – с 28,6% по-висока спрямо същия период на 2006 г.

Основни фактори, повлияли на значителното покачване на цените на птичето месо и яйцата през периода януари – юни 2007 г. са ръста на цените на фуражите, горивата и електроенергията. Вследствие на това се очаква да продължи нарастването им и до края на годината.

Таблица II.46 .

Цени на яйца през периода януари – юни 2007 г., сравнени с 2006 г.

	2006	2007						2007	изм. 07/06
	ср. I-VI м.	I	II	III	IV	V	VI	ср. I-VI м.	в %
Цени на едро - лв./бр.	0,105	0,144	0,135	0,160	0,169	0,147	0,120	0,146	+39,1
Цени на дребно - лв./бр.	0,14	0,18	0,17	0,18	0,19	0,18	0,16	0,18	+28,6

Източник: "САПИ" ООД

Свинско месо

През 2006 г. цените на свинско месо се движат под нивата от предходната година.

По данни на САПИ, средната изкупна цена на угоени прасета за 2006 г. е 2,25 лв./кг живо тегло, с 12,5% по-ниска в сравнение с тази за 2005 г. Свинете-майки се изкупуваха на средна цена 1,79 лв./кг живо тегло или с 13,5% по-малко спрямо предходната година.

Средногодишните цени на едро и на дребно на свинско месо също са намалели в сравнение с предходната година, но по-слабо - с между 0,3% и 3,0%. За намаление на цените на свинското месо през 2006 г. допринесе нарасналото предлагане (както от местно производство, така и от внос).

Таблица II.47.

Цени на свинско месо през 2006 г., сравнени с 2005 г.

	2005	2006													06/05
	ср.	I	II	III	IV	V	VI	VII	VIII	IX	X	XI	XII	ср.	в %
Изкупни цени, лв./кг ж. тегло															
прасета угоени	2,57	3,13	2,54	2,30	2,15	2,02	1,96	1,92	1,91	2,02	2,25	2,38	2,46	2,25	-12,5
Свине-майки	2,07	2,36	2,00	1,84	1,74	1,65	1,63	1,58	1,50	1,61	1,81	1,85	1,86	1,79	-13,5
Цени на едро, лв./кг															
свинско драно	5,28	6,08	5,59	5,34	5,11	5,04	4,87	4,73	4,70	4,78	5,01	5,08	5,13	5,12	-3,0
свински бут	6,95	7,75	7,29	7,10	6,83	6,70	6,50	6,41	6,39	6,52	6,68	6,86	6,93	6,83	-1,7
свински врат	7,38	8,21	7,82	7,53	7,24	7,19	7,07	7,02	6,99	7,07	7,25	7,36	7,41	7,35	-0,4
Цени на дребно, лв./кг															
свински бут	7,40	8,39	7,86	7,59	7,39	7,24	7,03	6,97	6,92	6,98	7,21	7,42	7,52	7,38	-0,3

свински врат	7,75	8,84	8,34	8,03	7,86	7,71	7,61	7,56	7,51	7,60	7,81	7,97	8,08	7,91	+2,1

Източник: "САПИ" ООД

Наблюдаваната през 2006 г. тенденция на понижение на изкупните цени на свинско месо продължава и през периода януари - юни 2007 г. Средната изкупна цена на угоени прасета за наблюдавания период е 1,81 лв./кг живо тегло, с 23% по-малко в сравнение със същия период на 2006 г. Намалението на цената на свинете-майки е също 23%, до 1,44 лв./кг живо тегло.

Таблица II.48.

Цени на свинско месо през периода януари - юни 2007 г., сравнени с 2006 г.

	2006	2007						2007	изм. 07/06 в %
	ср. I-VI м.	I	II	III	IV	V	VI	ср. I-VI м.	
Изкупни цени, лв./кг ж. тегло									
прасета угоени	2,35	2,22	1,91	1,74	1,69	1,66	1,65	1,81	-23,0
свине майки	1,87	1,74	1,53	1,39	1,35	1,32	1,31	1,44	-23,0
Цени на едро, лв./кг									
свинско драно	5,34	6,98	4,51	4,32	4,23	4,22	4,18	4,74	-11,2
свински бут	7,03	6,84	6,56	6,37	6,31	6,26	6,23	6,43	-8,5
свински врат	7,51	7,38	7,18	6,96	6,93	6,90	6,89	7,04	-6,3
Цени на дребно, лв./кг									
свински бут	7,58	7,47	7,14	6,91	6,84	6,69	6,62	6,95	- 8,3
свински врат	8,07	8,03	7,71	7,45	7,53	7,41	7,35	7,58	-6,1

Източник: "САПИ" ООД

Вследствие на спада на изкупните цени, средните цени на едро и на дребно на свинско месо също намаляват, но с по-слаб темп - с между 6,1% и 11,2% за различните разфасовки.

Някои от основните фактори, повлияли на намалението на цените на свинското месо се свеждат до следното. От една страна, спадът се дължи на по-голямото предлагане на вътрешния пазар, в резултат на реализирания по-голям внос на свинско месо през първото полугодие на 2007 г., в сравнение със същия период на 2006 г. В същото време, реализацията на свинско месо е силно ограничена, поради забраната за износ в ЕС и произведеното количество се реализира в страната с понижени цени.

В този смисъл, вероятно е цените на свинско месо да продължат да намаляват до края на 2007 г.

Краве мляко и млечни продукти

Цените на мляко и млечни продукти през 2006 г. отбелязват ръст спрямо тези от предходната година, в резултат на рязкото повишаване на цените на зърнения фураж. Вследствие на това бе отчетено намаляване на броя на млечните животни и произведеното от тях мляко. Нарастването на общите разходи за производство на млечни продукти от своя страна осъществи значително крайната продукция.

През 2006 г. се наблюдава увеличение на средногодишната изкупна цена на краве мляко спрямо предходната година - с 3,5%, до 0,41 лв./л. Установилата се през последните години цикличност при формиране на изкупните цени на млякото се запази, а именно – по-високи през зимния сезон и по-ниски през лятото, когато животните се отглеждат пасищно и разходите за хранене намаляват.

Таблица II.49.

Цени на краве мляко и млечни продукти през 2006 г., сравнени с 2005 г.

	2005	2006												2006	изм. 06/05
	ср.	I	II	III	IV	V	VI	VII	VIII	IX	X	XI	XII	ср.	
Изкупни цени															
краве мляко - лв./л	0,40	0,46	0,46	0,46	0,43	0,39	0,38	0,37	0,38	0,38	0,40	0,42	0,44	0,41	+3,5
Цени на едро															
Мляко прясно - лв./л	0,85	0,90	0,91	0,91	0,91	0,90	0,90	0,90	0,90	0,90	0,90	0,91	0,93	0,91	+6,6
Мляко кисело - лв./бр.	0,48	0,51	0,51	0,50	0,51	0,50	0,50	0,50	0,50	0,50	0,50	0,50	0,52	0,50	+5,0
Масло - лв./кг	4,91	5,04	5,06	5,03	5,00	5,00	4,97	4,98	4,98	4,94	4,96	4,97	5,04	5,00	+1,8
Сирене краве - лв./кг	3,62	3,61	3,58	3,55	3,54	3,48	3,42	3,42	3,46	3,52	3,54	3,60	3,66	3,53	+2,3
Кашкавал "Витоша" - лв./кг	6,64	6,98	6,98	6,96	6,92	6,89	6,77	6,70	6,71	6,71	6,81	6,97	7,13	6,88	+3,6
Цени на дребно															
Мляко прясно - лв./л	0,95	1,01	1,00	0,99	1,00	0,99	0,99	0,98	0,98	0,98	0,98	0,99	1,03	0,99	+4,6
Мляко кисело - лв./бр.	0,54	0,57	0,57	0,57	0,56	0,56	0,56	0,56	0,56	0,56	0,56	0,56	0,58	0,56	+4,5
Масло - лв./125 г.	0,76	0,78	0,77	0,78	0,78	0,78	0,78	0,78	0,78	0,77	0,77	0,77	0,77	0,78	+2,1
Сирене краве - лв./кг	3,88	4,10	4,09	4,12	4,13	4,14	4,03	3,94	4,03	4,11	4,13	4,19	4,29	4,11	+5,9
Сирене овче - лв./кг	5,83	6,00	6,00	6,11	6,14	6,16	6,17	6,17	6,18	6,20	6,21	6,28	6,34	6,16	+5,7
Кашкавал "Витоша" - лв./кг	7,37	7,78	7,76	7,72	7,66	7,62	7,48	7,43	7,39	7,91	7,52	7,68	7,79	7,65	+3,7

Източник: "САПИ" ООД

Повлияни от нарасналите изкупни цени на млякото, в рамките на 2006 г. цените на едро и дребно на прясно краве мляко се движеха малко над нивата отпреди една година. Средно за годината те са съответно: с 6,6% по-висока за цена на едро и с 4,6% - за цена на дребно в сравнение с 2005 г.

Увеличение се наблюдава и при средните цени на едро на другите млечни продукти спрямо предходната година. Нарастването на средногодишната цена на киселото мляко е с 5%, достигайки до 0,50 лв./брой, следва цената на кашкавал "Витоша" - с 3,6%, на краве сирене - с 2,3% и на масло - с 1,8%.

Цените на дребно през 2006 г. също отбелязват ръст спрямо предходната година. Най-голямо е нарастването при цените на кравето и овче сирене, като те достигат нива съответно 4,11 лв./кг и 6,16 лв./кг или с 5,9% и 5,7% увеличение.

По данни на САПИ ООД, през периода януари - юни 2007 г. изкупните цени на фуражното зърно се движеха съществено над нивата за същия период на предходната година. Голямата суша, последвана от обилни дъждове засегнаха съществено добивите от основните зърнени култури, което допринесе за драстичния ръст на цените им. Ценовият скок на фуражите доведе до затруднено изхранване на животните и принуди много от фермерите да редуцират броя им. Отчетеното намаление на броя на млечните животни и производството на мляко към 01.05.2007 г. доведе до намалено предлагане на млечна суровина, в резултат на което и изкупната цена нараства.

Средната изкупна цена на кравето мляко за наблюдавания период на 2007 г. е 0,44 лв./л, с 2,3% по-висока спрямо тази за същия период на 2006 г. През първите два месеца на 2007 г. изкупната цена е средно 0,46 лв./л. От м. март цената на млякото отбелязва спад - от 0,43 лв./л до 0,41 лв./л през м. юни. Това намаление е обичайно, тъй като започва активния период на производство на мляко и пасищно отглеждане на животните, свързано с по-ниските разходи.

Като цяло през периода януари – юни 2007 г. цените на едро и дребно на млечните продукти също нарастват спрямо същия период на предходната година. Най-висок ръст е регистриран при цената на кашкавал "Витоша" и на кисело мляко, като увеличението на цените на едро е със 7,7% и 5,9% за двата продукта, а при цените на дребно нарастването е по-слабо изразено, съответно с 6,9% и 5,3%.

Таблица II.50.

Цени на краве мляко и млечни продукти през периода януари - юни 2007 г., сравнени с 2006 г.

	2006	2007						2007	изм. 07/06 в %
	ср. I-VI м.	I	II	III	IV	V	VI	ср. I-VI м.	
Изкупни цени									
краве мляко - лв./л	0,43	0,46	0,46	0,45	0,43	0,42	0,41	0,44	+2,3
Цени на едро									
Мляко прясно - лв./л	0,91	0,94	0,93	0,93	0,92	0,91	0,91	0,92	+1,1
Мляко кисело - лв./бр.	0,51	0,53	0,54	0,54	0,54	0,54	0,54	0,54	+5,9
Сирене краве - лв./кг	3,53	3,67	3,68	3,68	3,64	3,58	3,56	3,64	+3,1
Кашкавал "Витоша" - лв./кг	6,92	7,31	7,54	7,54	7,51	7,46	7,32	7,45	+7,7
Цени на дребно									
Мляко прясно - лв./л	1,00	1,05	1,05	1,04	1,04	1,04	1,04	1,04	+4,0
Мляко кисело - лв./бр.	0,57	0,60	0,60	0,60	0,60	0,60	0,60	0,60	+5,3
Сирене краве - лв./кг	4,10	4,31	4,31	4,29	4,26	4,27	4,25	4,28	+4,4
Кашкавал "Витоша" - лв./кг	7,67	8,05	8,27	8,24	8,29	8,22	8,10	8,20	+6,9

Източник: "САПИ" ООД

Недостигът на зърно и високите цени на фуражите в комбинация с нарасналите цени на горивата и електроенергията повлияха за увеличение както на разходите за изхранване на животните, така и на производствените разходи, което допринесе до съществен ръст на цените на млякото и млечните продукти и през периода януари – юни 2007 г.

Оформилата се тенденция на повишение на цените на млякото и млечните продукти до м. юни ще се запази и до края на 2007 г.

2.3. Резултати от икономическите сметки за селското стопанство

Стойност на brutната продукция от отрасъл „Селско стопанство“

Стойността на brutната продукция от отрасъл "Селско стопанство" за 2006 г. по текущи цени възлиза на 7107,9 млн.лв. Тя се формира от стойността на :

- продукцията от растениевъдството - 3590,2 млн.лв.;
- продукцията от животновъдството – 2231,9 млн.лв.;
- продукцията от неотделими второстепенни дейности – 752,8 млн.лв.
- продукцията на селскостопански услуги – 533,0 млн.лв.;

Таблица II.51.

Основни икономически показатели за селското стопанство за 2005 и 2006 г. (млн. лв.)

	Продукти	2005	% изменение 2006 към 2005	2006
1	Продукция на селскостопански стоки от растениевъдството и животновъдството, в т. ч.:	5 700,3	2,1	5 822,1
1.1	- Продукция от растениевъдството	3 385,6	6	3 590,2
1.2	- Продукция от животновъдството	2 314,7	-3,6	2 231,9
2	Продукция на селскостопански услуги	497,4	7,15	533,0
3	Неселскостопански неотделими второстепенни дейности	674,1	11,67	752,8
4	Стойност на <u>брутната продукция</u> от отрасъл „Селско стопанство“ ($p_4=p_{1.1}+p_{1.2}+p_3$)	6 871,8	3,43	7 107,9
5	Стойност на <u>крайната продукция</u> от отрасъл „Селско стопанство“	6 563,5	3,31	6 780,9
6	Междинно потребление (с включени вътрешни обороти)	3 851,6	4,62	4 029,9
7	Брутна добавена стойност	3 020,2	1,91	3 078,0
8	Операиращ излишък / Смесен доход	2651,9	3,78	2 752,3
9	Предприемачески доход	2 513,8	3,89	2 611,6

Източник: НСИ

Стойността на общата продукция от растениевъдството през 2006 г. бележи увеличение спрямо предходната година с 204,6 млн. лв. (6,0%). Наблюдава се увеличение със 78,7 млн.лв. (11,6%) и на стойността на продукцията от неотделимите второстепенни дейности, свързано основно с преработката на растениевъдни продукти – най-вече зърнени и зеленчуци. През 2006 г. стойността на селскостопанските услуги е нараснала спрямо 2005 г. с 35,6 млн.лв.(7,15 %). От компонентите, формиращи стойността на продукцията от селското стопанство през 2006 г. , обаче, се наблюдава намаление при стойността на продукцията от животновъдството с 82,8 млн.лв. (3,6%).

Въпреки реализираното намаление в подотрасъл „Животновъдство“ стойността на брутната продукция от отрасъл „Селско стопанство“ по текущи цени се увеличава с 236,1 млн.лв. или 3,4 % спрямо предходната година.

През 2006 г. делът на отделните сектори в структурата на стойността на брутната продукция от отрасъл “Селско стопанство” е следният:

- растениевъдна продукция - 50,5 %,
- животновъдна продукция – 31,4 %,
- селскостопанските услуги – 7,5 %
- неселскостопански неотделими второстепенни дейности – 10,6 %.

Най-голямо значение за формиране на брутната производствена стойност в растениевъдството през 2006 г. имат подсектори:

- „Зеленчуци“ – 1 060 млн. лв., (15,0 % от стойността на брутната продукция от отрасъл “Селско стопанство”)
- „Зърнени култури“ – 977,0 млн.лв., (13,8 % от стойността на брутната продукция от отрасъл “Селско стопанство”) ;

- „Технически култури” – 675,3,0 млн.лв. (9,5 % от стойността на brutната продукция от отрасъл „Селско стопанство”).

За формирането на brutната производствена стойност от отрасъл „Селско стопанство” най-голям принос имат следните растениевъдни продукти:

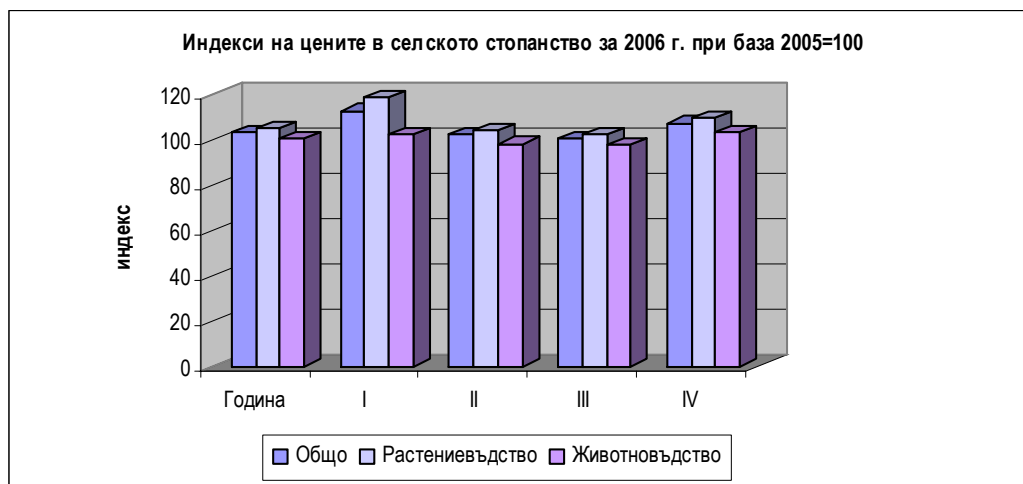
- Пшеница – 8,0 % (573,7 млн. лв.)
- Слънчоглед – 5,9 % (418,2 млн.лв.)
- Царевица за зърно – 3,3 % (237 млн. лв.)
- Домати – 3,2 % (223,9 млн. лв.)
- Грозде – 3,1 % (219,9 млн. лв.)
- Картофи – 3% (213,1 млн.лв.)
- Тютюн – 2,1 % (147,8 млн.лв.)
- Ечемик – 1,8 % (129,1 млн. лв.)

През 2006 г. най-голямо нарастване на стойността на продукцията се наблюдава при плодовете – с 25 % повече спрямо 2005 г. Значителен е ръстът при стойността на произведеното грозде – 46%, в резултат основното на по-високите добиви и производствени резултати през реколтната `2006 г.

Освен при плодовете, значително нарастването на brutната производствена стойност се наблюдава при картофите – с 24 %, фуражните култури - с 9%, техническите култури - с 4 % и зеленчуците с 3 %. Стойността на продукцията в подсектор зърнени култури се е запазила почти на нивото на тази от предходната година.

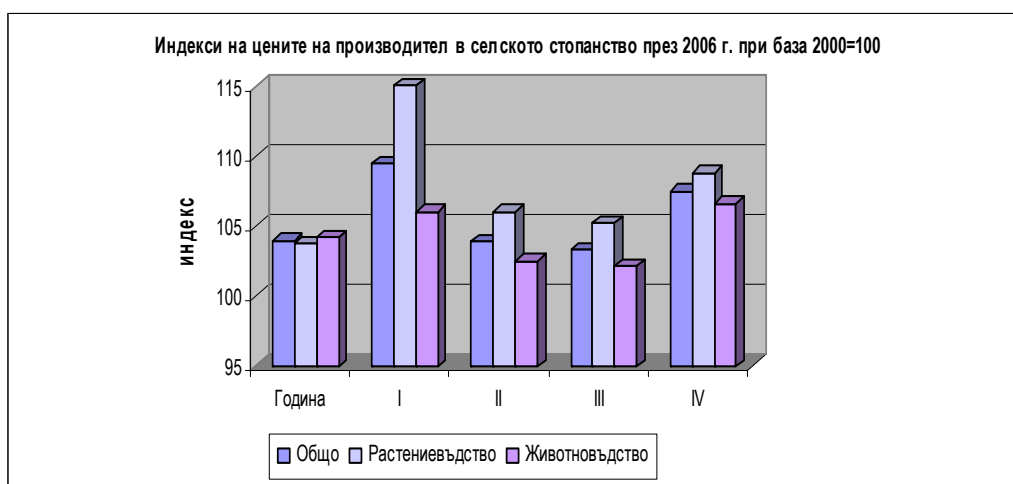
През 2006 г. намалява производствената стойност по текущи цени на подотрасъл „Животновъдство” спрямо 2005 г., което е обусловено от ценови фактори. През 2006 г. се наблюдава намаление на цените на живите животни в сравнение с 2005 г. с 1,6%, и завишение на цените на животинските продукти с 0,9 %. Въпреки увеличението на броя на свинете и овцете през 2006 спрямо 2005 г, brutната производствена стойност на свинете, овцете и козите намалява в резултат на по-ниските цени.

Фигура II.13.

Източник: НСИ

Фигура II.14.

Източник: НСИ

През 2006 г. най-голямо значение за формиране на брутната производствена стойност от отрасъл „Селско стопанство“ имат следните подсектори на животновъдството :

- производството на мляко – 771,3 млн. лв. с дял от 10,9 % от стойността на брутната продукция от отрасъл „Селско стопанство“;
- птицевъдството – 346,8 млн.лв., с дял от 4,9 % от стойността на брутната продукция от отрасъл „Селско стопанство“
- свиневъдството – 300 млн.лв., с дял от 4,2 % от стойността на брутната продукция от отрасъл „Селско стопанство“
- овцевъдството и козевъдството – 295,4 млн.лв., с дял от 4,2 % от стойността на брутната продукция от отрасъл „Селско стопанство“

През 2006 г. е била реализирана брутна продукция посредством продажба от отрасъла на стойност 4 683,8 млн. лв. (66,0 % от общата), в т. ч. :

- 4 379 млн.лв. са реализирани извън отрасъла, като от тях 593,9 млн. лв. е стойността на продукцията, реализирана чрез износ;
- 304,8 млн. лв. са продажбите в рамките на отрасъла между селскостопански предприятия.

Реализираната на пазара растениевъдна продукция е на стойност 2 222,7 млн. лв. (31,3 % от брутната продукция). Реализираната животновъдна продукция е на стойност 1 175,2 млн. лв. (16,5 % от брутната продукция). Преработената селскостопанска продукция (като неотделими неселскостопански второстепенни дейности), предназначена за пазара е на стойност 752,8 млн. лв. (10,6 % от брутната продукция). През 2006 г. делът на реализираната чрез пазара селскостопанска продукция е нараснал спрямо 2005 г. с 1,2%.

Делът на продукцията, която е потребена в самите стопанства е 16,0 % от стойността на брутната продукция, или 1 139,7 млн. лв., както следва:

- растениевъдна продукция за 447,2 млн. лв.;
- животновъдна продукция за 692,5 млн. лв.

През 2006 г. стопанствата са потребили с производствена цел 10,4 % от брутната продукция (735,9 млн. лв.) – основно за семена, посадъчен материал и фуражи.

Производството на стоки от основен капитал (основно производство на продуктивни животни) за собствена сметка е в размер на 151,3 млн. лв.

Стойност на крайната продукция

Стойността на крайната продукция в селското стопанство (след приспадане на вътрешните обороти) по текущи цени за 2006 г. възлиза на 6 780,9 млн. лв. Най-значим в крайната продукция продължава да бъде приносът на растениевъдството – 3 373,9 млн. лв. (49,7 %) На второ място е продукцията от животновъдството – 2 121,2 млн. лв. (31,3 %), следвана от неотделимите второстепенни дейности – 752,8 млн. лв. (11,1 %) и продукцията от селскостопански услуги – 533,0 млн. лв. (7,9 %)

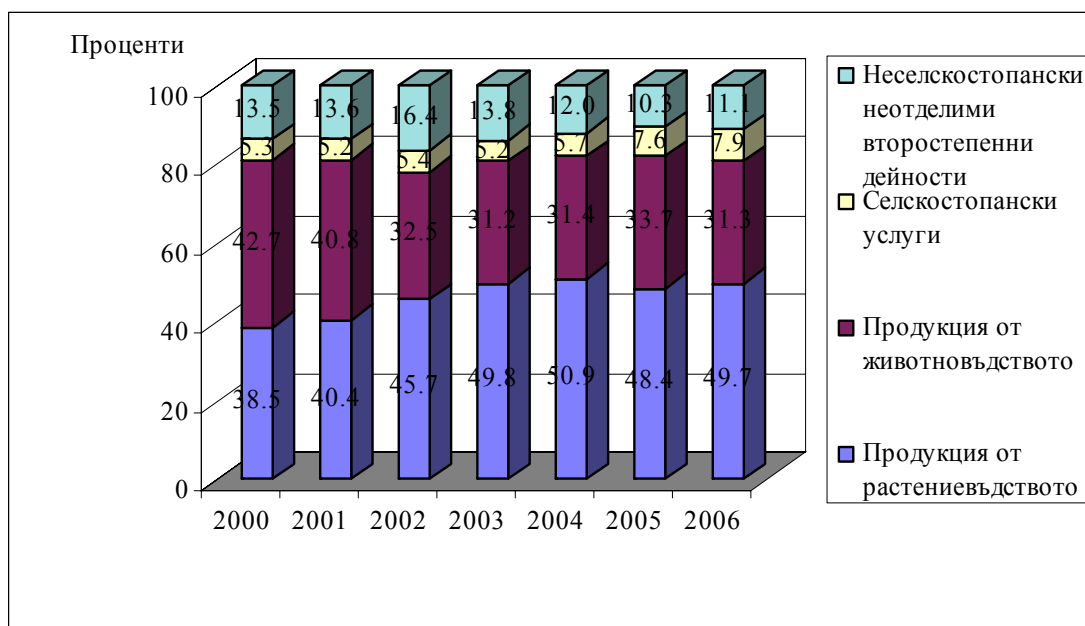
Отчетената през 2006 г. крайна продукция от отрасъл селско стопанство по текущи цени е нараснала с 3,3 %.

Индексът на физическия обем на крайната продукция в селското стопанство при база 2005 г. е 100,6 %, или произведената продукция се запазва почти на нивото на 2005 г. Спрямо 2005 г. най-голямо е увеличението на произведената продукция от неотделимите второстепенни дейности (107,3 %), в които доминиращо значение има преработката на селскостопански продукти, произведени в собственото земеделско стопанство. Увеличение отбелязват и селскостопанските услуги – 104,0 %, докато физическият обем на крайната продукция в растениевъдството остава почти на нивото на 2005г. – 101,3 %. По- малко продукция спрямо 2005 г. е произведена в животновъдството – 97,3 %.

Индексът на физическия обем на крайната продукция в селското стопанство при база 2000 г. е 104,9 %. Спрямо 2000 г. значително по-голям обем селскостопанска продукция е произведена в растениевъдството (138,1%) и селскостопанските услуги (126,6 %). Чувствително е намаляла продукцията в животновъдството (79,1 %), както и продукцията от неотделимите второстепенни дейности (83,2 %).

Фигура II.15.

Структура на продукцията в отрасъл “Селско стопанство” през периода 2000–2006 г.

Източник: НСИ

В структурата на крайната продукция в селското стопанство за 2006 г. най-голям е относителният дял на продукцията от растениевъдството - 49.7%, който е с 1.3 пункта по-висок спрямо предходната година, и с 11.2 пункта по-висок спрямо 2000 година. Продължава да намалява относителният дял на продукцията от животновъдството. За 2006 г. той е 31.3% и е по-нисък с 2.4 пункта спрямо предходната година и с 11.4 пункта спрямо 2000 година. На трето място в структурата за 2006 г. е брутната продукция от неотделимите неселскостопански второстепенни дейности - 11%. Въпреки, че делът на селскостопанските услуги е най-малък - 7.9% в периода на 2000-2006 г. се забелязва устойчива тенденция на увеличаване.

Междинно потребление

Междинното потребление, необходимо за създаването на брутната продукция в отрасъла, е на стойност 4029,9 млн.лв. То е нараснало спрямо предходната година с 5%. Повишението на стойностния обем на междинното потребление е в резултат на увеличението на продукцията в отрасъла и нарастването на стойността на вложените единици при създаването ѝ. През 2006 г. 100 стойностни единици от брутната продукция са реализирани с потреблението на 56,7 стойностни единици стоки и услуги - междинно потребление, при 56,1 за предходната година.

През 2006 г. стойността на употребените семена и посадъчен материал е нараснала с 12% спрямо 2005 г., на торовете и почвените подобрители нарастването е с 10 %, горивата и маслата с 12 %, а на използваните препарати за растителна защита нарастването е с 58%

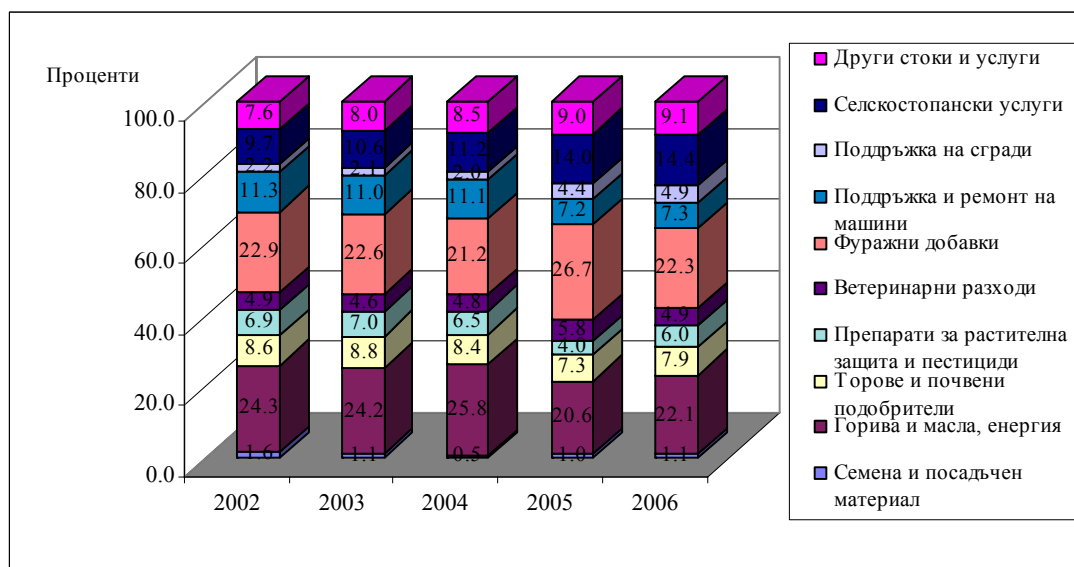
При елементите на междинното потребление, свързани с производството на животновъдния отрасъл се наблюдава намаление с 13 % на вложените ветеринарни разходи и 12% намаление на разходите за фуражи.

Най-голям дял в структурата на междинното потребление, използвано за създаването на брутната продукция имат разходите за фуражи-828,8 млн.лв. или 20,6%, следвани от разходите за горива и масла 817,8 млн.лв. или 20,3%.

През 2006 г. се запазва делът на междинното потребление, създадено и потребено в самите стопанства-18,7%. Произведените и потребени в самите стопанства стоки – фуражи,

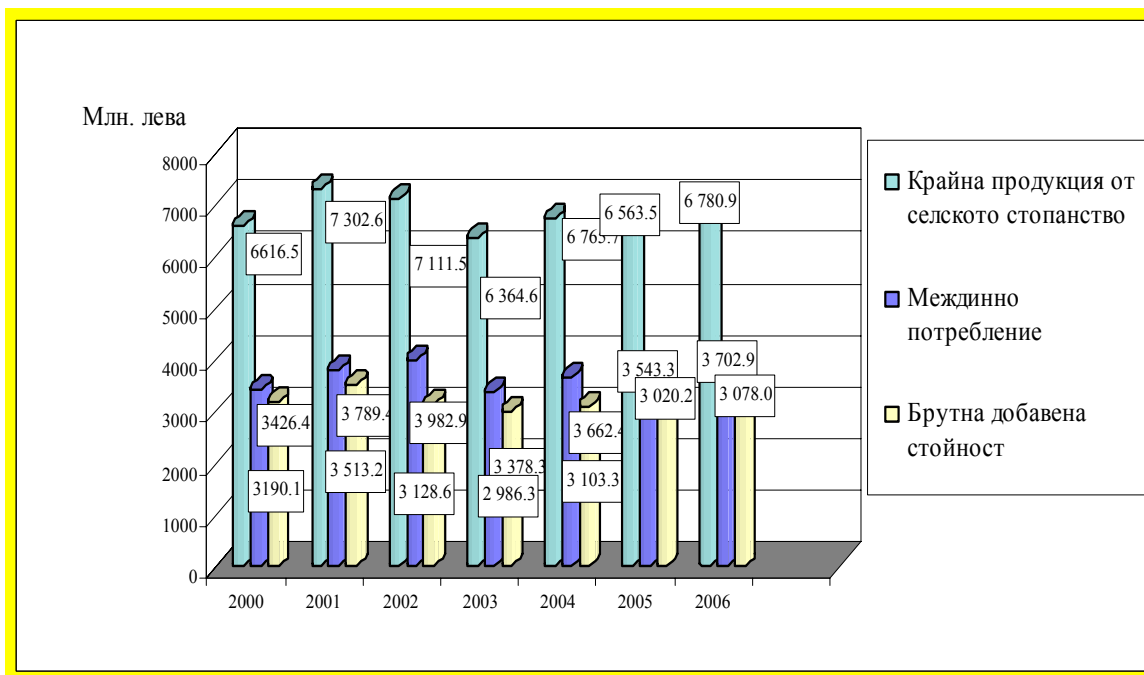
семена и посадъчен материал, торове и почвени подобрители са на стойност 752,9 млн.лв. Закупените от други селскостопански единици стоки и услуги, предназначени за междинно потребление са на стойност 304,8 млн.лв.

Фигура II.16.
Структура на междинното потребление през периода 2002 – 2006 г.

Източник: НСИ

Фигура II.17.
Производство, междинно потребление и добавена стойност в селското стопанство през периода 2000–2006 г.

Източник: НСИ

Таблица II.52.

Индекси на цените на средствата за производство, вложени в селското стопанство по тримесечия за 2006 г. при база 2002=100

	Година	I	II	III	IV
Общо	134,0	132,8	133,5	133,9	135,9
Посевен и посадъчен материал	100,2	100,4	99,6	99,5	100,8
Ел. енергия, горива и други	169,3	168,2	167,9	169,1	171,1
Минерални торове	110,7	109,8	110,6	111,2	112,4
Препарати за растителна защита	105,2	107,6	106,8	102,9	102,9
Ветеринарно-медицински продукти	100,9	100,5	100,6	100,9	101,9
Фуражи	102,4	99,6	101,2	101,8	107,0
Поддръжка и ремонт на превозни средства, машини и дребно оборудване	150,8	149,3	150,5	151,3	152,9
Поддръжка и ремонт на селскостопански сгради	125,7	124,0	125,0	126,0	128,4
Други стоки и услуги	133,9	131,4	133,3	134,1	135,8

Източник: НСИ

Таблица II.53

Индекси на цените на средствата за производство, вложени в селското стопанство по тримесечия за 2006 г. при база 2005=100

	Година	I	II	III	IV
Общо	103,2	102,0	102,6	103,3	105,0
Посевен и посадъчен материал	100,1	101,0	99,3	99,2	100,4
Ел. енергия, горива и други	105,0	104,4	104,3	105,0	106,2
Минерални торове	107,9	107,2	107,8	108,3	109,4
Препарати за растителна защита	101,4	102,6	102,4	100,6	100,8
Ветеринарно-медицински продукти	99,5	99,1	99,1	99,4	100,4
Фуражи	98,8	96,0	97,4	98,5	103,5
Поддръжка и ремонт на превозни средства, машини и дребно оборудване	107,7	106,3	107,2	107,9	109,3
Поддръжка и ремонт на селскостопански сгради	104,5	103,0	103,8	104,6	106,6
Други стоки и услуги	102,6	101,0	102,4	102,8	104,0

Източник: НСИ

Брутна добавена стойност

Брутна добавена стойност, създадена в селското стопанство през 2006 г. е 3078 млн.лв., като почти запазва равнището си от 2005 г. Нарастването ѝ е с 1,9%.

През 2006 г. брутна добавена стойност е в размер на 43,3 % от стойността на брутна продукция и 45,3 % от стойността на крайната продукция, като за 2005 г. делът ѝ е съответно 43,9 % и 46 %.

Потребление на основен капитал

През 2006 г. потреблението на основен капитал е в размер на 252 млн. лв. То почти запазва стойностното си ниво от 2005 г., когато е било 247,2 млн.лв. Нарастването е с 1,9 %.

Нетна добавена стойност

Нетната добавена стойност от отрасъл "Селско стопанство" за 2006 г. се увеличава с 2,2% спрямо 2005 г. и възлиза на 2 826 млн.лв.

Формиране на дохода от селскостопанска дейност - нетен опериращ излишък/смесен доход

Стойността на показателя "смесен доход" за 2006 г. е 2 752,3 млн.лв. Увеличението спрямо предходната година е с 3,8 %.

Компенсация на наетите, арендни плащания, получени и платени лихви

През 2006 г. като компенсация на наетите работници са платени 234,1 млн. лв. , или с 15,5% по-малко от предходната година.

Арендата е в размер на 93,9 млн. лв., с 1,8 млн. лв. повече от 2005 г.

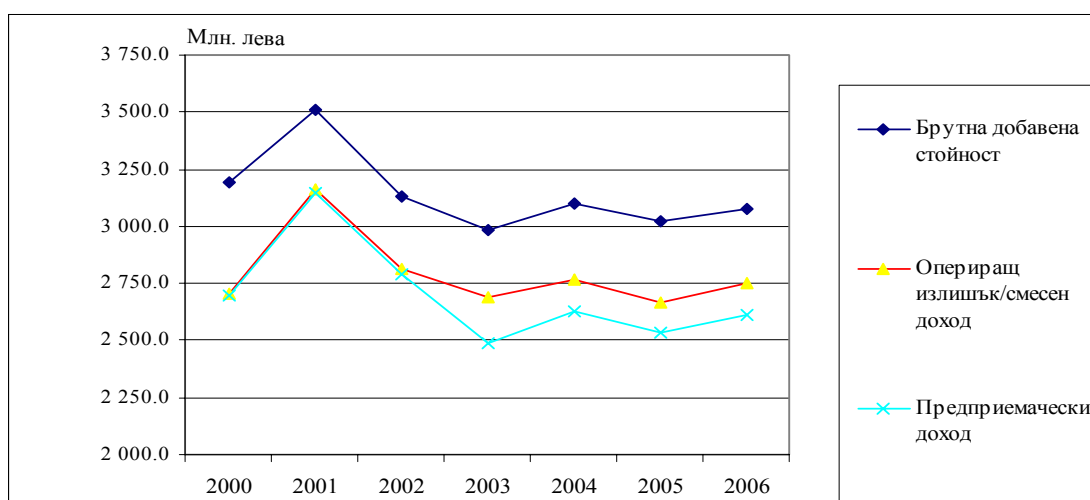
Земеделските производители са платили лихви по кредити за 50,4 млн. лв. срещу 49,6 млн.лв. за 2005 г. Размерът на получените лихви по банкови депозити остава на нивото от предходната година.

Предприемачески доход

Предприемаческият доход в отрасъл "Селско стопанство" за 2006 г. е 2 611,6 млн.лв.

Фигура II.18.

Добавена стойност, опериращ излишък и предприемачески доход през периода 2000–2006 г.

Източник: НСИ

За периода 2000-2006 г. тенденцията на изменението на предприемаческия доход в селското стопанство следва тази на брутната добавена стойност, като се поддържа една относително постоянна разлика в нивата на двата показателя. Това се дължи на сравнително близките в годините стойности на компенсациите на наетите лица, другите данъци върху производството и другите субсидии върху производството. В същото време за първите три години на периода стойностите на оперирания излишък/смесен доход почти се припокриват поради незначителните стойности на платените и получените лихви и липсата на информация за арендните плащания в селското стопанство.

Разликите в нивата на оперирания излишък и предприемаческия доход след 2003 г. се дължи на включването в обхвата на икономическите сметки за селското стопанство на стойността на платените арендни вноски и лихвите по кредити.

2.4. Държавно подпомагане на земеделието

2.4.1. Държавно подпомагане на земеделските производители чрез ДФ „Земеделие“

2.4.1.1. Целеви субсидии по краткосрочни финансови линии за подпомагане

През 2006 г. чрез ДФ „Земеделие“ е осъществено безвъзмездно финансово подпомагане по 23 краткосрочни финансови линии, по които са предоставени целеви субсидии, включително експортни субсидии, и по една финансова линия, включваща целеви кредит за закупуване на минерални торове за производство на пшеница, реколта `2007 г.

Под формата на субсидии са усвоени 57 178 хил. лв. Отчетните данни за периода показват :

- намаляване на общия размер на предвидения ресурс (целеви субсидии и краткосрочни кредити) в сравнение с осигурените средства през 2005 г., което се дължи на значително намаляване на сумата, предвидена за краткосрочно кредитиране;
- запазване на равнището на безвъзмездното подпомагане;
- нисък процент на усвояване на кредитния ресурс - едва 24,3%;
- увеличаване на броя на сключените договори.

Усвояването на средствата по краткосрочните финансовите линии за безвъзмездно подпомагане са представени в Таблица II.54.

Таблица II.54.

Усвоените субсидии, брой сключени договори и размер на подпомогнатите (хектари, брой, тонове и литри) по краткосрочни финансови линии през 2006 г.

№	Финансова линия	Брой сключени договори	Субсидия (хил. лв.)	Подпомогнати хектари, брой, тона, литри	
1	Целева субсидия за подпомагане производството на пшеница, реколта `2007 (схема за единно плащане на декар след идентификация на площите)	4 436	20 701	ха	828 049
2	Субсидия за подпомагане на земеделските производители от пострадалите от наводненията райони при производството на пшеница и ечемик, реколта `2006.	346	821	ха	18 300
3	Целева субсидия за нуждите на Земеделските институти от и Регионалните центрове за научно-приложно обслужване /РЦНПО/ към Националния център за аграрни науки /НЦАН/ за производство на предбазови и базови семена от пшеница и	1	545	ха	4 538

	ечемик.				
4	Целева субсидия за съхранение на пшеница за хляб, реколта `2006.	84	598		
5	Целева субсидия за ползване на поливна вода от производители на ориз, реколта `2006.	22	188	ха	1 882
6	Целева субсидия за подпомагане производството на царевица за зърно, реколта `2006 и маслодаен слънчоглед, реколта `2006. (приложена схема за единно плащане на декар след идентификация на площите)	4 353	9 477	ха	676 952
7	Целева субсидия за производството на памук, реколта `2006.	28	343	ха	981
8	Целева субсидия за произведени и продадени количества захарно цвекло, реколта `2006.	15	77	ха	641
10	Целева субсидия за подпомагане на земеделските производители за закупуване на посевен материал от картофи за семепроизводство и консумация, реколта 2006 г.	413	1 552	ха	1 963
9	Целева субсидия за подпомагане производството на зеленчуци – пипер и домати, реколта `2006.	269	894	ха	2 659
11	Субсидия за обработване на пустеещи части земеделски земи през 2006 г.	35	130	ха	1 298
12	Целева субсидия за опазване и обогатяване на растителния генетичен фонд през 2006 г.	5	495	ха	297
13	Целева субсидия за произведено и продадено първо качество краве, биволско, овче и козе мляко, 2006 г.	10 348	8 797	х. л	201 891
14	Целева субсидия за подпомагане изхранването на животни и птици от Националния генофонд, контролираната част на популацията и подпомагане на селекционната дейност на развъдните асоциации и подпомагане издръжката на птиците при пазарна криза, причинена от появата на птичи грип през 2006 г.	1 965	7 008		
15	Целева субсидия за подпомагане на земеделските производители, получили кредит за закупуване на животни по регионалните програми за развитие на земеделието в Родопите, Странджа Сакар и Северозападна България през 2005 г.	47	186		4 911
16	Целева субсидия за подпомагане на земеделските производители, получили инвестиционен кредит за закупуване на животни по регионалните програми за развитие на земеделието в Родопите, Странджа Сакар и Северозападна България през 2006 г.	43	250	бр	7 610
17	Целева субсидия за внос на разплодни юници, дзвизки и кочове през 2006 г.	17	651		1 150
18	Целева субсидия за произведен и продаден качествен пчелен мед, 2006 г.	280	247	т	618
19	Целева субсидия за прилагане на пилотна схема за компенсаторни плащания на земеделските производители в необлагодетелстваните райони в България, определени като пилотни: Батак, Болярово, Вършец, Котел, Малко Търново и Чупрене	333	2 332	ха	7 612
20	Целева субсидия за финансиране на дейностите на Националния млечен борд		300		
21	Експортни субсидии	12	984		
22	Субсидия за рекламни кампании и дейности за популяризиране на българското вино		600		
	Общо:	23 528	57 178		

Източник: ДФ „Земеделие“

През 2006 г. прякото субсидиране е осъществявано в следните направления и размери:

А. В сектор „Растениевъдство”

За подпомагане на земеделските производители, заети в сектор “Растениевъдство”, са преведени 35 821,5 хил. лв. безвъзмездна помощ .

1) Финансово подпомагане на производството на земеделски продукти

Производство на зърнени култури – пшеница, ечемик, царевица за зърно, ориз.

Пшеница

- **Целева субсидия за подпомагане производството на пшеница, реколта 2007 г.** – финансовото подпомагане производството на пшеница от реколта 2007 г. през отчетния период е осъществено чрез прилагане на механизма за единно плащане на хектар след идентификация на площите. Изплатената безвъзмездна помощ е в размер на **20 701 хил лв.**, или 96,3% от първоначално разпределените средства. Подпомогнати са 4 436 земеделски производители, засели 828 049 ха, т.е. 79,6% от общо засетите площи за страната.

Пшеница и ечемик

- **Целева субсидия за подпомагане на земеделските производители от пострадалите при наводненията през 2005 г. райони при производството на пшеница и ечемик, реколта 2006 г.** - по реда и условията на финансовата линия са подпомогнати 346 бр. земеделски производители от 22 области на страната, включени в утвърдените от Главна дирекция “Земеделие и гори” към Министерството на земеделието и горите поименни списъци с унищожените площи, които са засели пшеница и ечемик от реколта 2006 г. Изплатената безвъзмездна финансова помощ е в размер на 821 хил. лв. за наводнени близо 18 300 ха, от които 17 628 ха с пшеница и 623 ха с ечемик;
- **Целева субсидия за нуждите на Земеделските институти и Регионалните центрове за научно-приложно обслужване /РЦНПО/ към Националния център за аграрни науки /НЦАН/ за производство на предбазови и базови семена от пшеница и ечемик** – по реда и условията на финансовата линия са подпомогнати земеделски институти и регионални центрове от системата на Националния център за аграрни науки, които са регистрирани като земеделски производители и осъществяват семепроизводствена дейност. Общият размер на преведената безвъзмездна помощ е **545 хил. лв.**, от които 469 хил. лв. за пшеница и 75 хил.лв. за семена от ечемик, на база разходите за хектар по технология на отглеждане на културите. Целевата субсидия на единица площ от 120 лв./ха покрива част от разходите за горива, торове и препарати за растителна защита.
- **Целева субсидия за съхранение на пшеница за хляб, реколта 2006 г.** – по реда и условията на финансовата линия са подпомогнати 84 производители на пшеница за хляб, сключили договор за влог с лицензирани публични складови и/или регистрирани зърнохранилища В сравнение с прилаганата до момента практика, субсидирането е осъществено за зърно, което отговаря на качествените показатели по БДС 602-87, без посочена конкретна група, срещу представена проформа фактура за направените разходи за съхранение. Изплатената безвъзмездна помощ е в размер на **598 хил. лв.** при следните нормативи в зависимост от вида на съхранителя - 2,00 лв./тон за

лицензиран публичен склад и 1,70 лв./тон за зърнохранилище. Размерът на подпомагане през отчетния период е с 14% по-малък в сравнение с преведената субсидия през 2005 г.

Ориз

- **Целева субсидия за ползване на поливна вода от производители на ориз, реколта 2006 г.** – по реда и условията на финансовата линия са подпомогнати земеделски производители от областите Пазарджик, Пловдив и Стара Загора, обработили 1 882 ха оризопроизводителни площи, и които са представили договор с “Напоителни системи” ЕАД и съответните разходооправдателни документи, включително служебна бележка за извършена идентификация на ползваните площи. Общият размер на изплатената субсидия е 188 хил. лв., което представлява близо два пъти повече в сравнение с подкрепата в направлението през 2005 г.

Царевица и слънчоглед;

- **Целева субсидия за подпомагане производството на царевица за зърно, реколта 2006 г. и маслодаен слънчоглед, реколта 2006 г.** – по реда и условията на финансовата линия за подпомагане засяване на основните пролетни култури са изплатени 9 477 хил. лв. Субсидирането е осъществено чрез прилагане на схемата за единно плащане на хектар след идентификация на площите, като са обхванати общо 676 952 ха, от които 203 168 ха царевица за зърно и 473 784 ха маслодаен слънчоглед.

Производство на влакнодайни култури

Памук

- **Целева субсидия за подпомагане производството на памук, реколта 2006 г.** - по целевата субсидия са изплатени 343 хил. лв. По реда и условията на финансовата линия са подпомогнати 28 производители на памук от области Стара Загора, Хасково и Ямбол. През отчетната година субсидирането на основната влакнодайна култура е осъществено по схемата за единно плащане на хектар по предложение на Асоциацията на производители на памук от Хасковския регион и дирекция „Европейска интеграция и международни отношения“ на Министерството на земеделието и горите, като съответстваща на европейската практика и стимулираща производството на памук с цел достигане на определената за страната квота. Съгласно прилагания механизъм са подадени намерения за подпомагане на 1019 ха, от които са субсидирани 96,3% или 981 ха. На база разпределения ресурс е определена безвъзмездна помощ на хектар в размер на 350,00 лв., което е 35% от разходите за отглеждане на памук по технологична карта. За сравнение през предходната година за подпомагане на памукопроизводството са преведени 165 хил.лв. при договорени 659,788 тона продукция /при държавна подкрепа за произведена и продадена продукция/, произведени от 865 ха или по 190,80 лв./ха.

Производство на технически култури

Захарно цвекло;

- **Целева субсидия за произведени и продадени количества захарно цвекло, реколта 2006 г.** – по реда и условията на финансовата линия са подпомогнати 15 производители за покриване на част от разходите за произведените и продадени количества продукция от 6 408 дка, засети със захарно цвекло. При норматив в размер на 10 лв./тон и лимит от 16 000кг/ха са изплатени общо 77 хил. лв., въз основа на средно съдържание на захароза 16% в съответствие с Наредба № 40 от 20.04.2006 г. за условията и реда за договаряне,

изкупуване и окачествяване на захарно цвекло и за определяне и изплащане на субсидията за произведени и продадени количества захарно цвекло, което е 38,6% от предвидените по линията средства и с 40% по-малко в сравнение с разпределения ресурс през предходната година. Причините за ниският процент на усвояване на ресурса са несъответствие на установеното съдържание на захароза със средното, което съгласно указанията намалява размера на субсидията, както и условието за липса на свързаност с фирмата-преработвател.

Производство на зеленчуци

Картофи

- **Целева субсидия за подпомагане на земеделските производители за закупуване на посевен материал от картофи за семепроизводство и консумация, реколта 2006 г.** - изплатеният финансов ресурс по линията е в размер на 1 552 хил. лв., което е с 26,7% повече от изплатената субсидия през предходната година, в т.ч. 436 хил. лв. за семепроизводство и 1 116 хил. лв. за консумация. По реда и условията на линията са подпомогнати 413 картофопроизводители от страната, или 65,5% от първоначално заявилите се за участие и с 11,6% повече в сравнение с 2005 г. Финансовата подкрепа обхваща 1 963 ха, което е 8,7% от реколтираните площи с картофи и надвишава с близо 85,7% субсидираните през предходния отчетен период.

Пипер и домати

- **Целева субсидия за подпомагане производството на зеленчуци – пипер и домати, реколта 2006 г.** – през отчетния период зеленчукопроизводството е субсидирано чрез прилагане на механизъм, основан на схемата за единно плащане на площ. Изплатена е безвъзмездна помощ в размер на 894 хил. лв., което е 59,6% от предвидените средства и с 3,7% по-малко от подкрепата, осигурена през предходната година за произведена качествена готова продукция. Подпомогнати са 269 производители на зеленчуци от 16 области за реално засети 741 ха домати /т.е. 45,8% от предварително заявените и с 1,2% по-малко от договорените през 2005 г./ и 1918 ха пипер /т.е. 68,6% от посочените в намеренията и с 55,3% повече в сравнение с предходния период.

2) Финансово подпомагане за обработка на пустеещи частни земеделски земи

- **Целева субсидия за обработване на пустеещи частни земеделски земи през 2006 г.** – по реда и условията на финансовата линия са подпомогнати 35 земеделски производители, притежаващи в собственост или ползващи по силата на сключен наемен или аренден договор 1298 ха пустеещи земеделски земи, които не са обработвани в продължение на три години, предхождащи текущата година. При норматив от 100 лв./ха е изплатена субсидия в размер на 130 хил. лв., което е значително по-малко в сравнение с предходния период /466 хил.лв./ Най-малкият размер на помощта е 196 лв., предоставена на земеделски производител от Кюстендил, а най-големият – на фермер от област Хасково за обработване на 193 ха земя.

3) Финансово подпомагане за опазване и обогатяване на растителния генетичен фонд

- **Целева субсидия за опазване и обогатяване на растителния генетичен фонд през 2006 г.** – по реда и условията на финансовата линия са подпомогнати институтите от и извън системата на Националния център за аграрни науки за опазване и обогатяване на

растителния генофонд – сортообразци, зърнено-житни и бобови култури, лозя, ягодоплодни, плодово-лекарствени, костилкови и семкови култури, колекция малини, арония, касис и боровинка, и др. Изплатената субсидия е в размер на 495 хил. лв. с цел покриване на част от разходите съгласно технологията на отглеждане и поддържане на 297 ха насаждения, което е с 1,5% повече от средствата, разпределени през предходната година.

Б. В сектор „Животновъдство”

През 2006 г. под формата на държавна подкрепа в сектор „Животновъдство” са разпределени 17 439 хил. лв., от които:

1) За производство на качествено мляко

- Целева субсидия за произведено и продадено качествено краве, биволско, овче и козе мляко през 2006 г. - в сравнение с прилаганата през последните години практика на държавна подкрепа в сектора, през отчетния период субсидирането е осъществено при следните условия:
- разширен е обхватът на подпомагане чрез включване на козето мляко – за фермери, отглеждащи 20 и повече брой животни;
- производителите на краве мляко с над 10 крави в стопанството, както и производителите на биволско, овче и козе мляко – за произведените и продадени количества качествено мляко за срок от 6 месеца или до изчерпване на лимита;
- производители на краве мляко до 10 крави в стопанството – в рамките на шестмесечния период чрез предоставяне на субсидия в размер на 80 лв. на брой животно, два пъти по 40 лв. през три месеца;
- предоставяне на извлечение от регионалната електронна база данни на съответната областна дирекция “Земеделие и гори” по Наредба № 6 от 07.06.2005 г. за мониторинг на произведените и реализирани на пазара количества краве мляко и млечни продукти от краве мляко – за производителите на краве мляко в потвърждение на това, че са заявили желание за участие в системата за млечни квоти.

Промените в реда и начина на субсидиране по целевата субсидия са част от мерките за мотивиране на земеделските производители за производство на качествено сурово мляко, препоръчани от Европейската комисия в края на 2005 г. и насочени към засилване процеса на реструктуриране на млечния сектор.

Общият размер на изплатената субсидия е 8 797 хил. лв., т.е. с 10,9% по-малко в сравнение с изплатените средства през предходния отчетен период, от които 1 589 хил. лв. или 18% са преведени на стопани, притежаващи до 10 крави в стопанството. В съответствие с изискванията за подпомагане по финансовата линия са сключени договори с 10 348 млекопроизводители от всички области на страната, или с 13,5% повече от броя на субсидираните през 2005 г. Увеличение се отбелязва и в размера на произведеното и продадено качествено мляко – субсидирани са 201 891 хил. литра качествена млечна суровина, от които 92,2%, т.е. 186 119 хил. литра краве мляко, 6,2% или 12 522 хил. литра овче мляко, 1,1% или 2 173 хил. литра козе мляко и под 1% или 1 077 хил. литра биволско мляко; Субсидирано е производството и продажбата на мляко от 124 199 крави, 2 038 биволици, 154 087 овце и 9 794 кози,

2) За изхранване на животни и птици от Националния генофонд контролираната част на популацията, селекционната дейност на развъдните асоциации и издръжка на птиците при пазарна криза

- Целева субсидия за изхранването на животни и птици от националния генофонд, контролираната част на популацията, подпомагане дейността на развъдните асоциации и подпомагане издръжката на птиците при пазарна криза, причинена от появата на птичи грип през 2006 г. – по реда и условията на финансовата линия са подпомогнати 1 965 земеделски производители - физически лица, еднолични търговци и юридически лица от всички области на страната, които фигурират в изготвените от развъдните асоциации и Изпълнителната агенция по селекция и репродукция в животновъдството, и съответно одобрени от дирекция “Аграрно развитие” на Министерството на земеделието и горите.

Изплатената безвъзмездна помощ на база брой животни и птици, е в размер на 7 008 хил. лв., което с 57,5% повече от подпомагането през предходната 2005 г. /4 449 хил. лв./ Договорената сума е разпределена както следва:

- за подпомагане издръжката на националния генофонд – 3 543 хил. лв.;
- за подпомагане изхранването на животни и птици от контролираната част на популацията – 1 857 хил. лв.;
- за подпомагане дейността на развъдните асоциации – 631 хил. лв.;
- за подпомагане издръжката на птиците в условията на пазарна криза, причинена от появата на птичи грип в страната – 977 хил. лв.

3) Целева субсидия за подпомагане на земеделските производители, получили кредит за закупуване на животни по регионални програми за развитие на земеделието в Родопите, Странджа Сакар и Северозападна България през 2005 г.

По реда и условията на целевата линия са финансирани 47 земеделски стопани, закупили животни със средства по инвестиционна програма „Животновъдство” и осъществили предмета на инвестицията в регионите, включени в обхвата на трите програми за развитие на земеделието и селските райони. Изплатените средства са в размер на 186 хил. лв. и са насочени за покриване на част от разходите за изхранване на животните. Общият брой на субсидираните животни е 4 911, от които 4 481 броя овце-майки и дзвизки и 430 броя бременни юници и крави.

4) Целева субсидия за подпомагане на земеделските производители, получили инвестиционен кредит за закупуване животни по регионалните програми за развитие на земеделието в Родопите, Странджа-Сакар и Северозападна България през 2006 г.

По реда и условията на финансовата линия са подпомогнати 43 земеделски производители, сключили договор за пряко кредитиране по програма „Животновъдство” и реализирали инвестиция за закупуване на животни /6 769 броя овце-майки и дзвизки, 241 броя бременни юници и крави и 600 броя кози-майки/ в регионите, включени в обхвата на програмите за развитие на земеделието в Родопите, Странджа-Сакар и Северозападна България. Усвоеният ресурс е в размер на 250 хил. лв., което представлява 93% от разпределените средства.

5) Внос на животни

- **Целева субсидия за внос на разплодни юници, дзвизки и кочове през 2006 г.** – по реда и условията на финансовата линия са подпомогнати 17 земеделски производители, внесли или закупили от фирми вносители животните с произход от страните-членки на ЕС. Изплатената субсидия е в размер на 651 хил. лв., което е с 5,1% по-малко в сравнение с предходната година. Средствата са разпределени по видове както следва:
 - за внос на 701 бр. юници при норматив от 800 лв./брой;
 - за внос на 420 бр. дзвизки при норматив от 200 лв./брой;
 - за внос на 29 бр. кочове при норматив от 200 лв./брой.

6) Производство на пчелен мед

- **Целева субсидия за подпомагане на земеделските производители за произведен и продаден качествен пчелен мед** – по реда и условията на финансовата линия са подпомогнати 280 производители на качествен пчелен мед без остатъчни количества антибиотици, сулфонамиди и ветеринарномедицински препарати в съответствие с чл.22 и чл.24 от Закона за пчеларството и директива 96/23 на ЕС. Финансовата линия се прилага за първи път през отчетния период с оглед състоянието на пазара на меда в страната и цели стимулиране производството на безвредна и качествена суровина. Изплатената субсидия е в размер на 247 хил. лв. При норматив от 0,40 лв./кг чрез изплатения финансов ресурс е подпомогната реализацията на 618 тона продукция, реализирана на предприятия с разрешения за износ.

В. Други форми на пряко субсидиране

1) Пилотна схема за компенсаторни плащания

- **Целева субсидия за прилагане на пилотна схема за компенсаторни плащания на земеделските производители в необлагодетелстваните райони в България, определени като пилотни: Батак, Болярово, Вършец, Котел, Малко Търново и Чупрене** – съгласно реда и условията отчетната 2006 г. се прием за втора година на прилагане на проекта при запазване на нормативите на хектар. По оперативни данни са изплатени компенсаторни плащания на 333 бенефициенти, т.е. с 13 по-малко в сравнение с предходния период. Изплатената субсидия се отнася за 7 611,97 ха, което е с 3,2% по-малко в сравнение с 2005 г. Общият размер субсидията за всички общини се равнява на 2 332 хил. лв., като 50 хил. лв. е насочена към млади земеделски производители, или това е 2,1%. Структурата на субсидията показва, че 70% от средствата са насочени към община Болярово, около 14% за община Котел, около 7% за община Вършец, около 4% за община Чупрене, 3% за община Малко Търново и 2% за община Батак. Средният размер на компенсаторното плащане за всички пилотни общини е 306 лв./ха. Най-голям е относителният дял на младите земеделски производители в община Чупрене. Анализът показва следните причини за неусвояване на средствата: констатирани необработваеми площи при извършената проверка на място, констатирани несъответствия с условията за плащане, установен случай на починал земеделски производител, недепозирани молби поради наличие на задължения към бюджета и неподновена регистрация по Наредба № 3/1999 г.;

2) Финансиране дейността на Националния млечен борд

- **Целева субсидия за финансиране дейността на Националния млечен борд** – на основание чл.11, ал.2, т.3 от Закона за животновъдството е предоставена целева субсидия в размер на 300 хил. лв. за финансиране дейността на Националния млечен борд с оглед важните му функции за развитието на млечния сектор в страната. Средствата са изплатени за извършване на следните дейности:
 - мониторинг на произведеното и продадено краве мляко - на качеството на суровото мляко и млечните продукти, обработка на информацията и изготвяне на отчети;
 - набиране на информация чрез анкетиране на производителите на краве мляко – провеждане на анкетиране, посещение на ферми, обработка на информацията и изготвяне на отчети;
 - събиране и обработване на информация за цените на суровото мляко и млечните продукти – набиране на информация от фермерите, одобрените изкупвачи и търговците на млечни продукти, обработка и обобщаване на набраната информация и изготвяне на програмен продукт;
 - публикуване на информационни материали за квотния механизъм.

3) Експортни субсидии

На основание чл.126, ал.5, т.2 от Закона за подпомагане на земеделските производители и решение № 179 от 04.04.2006 г. на Министерски съвет са определени продуктите, размера на експортните субсидии по земеделски продукти и техните направления в съответствие с ограниченията за максимално допустимото количество на субсидираните продукти, съгласно ангажиментите на България по Списъка със задълженията и отстъпките, приложен към Общото споразумение за митата и търговията през 1994 г. През отчетния период е проведен търг за издаване на експортни лицензии при спазване на наредбата за условията и реда за издаване на експортни лицензии и Наредба № 42 от 24.10.2003 г. за условията и реда за изплащане на експортни субсидии при износ на земеделски продукти. Издадени са 22 лицензии за експорт на четиринадесет фирми. За отчетния период са изплатени 984 хил. лв., или 89,5% от предвидените 1 100 000 лв., което е със 6,6% по-малко в сравнение с предходния период.

През отчетния период в обхвата на експортното субсидиране не са включени консервираните плодове и зеленчуци.

4) Рекламни кампании и дейности за популяризиране на българското вино

В съответствие с чл.67а, ал.3, т.3 от Закона за виното и спиртните напитки, през отчетния период е изплатена субсидия в размер на 600 хил. лв. на Фонд „Българско вино“, създаден към Националната лозаро-винарска камара. Средствата са използвани за провеждане на рекламни кампании и финансиране на други дейности с цел популяризиране на българското вино в страната и на европейските и световни пазари.

2.4.1.2. Капиталови субсидии и други облекчения по инвестиционните програми, реализирани от ДФ „Земеделие“

По инвестиционни програми „Животновъдство“ и „Растениевъдство“ през периода са прилагани облекчения и капиталови субсидии, както следва:

- за създаване на трайни насаждения от лозя по 1000 лв./ха капиталова субсидия;
- за възстановяване на амортизирани и бракувани трайни насаждения от лозя по 1500 лв./ха капиталова субсидия;
- за създаване на трайни насаждения от овощни масиви по 1000 лв./ха капиталова субсидия;
- за създаване на трайни насаждения от рози по 1000 лв./ха;
- изграждане, възстановяване и оборудване на стоманено-стъклени или с армирано фолио оранжерии за зеленчукопроизводство – 5 % от размера на кредита;
- създаване на пчелини – 10 лв. на пчелна майка/отводка;
- субсидия за покриване на разходите за лихви през гратисния период по инвестиционни кредити за създаване на пчелини;
- субсидия за покриване на разходите за лихви през гратисния период на кредити за инвестиционни проекти с предмет създаване на трайни насаждения от лозя и рози;
- субсидия за покриване на разходите за лихви при пряко кредитиране за закупуване на нова селскостопанска техника за 9 месеца от срока за издължаване - при кредити до 100 000 лв.;
- субсидия за покриване на разходите за лихви при пряко кредитиране за закупуване на нова селскостопанска техника за 18 месеца от срока за издължаване – при кредити над 100 000 лв. до 200 000 лв.;

- субсидия за покриване на разходите за лихви при пряко кредитиране за закупуване на нова селскостопанска техника за 24 месеца от срока за издължаване – при кредити над 200 000 лв.;
- субсидия за покриване на разходите за лихви през целия период на кредита – при рефинансиране на търговски банки;
- капиталови субсидии и субсидии за покриване на разходите за лихви през целия период на кредита за земеделските производители от регионите, включени в Програмата за алтернативно земеделие в Родопите (20% от размера на кредита), Регионалната програма за Северозападна България (14% и 20%-за планинските райони) и Програмата за развитие на земеделието и селските райони в Странджа-Сакар (20%).

Таблица II.55.

Капиталови субсидии и субсидии за лихви по инвестиционни проекти, финансирани/рефинансирани от ДФ „Земеделие“

Инвестиционна програма	Брой	Капиталови субсидии (хил. лв.)	Субсидии за лихви (хил. лв.)
1	2	3	4
1. По програма "Животновъдство"	21	975	571
3. По програма "Растениевъдство"	45	4 751	3 549
5. По програма "Селскостопанска техника"	249	0	5 447
Всичко по инвестиционните програми :	654	5 726	9 567
Рефинансиране на търговски банки по Програма САПАРД	17	-	-
О б щ о:	671	5 726	9 567

Източник: ДФ „Земеделие“

Таблица II.56.

Справка за предоставените капиталови субсидии и субсидии за лихви по финансирани/рефинансирани инвестиционни проекти за периода 01.01.-31.12.2006 г.

Вид на субсидията	Размер на субсидията (хил. лв.)
I. Капиталови субсидии	
1. Капиталови субсидии по норматив на ха/бр., в т.ч.:	1 629
- за трайни насаждения – лозя, овощни дървета и рози	1 628
- за оранжерии	-
- за пчеларство	1,6
2. Капиталови субсидии по регионални програми, в т.ч.:	4 097
- по програма Родопи (20 % от р-ра на кредита)	882
- по програма Северозападна България (14-20 % от р-ра на кредита)	1 811
- по програма Странджа Сакар (20% от р-ра на кредита)	1 403
Всичко по т. I (1+2):	5 726
II. Субсидии за лихви	
1. Субсидии за лихви , в т.ч.:	7 604
- на млади земеделски производители, в т.ч.	847
- за създаване на пчелини	4,3
- за трайни насаждения	1 305

- за закупуване на нова селскостопанска техника	5 447
2. Субсидии за лихви, специално за земеделски производители, подпомагани по регионални програми, в т.ч.:	1 963
- по програма Родопи	765
- по програма Северозападна България	684
- по програма Странджа Сакар	514
Всичко по т. II (1+2):	9 567

Източник: ДФ „Земеделие“

През 2006 г. в регионите, включени в Програмата за алтернативно земеделие в Родопите са реализирани 48 проекта с кредити от ДФ „Земеделие“. Изплатени са капиталови субсидии, равняващи се на 20% от договорения кредит за 882 хил. лв. и 765 хил. лв. под формата на субсидии за поемане на лихвените разходи за целия период на кредита.

По Регионалната програма за Северозападна България са финансирани 43 проекта, от които 29 за инвестиции в животновъдството и 14 - за проекти в растениевъдството. Изплатени са капиталови субсидии (1 811 хил. лв.) в съответните размери и направления, както и безвъзмездна подкрепа под формата на лихви за целия период на изплащане на кредита (684 хил. лв.).

През отчетния период по Регионална програма „Странджа Сакар“ са изплатени капиталови субсидии в размер на 1 403 хил. лв. и субсидии за лихви в размер на 514 хил. лв.

Таблица II.57.

Разпределение на подпомогнатите земеделски производители по регионалните програми според юридическия статус

Регионална програма	физически лица	юридически лица	еднолични търговци	кооперации
Програма за алтернативно земеделие в Родопите	40	5	3	-
Програма за развитие на земеделието в Северозападна България	33	6	1	3
Регионална програма, подпомагаща развитието на земеделието и селските райони в Странджа-Сакар	25	14	-	4
О б щ о:	98	25	4	7

Източник: ДФ „Земеделие“

2.4.2. Подпомагане на тютюнопроизводството чрез фонд „Тютюн“

2.4.2.1. Премиране на тютюнопроизводителите

Всяка година по предложение на Управителния съвет на Фонд „Тютюн“ Министерския съвет определя размера, реда и условията за предоставяне на парична премия на тютюнопроизводителите. За произведен и предаден суров тютюн през 2006 г. Фонд „Тютюн“ предостави парична премия пряко на 52 580 души производители на тютюн тип „Ориенталски“ и „Бърлей“ от реколта 2005 г. и на 113 тютюнопроизводителя на тип „Виржиния“ - реколта 2006 г. Изразходваните средства за премиране на тютюнопроизводителите са в рамките на утвърдените средства по бюджета на Фонд „Тютюн“.

Средният размер на изплатената премия за произведен и предаден тютюн по типове е:

- "Ориенталски" реколта 2005 г. е 2,57 лв/кг. при 2,18 лв/кг. за реколта 2004 г. или нарастване с 17,89 %;

- "Бърлей" реколта 2005 г. средния размер на премията е 2,60 лв/кг. при 2,54 лв/кг. за реколта 2004 г. или нарастване с 2,36 %.

- "Виржиния" реколта 2006 г. средния размер на премията е 1,89 лв/кг. при 2,20 лв/кг. за 2005 г. или намаление с 14,10 %.

За премиране на тютюнопроизводителите за произведен и изкупен тютюн по бюджета на Фонд "Тютюн" през 2006 г. са изразходвани 110 208 хил. лв.

2.4.2.2. Целева парична подкрепа на тютюнопроизводителите

За повишаване конкурентоспособността на българските тютюни, на основание разпоредбите на Закона за тютюна и тютюневите изделия всяка година по предложение на Управителния съвет на Фонд "Тютюн" Министерският съвет определя размера на целевата парична подкрепа в рамките на минималните изкупни цени.

През 2006 г. от бюджета на Фонд "Тютюн" за целева парична подкрепа са разходвани 43 438 хил. лв.

2.4.2.3. Безвъзмездно предоставяне на семена на тютюнопроизводителите

Съгласно Закона за тютюна и тютюневите изделия регистрираните тютюнопроизводители получават безвъзмездно тютюневи семена, чието производство се финансира от Фонд "Тютюн". В изпълнение на това Управителния съвет на Фонд "Тютюн", утвърди производствена програма по етапи на сортоподдържането и семепроизводството за 2006 г., съобразена със заявките на търговците и необходимостта от поддържане на генетичен материал.

През 2006 г. за производство и покупка на тютюневи семена съгласно сключените договори са разходвани 2 120 хил. лв. Разходваните средства за окачествяване, преокачествяване, заготовка, предаготовка, пакетиране, поддържане в Патентното ведомство на Официалната сортовалиста, доставка и съхранение на тютюневи семена са включени в издръжката на Фонда.

2.4.3. Други държавни разходи за аграрния отрасъл

През 2006 г. от бюджета на Министерство на земеделието и продоволствието са извършени разходи за финансиране на дейности в аграрния отрасъл, както следва:

- За поливно земеделие – 6 988 хил. лв.
- Ветеринарни дейности: - 79 хил. лв.
- За сектор „Горско стопанство” - 1 012 хил. лв. в т. ч.: - международни изложения 196 хил. лв.; седмица на гората – 89 хил. лв.; изложба природа лов и риболов – 59 хил. лв.; регулиране числеността на хищниците – 668 хил. лв.
- За земеразделяне и оземляване стопански дворове, преработка, оземляване – 971 хил. лв.
- За доизграждане на системата, гарантираща безопасността на въздушното пространство при използването на противогорадови комплекси - 4 148 670 хил. лв.
- За подпомагане на съхранението на ценни породи животни и аборигенни стада в държавното предприятие „Кабюк” – 2 000 хил. лв.
- За издаване на информационен бюлетин с агропазарна информация чрез САПИ ООД – 231 хил. лв.
- За зарибяване и поддържане на рибните популации – 36 хил. лв.

- За отбранително-мобилизационна подготовка – 50 хил. лв.
- В сферата на професионалното образование за физическо възпитание и спорт – 94 хил. лв.

2.5. Кредити

2.5.1. Кредити срещу складови записи

В Таблица II.59. са представени данни за кредитирането на зърно срещу складови записи. За зърното към 31.12.2006 г. са предоставени кредити в размер на 22 596 хил. лева, което е с 2 096 хил.лв по-вече от реколта '2005. Това е вследствие по-високите цени през тази година, съответно по-високите кредити отпуснати за слънчоглед и пшеница. Финансовите институции, които са отпуснали кредити са: "Юнионбанк", "ОББ", "СЖ Експресбанк", "ДСК", "ЦКБ" и ДФ"Земеделие".

Данните показват нарасналото доверие в системата на складови записи, нейното развитие и утвърждаване в практиката.

Таблица II.58.

Издадени складови записи за зърно на влог и кредитирането им

Реколтна година	Складови записи, броя	Зърно под складов запис, тона				Общо зърно, тона	Брой банки, кредитирали складови записи	Кредити, хил. лв
		пшеница	ечемик	царевица	слънчоглед			
1999	5			5 000		5 000	3	600
2000	391	99 466	3 468	17 471	27 320	147 725	3	7 200
2001	426	124 852	2 632		105	127 589	5	7 200
2002	1036	268 676	7 341	6 890	27 474	310 381	8	12 000
2003	275	22 716	15 648	3 169	31 727	73 260	6	5 000
2004	806	163 314	15 300	23 460	113 299	315 373	8	32 300
2005	573	168 385	6 910	26 083	59 894	261 272	8	20 500
2006*	399	121 530	9 523	10 471	38 556	180 080	6	22 596

Източник: НСЗФ

*Данните са 01.07.2006 г. до 31.12.2006 г.

2.5.2. Кредити от ДФ „Земеделие“

2.5.2.1. Инвестиционно кредитиране

През отчетния период инвестиционното кредитиране е насочено към стимулиране на инвестиционния процес в земеделието и е подчинено на изпълнението на три програми – „Растениевъдство“, „Животновъдство“ и „Селскостопанска техника“. Дейностите и обектите, предвидени за финансово подпомагане са:

- създаване и възстановяване на трайни насаждения;
- създаване на маточни бази;
- възстановяване на оризови полета;

- ново строителство, закупуване, възстановяване и реконструкция на оранжерии;
- закупуване на племенни и продуктивни животни, птици и зайци;
- създаване и възстановяване на пчелини;
- закупуване на техника за животновъдството;
- ново строителство, закупуване, възстановяване и реконструкция на селскостопански постройки;
- закупуване на селскостопанска техника и инвентар, вкл. и резервни части.

Съгласно указанията за прилагане на програмите, кредитите са със срок на погасяване от 12 месеца до 96 месеца в зависимост от вида на инвестицията.

Инвестиционните проекти са финансирани пряко от Фонда при годишен лихвен процент в размер на 6% и чрез рефинансиране на търговски банки (ТБ), които имат сключен договор при 9% лихва.

За периода по трите инвестиционни програми са финансирани, респективно рефинансирани 654 проекта, което е с 10,6% повече в сравнение с предходната година. Предоставените кредитни средства са в размер на 95 119 хил. лв., т.е. с 28,5% повече в сравнение с ресурса през 2005 г. /74005 хил. лв./

През отчетната година са кредитирани 17 проекта, одобрени по реда и условията на Програма САПАРД на стойност 13 949 хил. лв., което е близо два пъти по-малко от изплатената сума през предходния период.

За 2006 г. се наблюдава значителен ръст в размера на предоставения кредитен ресурс в сравнение с предходната година и особено в сравнение с 2004 г.

Таблица II.59.

Финансирани/рефинансирани инвестиционни проекти през 2004 г., 2005 г. и 2006 г.

(хил. лв.)

Инвестиционна програма	Финансирани/рефинансирани инвестиционни проекти		
	2004 г.	2005 г.	2006 г.
1. "Животновъдство" – чрез ТБ	1 252	3 438	2 996
2. "Животновъдство" – пряко кредитиране	4 975	4 002	3 561
3. "Растениевъдство" – чрез ТБ	6 098	18 851	26 823
4. "Растениевъдство" – пряко кредитиране	8 413	15 387	18 035
5. "Техника" – чрез ТБ	-	14 904	38 899
6. "Техника" – пряко кредитиране	6 294	17 421	4 805
О б щ о:	27 032	74 005	95 119
Рефинансиране на проекти по Програма САПАРД	98 683	26 577	13 948
О б щ о:	125 715	100 581	109 067

Източник: ДФ „Земеделие“

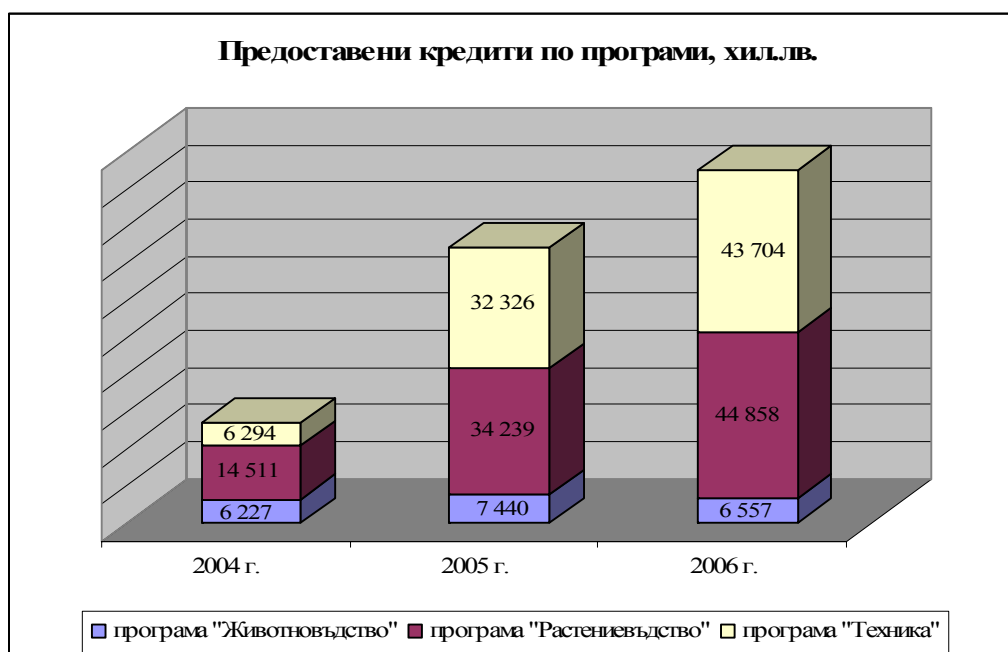
Фигура II.19.

Източник: ДФ „Земеделие“

Увеличението на общия абсолютен размер на кредитите е свързано с нарастване на възмездното дългосрочно подпомагане за закупуването на селскостопанска техника и създаване на трайни насаждения, и е съпроводено с намаление на кредитирането в сектор „Животновъдство“.

Фигура II.20.

Източник: ДФ „Земеделие“

През отчетния период са кредитирани проекти в трите направления на обща инвестиционна стойност 129 743 хил. лв., което надвишава с 24,7% размерът за предходната година.

Фигура II.21.

Източник: ДФ „Земеделие“

1) Инвестиционна програма “Животновъдство”

През 2006 г. по инвестиционна програма “Животновъдство” са финансирани 133 проекта на стойност 8 014 хил. лв. Предоставеният кредитен ресурс е в размер на 6 557 хил. лв., което е с 11,9% по-малко в сравнение с предходната година (7 440 хил. лв.).

Таблица II.60.

Направления на инвестициите

Предмет на инвестицията	Брой проекти	Инвестиционна стойност (хил. лв.)	Кедит (хил. лв.)	Брой животни
I. Закупуване на животни	105	5 703	4 678	-
бременни юници и крави	29	848	788	619
кобили	1	670	536	235
еднодневни пилета	1	67	50	14 000
кози-майки	2	75	74	600
кокошки-носачки и ярки	4	657	538	72 000
овце-майки и дзвизки	38	2 506	1 936	9 091
пчелни семейства	25	460	432	2 087
свине-майки	4	402	308	420
прасета за уговяване	1	20	17	130

II. Закупуване на сгради и оборудване	28	2 310	1 878	-
О б щ о (I+II):	133	8 014	6 557	-

Източник: ДФ „Земеделие“

В Таблица II.61. е отразена сравнителна информация за броя и размера на финансираните проекти през периода 2004 - 2006 г. по видове животни.

Таблица II.61.

Справка за финансираните проекти по програма “Животновъдство” през 2004 г., 2005г. и 2006 г. по направления

Видове животни	2004 г.			2005 г.			2006 г.		
	Брой проекти	Брой животни	Кредит (хил.лв.)	Брой проекти	Брой животни	Кредит (хил. лв.)	Брой проекти	Брой животни	Кредит (хил. лв.)
Биволици	2	34	45	-	-	-	-	-	-
Бременни юнци и крави	82	1 486	1 807	56	1 354	2 062	29	619	788
Еднодневни патета	2	31 840	77	1	15 000	47	-	-	-
Еднодневни пилета	2	54 000	43	2	36 000	95	1	14 000	50
Зайци	3	364	31	-	-	-	-	-	-
Кози-майки	3	250	28	7	1 390	148	2	600	74
Кокошки носачи и ярки	1	55 000	550	2	5 500	56	4	72 000	538
Овце майки и дзвизки	76	8 463	1 224	45	7 614	1 241	38	9 091	1 936
Пчелни семейства	107	6 900	1 265	45	4 311	835	25	2 087	432
Пъдпъдъци	1	5 000	14	-	-	-	-	-	-
Свине-майки	8	430	270	1	40	18	4	420	308
Щрауси	1	11	13	-	-	-	-	-	-
Кобили	-	-	-	-	-	-	1	235	536
Прасета за уговяване	-	-	-	-	-	-	1	130	17
Закупуване на сгради и оборудване	10		858	9	-	2 938	28		1 878
О б щ о:	298		6 227	168		7 440	133		6 557

Източник: ДФ „Земеделие“

2) Инвестиционна програма “Растениевъдство”

Финансираните проекти по инвестиционна програма “Растениевъдство” през 2006 г. са подпомогнали земеделските производители при създаването на 1 603 ха лозя, 17 ха малини, 197 ха череши, 136 ха ябълки, 1,1 ха ягоди, 59 ха сливи, 56 ха праскови, 75 ха маслодайна роза, 3,5 ха арония, 8,5 ха кайсии, 11ха вишни, 66 ха люцерна, 13,5 ха орехи, 44 ха бадеми, 57 ха лешници, 20ха круши и 5,5 ха шипки, както и закупуване на оранжерии и оборудване. Сключени са 176 договора за кредит в размер на 44 858 хил. лв., като в относителен размер се отчита увеличение в сравнение с предходния период от 31,0% (2005 г. – 34 239 хил. лв.). Общата стойност на реализираните инвестиции в сектора е 64 909 хил.лв., което е с 29,9 % повече от стойността през 2005 г. Най-голям е дялът на инвестициите, свързани със създаването на

трайни насаждения от лозя – 53 940 хил. лв. или 83,1% /за сравнение през 2005 г. с инвестиционен кредит по програмата са създадени лозови насаждения за 31 947 хил. лв./

Таблица II.62.

Финансирани инвестиционни проекти по програма „Растениевъдство”

Предмет на инвестицията	Брой проекти	Инвестиционна стойност (хил. лв.)	Кредит (хил. лв.)	(ха)
I. Създаване на трайни насаждения	173	63 832 599	43 973 572	
Арония	1	48	28	3,5
Бадеми	3	456	258	44
Вишни	1	182	231	11
Кайсии	3	88	57	8,5
Круши	1	673	328	20
Лозя	68	53 940	38 849	1603
Лешници	6	473	216	57
Люцерна	2	72	72	66
Малини	4	169	149	17
Маслодайна роза	10	819	502	75
Орехи	2	109	57	14
Праскови	14	690	324	56
Сливи	13	552	304	59
Шипки	1	19	19	5,5
Череша	22	3 387	1292	1 97
Ягоди	1	30	23	1,1
Ябълки	21	2 125	1 265	136
II. Закупуване на оранжерии и оборудване	3	1 076	884	
О б щ о (I+II):	176	64 909	44 858	

Източник: ДФ „Земеделие”

Таблица II.63.

Финансирани проекти по програма “Растениевъдство” през 2004 г., 2005 г. и 2006 г. по видове култури

Видове култури	2004 г.			2005 г.			2006 г.		
	Брой проекти	ха	Кредит (хил. лв.)	Брой Проекти	ха	Кредит (хил. лв.)	Брой проекти	ха	Кредит (хил. лв.)
Арония	4	9,5	44	1	1,1	7	1	3,5	28
Бял риган	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Бял равнец	1	2,3	13	-	-	-	-	-	-
Бадеми	-	-	-	6	1 26	465	3	44	258
Вишни	3	10	47	11	79	556	1	11	231
Кайсии	4	13	51	5	43	168	3	8,5	57
Круши	2	17	203	-	-	15	1	20	328
Лозя	15	3 04	6 246	40	976	20 342	68	1603	38 849
Лавандула	4	38	163	-	-	69	-	-	-
Люцерна	3	111	87	1	50	50	2	66	72
Лешници	1	2,4	9	1	26	33	6	57	216
Малини	9	16	132	5	12	149	4	17	149
Маслодайна роза	9	46	330	12	93	605	10	75	502
Маточина	1	1,5	7	-	-	-	-	-	-

Орехи	1	4	20	2	25	82	2	13,5	57
Праскови	13	41	214	12	85	397	14	56	324
Резене	1	73	95	-	-	-	-	-	-
Сливи	4	37	205	6	59	328	13	59	304
Салвия	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Череша	12	41	208	24	146	1 026	22	170	1 292
Черници	1	2	14				-	-	-
Шипки	-	-	-				1	5,5	19
Ягоди	5	10	125	2	8	26	1	1,1	23
Ябълки	23	62	621	15	51	640	21	136	1 265
Танацетум	-	-	-	1	5,5	15	-	-	-
Закупуване на оранжерии	3		5 676	7	-	9 267	3		884
О б щ о:	119		14 511	151		34 239	176		44 858

Източник: ДФ „Земеделие“

3) Инвестиционна програма „Селскостопанска техника“

По инвестиционна програма „Селскостопанска техника“ през годината са финансирани 345 проекта на обща стойност 56 820 хил. лв., или с 24,2% повече в сравнение с предходния период (45 731 хил. лв.). Предоставеният кредитен ресурс е в размер на 43 704 хил. лв. по видове техника, както следва:

Таблица II.64.

Финансирани инвестиционни проекти по програма „Селскостопанска техника“

Предмет на инвестицията	Брой проекти	Инвестиционна стойност (лв.)	Кредит (лв.)	Брой техника
Зърнокомбайни	63	23 931	18 632	67
Трактори	218	29 484	22 440	267
Прикачен инвентар	64	3 405	2 632	
О б щ о:	345	56 820	43 704	

Източник: ДФ „Земеделие“

През 2006 г. се отчита значителен ръст на кредитирането по програмата, като важен фактор, оказващ влияние върху резултатността от изпълнението е прилаганото облекчение за земеделските производители под формата на субсидия за покриване на разходите за лихви за целия период на издължаване на кредита при рефинансиране на банкови институции и за период от 9 месеца до 24 месеца в зависимост от размера при пряко кредитиране.

Таблица II.65.

Финансирани проекти по програма „Техника“ през 2004 г., 2005 г. и 2006 г. по видове селскостопанска техника

Видове техника	2004 г.			2005 г.			2006 г.		
	Брой проекти	Брой машини	Сума (хил. лв.)	Брой проекти	Брой машини	Сума (хил. лв.)	Брой проекти	Брой машини	Сума (хил. лв.)
Трактори	74	96	3 632	146	186	10 898	218	267	22 440
Зърнокомбайни	24	24	2 158	73	80	17 948	63	67	18 632
Друга техника и инвентар	34		504	53		3 481	64		2 632
О б щ о:	132		6 294	272		32 326	345		43 704

Източник: ДФ „Земеделие“

Разпределението на финансираните, респективно рефинансирани проекти по области и по инвестиционни програми е отразено в Таблица II.66..

Таблица II.66.

Финансирани/рефинансирани проекти по области

области	програма „Животновъдство”		програма „Растениевъдство”		програма „Техника”	
	брой проек-ти	кредит лв.	брой проек-ти	кредит лв.	брой проек-ти	кредит лв.
Благоевград	12	246	1		2	114
Бургас	7	489	14		24	2 573
Варна	2	183	7	1 727	17	1 766
Велико Търново	1	49	2	103	6	770
Видин	7	146	3	833	3	1 013
Враца	18	434	5	1 233	9	967
Габрово	0	0	0	0	0	0
Добрич	4	95	10	320	77	9 733
Кърджали	10	293	3	133	1	30
Кюстендил	1	44	2	337	0	0
Ловеч	1	20	7	300	4	534
Монтана	4	857	6	5 201	9	2 163
Пазарджик	3	609	6	1 773	5	94
Перник	2	60	0	0	2	46
Плевен	0	0	2	111	23	2 419
Пловдив	7	235	35	13	8	2 090
Разград	0	0	0	2	19	3 084
Русе	1	49	1	19	11	1 599
Силистра	0	0	5	169	44	4 396
Сливен	11	287	11	393	7	635
Смолян	3	90	0	0	2	75
София град	0	0	0	0	0	0
София област	1	20	3	392	3	73
Стара Загора	10	353	16	2 556	13	1 036
Търговище	2	27	4	101	12	1 930
Хасково	8	785	21	4 793	11	1 038
Шумен	1	15	2	72	14	1 693
Ямбол	17	1 173	10	3 143	19	3 835
О б щ о:	133	6 557	176	44 858	345	43 704

Източник: ДФ „Земеделие”

През отчетния период са сключени 654 договора, като най-голям е делът на подпомогнатите физически лица - 323, т.е. 49,39%. Най-малък е броят на финансираните кооперации, работещи в сектора – общо 70, от които 63 проекта са за закупуване на селскостопанска техника.

Таблица II.67.

Разпределение на подпомогнатите земеделски производители по инвестиционни програми според юридическия статус

юридически статус	Инвестиционна програма						О б щ о:	
	“Животновъдство”		“Растениевъдство”		“Техника”		брой	кредит, хил.лв.
	брой	кредит, хил. лв.	брой	кредит, хил.лв.	брой	кредит, хил.лв.		
Физически лица	107	2 767	118	19 002	98	4 480	323	26 249
Еднолични търговци	9	806	19	7 616	75	11 197	103	19 619
Юридически лица	13	2 009	36	18 148	109	20 656	158	40 813
Кооперации	4	975	3	92	63	7 370	70	8 437
О б щ о:	133	6 557	176	44 858	345	43 704	654	95 119

Източник: ДФ „Земеделие“

Инвестиционни кредитиране по програми за регионално развитие на земеделието

През 2006 г. в регионите, включени в Програмата за алтернативно земеделие в Родопите са реализирани 48 проекта на обща стойност 5 443 634 лв. в направления закупуване на животни и сгради за тяхното отглеждане, както и създаване на трайни насаждения от арония, лозя, овощни дървета и ягодоплодни. Предоставеният кредит е в размер на 5 113 045 лв.

Таблица II.68.

Финансираните проекти по Програма за развитие на алтернативно земеделие в Родопите през 2006 г.

инвестиция	брой проекти	инвестиционна стойност, лв.	кредит, лв.	брой животни/ха
Инвестиционна програма „Животновъдство”				
Бременни юнци и крави	9	265 220	256 080	219
Кози-майки	1	25 000	24 000	200
Овце-майки/дзвизки	18	514 990	484 100	3 283
Пчелин	3	68 018	63 500	290
Кокошки	2	502 819	413 200	65 000
Сгради за отглеждане на животни	1	49 993	39 995	
Общо:	34	1 426 040	1 280 875	
Инвестиционна програма „Растениевъдство”				
Арония	1	48 186	26 520	2,5
Лозя	9	1 896 958	3 198 860	47,5
Праскови*	0	0	4 500	0
Маслодайна роза*	0	0	2 800	0
Сливи	1	66 809	38 400	3,9
Череша	2	1 965 041	519 633	51,2
Ябълки	1	40 600	41 457	2,5
Общо:	14	4 017 594	3 832 170	
Общо за регионалната програма:	48	5 443 634	5 113 045	

Източник: ДФ „Земеделие“

Забележка: * Сумите представляват траншове по финансирани проекти през минали години

По Регионалната програма за Северозападна България са финансирани 43 проекта, от които 29 за инвестиции в животновъдството и 14 - за проекти в растениевъдството. Предоставеният кредитен ресурс е в размер на 8 703 346 лв.

Таблица II.69.

Финансираните проекти по Програмата за развитие на земеделието в Северозападна България през 2006 г.

инвестиция	брой проекти	инвестиционна стойност, лв.	кредит, лв.	брой животни/ха
Инвестиционна програма „Животновъдство“				
Бременни юници и крави	3	56 000	52 000	38
Кози-майки	1	50 000	50 000	400
Овце-майки/дзвизки	1	14 000	14 000	100
Свине	3	176 520	148 480	230
Пчелин	14	267 249	256 190	1 117
Техника за животни	7	1 088 239	915 684	-
Общо:	29	1 652 008	1 436 354	
Инвестиционна програма „Растениевъдство“				
Арония*	0	0	1 200	0
Бадеми*	0	0	3 300	0
Вишни*	0	0	20 320	0
Кайсии*	0	0	3 240	0
Лешници	2	122 561	60 810	16,2
Лозя	5	12 210 698	6 986 516	354,0
Малини	2	89 720	89 600	8,7
Сливи	1	17 900	4 000	1,7
Череша	1	21 440	11 000	1,5
Ябълки	2	80 647	63 986	4,2
Ягоди	1	29 678	23 020	1,0
Оранжеви*	0	0	0	0
Общо:	14	12 572 644	7 266 992	
Общо за регионалната програма:	43	14 224 652	8 703 346	

Източник: ДФ „Земеделие“

Забележка: * Сумите представляват траншове по финансирани проекти през минали години

През 2006 г. по Регионалната програма, подпомагаща развитието на земеделието и селските райони в Странджа-Сакар са предоставени кредити за реализиране на инвестиции съгласно изискванията на програми „Животновъдство“ и „Растениевъдство“ при изплащане на съответната капиталова субсидия и облекчения по отношение на разходите за лихвени плащания по обслужването на кредита.

Преобладаваща част от реализираните инвестиции са съсредоточени в следните общини:

- за област Ямбол – община Стралджа и община Тунджа;
- за област Бургас – община Средец;
- за област Хасково – община Свиленград.

По-голяма част от предоставените инвестиционни кредити са насочени към закупуване на овце-майки /програма „Животновъдство“/ и създаване на трайни насаждения от лозя /програма „Растениевъдство“/.

Броят на подпомогнатите земеделски производители – физически лица от регионите, попадащи в обхвата на програмата е приблизително два пъти по-голям от този на юридическите лица. Средната възраст е 39 години.

Таблица II.70.

Финансирани проекти по Програмата за развитие на земеделието и селските райони в Странджа - Сакар през 2006 г.

инвестиция	брой проекти	инвестиционна стойност, лв.	кредит, лв.	брой животни/ха
Инвестиционна програма „Животновъдство“				
Бременни юници и крави	3	88 700	70 980	53
Овце-майки/дзвизки	12	1 766 945	1 271 100	4 486
Кобили	1	669 750	535 800	235
Кокошки	1	109 405	80 000	4 000
Пчелин	2	36 100	36 100	200
Свине – майки	1	206 197	160 000	60
Техника и сгради /животни/	6	187 518	126 000	-
Общо:	26	3 064 615	2 279 980	
Инвестиционна програма „Растениевъдство“				
Лозя	10	7 205 671	4 217 248	202
Орехи	1	25 157	12 000	5,1
Череша	1	35 100	38 270	4,6
Праскови	3	89 505	49 972	7,0
Ябълки	1	167 610	88 040	5,0
Сгради /растениевъдство/	1	890 000	712 000	
Общо:	17	8 413 043	5 117 530	
Общо за регионалната програма:	43	11 477 658	7 397 510	

Източник: ДФ „Земеделие“

2.5.2.2. Краткосрочно кредитиране

През 2006 г. краткосрочно кредитиране е осъществено по схема за предоставяне на кредити за закупуване на минерални торове за производство на пшеница, реколта 2007 г. – по отчетни данни е договорен кредитен ресурс в размер на 3 043 хил. лв., което е 24,3% от предвидените 12 500 хил. лв. Окончателният брой на сключените договори е 476, като са обхванати 202 855 ха.

2.6. Данъци и такси

Данъци

И през 2006 г. българските земеделски производители се ползват от данъчни преференции, регламентирани в данъчните закони - Закон за корпоративното подоходно облагане (ЗКПО), Закон за облагане доходите на физическите лица (ЗОДФЛ), Закон за данък върху добавената стойност (/ЗДДС) и Закон за местните данъци и такси (ЗМДТ) .

ЗКПО

В закона са регламентирани преференции, съгласно които годишният корпоративен данък се определя след приспадане /преотстъпване/ на 60 на сто от полагащия се данък за непреработената растителна и животинска продукция, в т.ч. от пчеларство, бубарство, сладководно рибовъдство от изкуствени водоеми и оранжерийно производство без декоративното. Преотстъпването на данъка е валидно, ако преотстъпените средства се

инвестират в посочените по-горе дейности в срок до края на календарната година, следваща годината, за която се ползва преотстъпването.

ЗОДФЛ

В закона са регламентирани преференции, съгласно които не се облагат с данък доходите на земеделските производители - физически лица, включително извършващите дейност като еднолични търговци, за непреработената растителна и животинска продукция, в т.ч. пчеларство, бубарство, сладководно рибовъдство от изкуствени водоеми и оранжерийно производство без декоративното. Не се облагат с данък доходите на физическите лица, получени от рента, аренда или друго възмездно отдаване на земеделска земя.

ЗДДС

По реда на този закон освободени сделки са Прехвърлянето на собственост върху земя, учредяването или прехвърлянето на ограничени вещни права върху земя и отдаването под наем на земя.

Въведена е преференция за неначисляване на ДДС върху стойността на получените от тютюнопроизводителите премии от фонд „Тютюн“ след 1.01.1999 г.

ЗМДТ

В ЗМДТ също има облекчения във връзка с данъчното облагане, касаещо отрасъл “Селско стопанство”. Не се облагат с данък върху недвижимите имоти земеделските земи и горите, с изключение на застроените земи - за действително застроената площ и прилежащия ѝ терен.

Такси в земеделието

Общият размер на приходите по бюджета на Министерство на земеделието и продоволствието от държавни такси възлиза на 130 941 хил. лв. Те са реализирани от следните структури:

- Централна администрация на Министерство на земеделието и продоволствието – 26 183 хил. лв.
- Национална ветеринарномедицинска служба – 47 939 хил. лв.
- Национална служба по растителна защита – 13 014 хил. лв.
- Изпълнителна агенция по рибарство и аквакултури – 2 047 хил. лв.
- Изпълнителна агенция по сортоизпитване, апробация и семеконтрол – 1 818 хил. лв.
- Национална служба по зърното и фуражите – 3 650 хил. лв.
- Такси за изпитване и контрол на земеделска и горска техника и резервни части - 43 хил. лв.
- Професионални учебни заведения – 29 хил. лв.
- Национално управление по горите – 35 070 хил. лв.
- Контролно-техническа инспекция – 933 хил. лв.
- Изпълнителна агенция по лозата и виното – 213 хил. лв.

3. Дейности, подпомагащи селскостопанското производство

3.1. Растителна защита

През 2006 г. Националната служба за растителна защита (НСРЗ) към МЗП осигурява информация за земеделските производители относно появата, развитието, плътността, степента

на нападение по земеделските култури и растителната продукция на 192 икономически важни болести и неприятели и на естествените им регулатори, както и на 73 вида широко разпространени плевели.

Таблица II.71.

Употребени пестициди на територията на Република България (тона)

Година	хербициди	инсектициди	фунгициди
2004	2 670	598	1 650
2005	2 817	679	1 793
2006	2 698	528	1 699

Източник: НСРЗ

Растителна защита при някои по-важни култури:

Растителна защита при пшеницата и ечемика

- Борба с плевелите

Хербицидната кампания през пролетта на 2006 г. започна в края на месец март и беше значително удължена, поради задържалото се почти през целия месец април хладно и дъждовно време, с което се ограничи периода, подходящ за внасяне на хербициди.

Запазва се тенденцията на разширяване ареала на заплевеленост с житни, коренищни, кореноиздънкови и устойчиви на хормоноподобни хербициди плевели.

В някои райони на страната беше установена много силна степен на вторично заплевеляване с балур на посевите с есенници. През 2006 г. в сравнение с 2005 г. са третирани по-малко площи с противожитни хербициди.

През 2006 г., поради по-продължителната зима и различното фенологично развитие на посевите, борбата срещу широколистните плевели стартира в средата на март.

Остава като практика в повечето зърнопроизводителни райони да не се прилагат противожитни хербициди, което през 2006 г. доведе до двойно повишаване на площите заплевелени с житни плевели.

Таблица II.72.

Третирани площи от пшеница и ечемик срещу плевели

Година	Общо третирани	Срещу широколистни плевели	Срещу житни плевели
2004 г.	748,67	563,72	75,93
2005 г.	1 034,73	614,96	98,32
2006 г.	840,44	810,08	30,36

Източник: НСРЗ

Все още на незначителен дял от заплевелените с житни плевели площи се внасят хербициди. През 2006 г. в сравнение с 2005 г. са третирани 67 хил.хектара по-малко площи с житни плевели, а са се увеличили площите третирани срещу широколистните плевели.

Растителна защита при лозата

- Мана по лозата (пероноспора)

През 2006 г. се създадоха условия за заразявания поради падналите повсеместни валежи през втората половина на м.май. Критичните за заразяване фенофази от “цъфтеж до грахово зърно” преминаха при благоприятни за развитието на маната климатични условия и висок инфекциозен фон, но в сравнение с 2005 г., нанесените щети са далеч по-малко и те не повлияха съществено върху добива от грозде.

Таблица II.73.

Нападнати и третирани площи за мана по лозата по години (хил.ха)

Година	2004	2005	2006
Нападнати площи	69,21	74,92	76,20
Третирани площи	70,85	73,61	78,82

Източник: НСРЗ

Площите, на които се провеждат редовни растителнозащитни мероприятия в страната са 78,82 хил.ха, на които са направени 2-8 третириания с продукти с контактно и системно действие.

- Оидиум (брашнеста мана)

През м. юни са установени първи прояви по листа и леторасти в районите на Пловдив, Пазарджик, Бургас и Сливен. По гроздовете нападение от слаба до средна степен е отчетено в района на Бургас, Благоевград, Сливен, Плевен и Стара Загора. Площите третирани за оидиум през 2006 г. са 71,28 хил.ха, като са проведени от 2 до 7 броя третириания. Използвани са основно продукти със системно действие. Все още е много малък делът на приложените продукти, съдържащи сяра.

- Ексориоза по лозата

Таблица II.74.

Нападнати и третирани площи за ексориоза по години

Година	2004	2005	2006
Обща площ	77,64	80,76	85,00
Нападнати площи	4,56	7,99	8,84
Третирани площи	2,52	1,37	2,18

Източник: НСРЗ

Наднормените валежи през юни и първата десетдневка на юли доведоха до по-силна проява на болестта и до разширяване ареала на разпространението ѝ. Общо нападнати площи от ексориоза през 2006 г. са 8,84 хил.ха, а третираните са едва 2,18 хил.ха, което е 24,6% от нападнатата площ. Непровеждането на самостоятелни ранни третириания води до натрупване на инфекциозен фонд и с всяка изминала година нападнатите площи се увеличават.

- Сиво гниене (ботритис)

Таблица II.75.**Нападнати и третиранни площи за сиво гниене по години (хил.ха)**

Година	2004	2005	2006
Нападнати площи	19,42	29,69	21,70
Третиранни площи	17,72	23,11	18,52

Източник: НСРЗ

Валежите, бурите и градушките през юни са основна причина и за по-ранната проява от сивото гниене по гроздето. Нападнатите от тази болест площи са 4,60 хил. ха. Общо нападнатите площи със сиво гниене са 21,70 хил.ха, проведени са от 1 до 3 третирания на 18,52 хил.ха.

- Шарен гроздов молец

През 2006 г. нападнати от шарен гроздов молец са 16,48 хил.ха, а третираните площи – 15,82 хил. ха, като броя на третиранията е от 1 до 5.

Таблица II.76.**Нападнати и третиранни площи за шарен гроздов молец по години (хил.ха)**

Година	2004	2005	2006
Нападнати площи	16,01	18,09	16,48
Третиранни площи	10,18	14,44	15,82

Източник: НСРЗ

- Лозова щитовка

Таблица II.77.**Нападнати и третиранни площи по години (хил.ха)**

Година	2004	2005	2006
Нападнати площи	9,73	10,36	9,54
Третиранни площи	4,11	5,09	6,35

Източник: НСРЗ

Най-голямо нападение е установено в районите на Пловдив (на 7,00 хил.ха), Сливен (на 1,70 хил.ха), Хасково (на 0,24 хил.ха), Пазарджик (на 0,30 хил.ха) и Плевен (0,19 хил.ха). Общо в страната са нападнати 9,54 хил.ха, което е 12,1% от общите площи с РЗ. Третиранни са 6,35 хил.ха. Все още е малък делът на зимното третиране с Акарзин, което е от съществено значение за намаляване на популационната плътност. Най-застрашен район остава Пловдивският.

- Жълт лозов акар

И през 2006 г. плътността е ниска и се запазва ограничен ареал на разпространение в районите Пловдив, Пазарджик и Стара Загора. Общо третираните площи са 3,06 хил.ха, като в това число са и площите с нападение от ериофиден акар причиняващ “лозовата краста”.

През 2006 г. продължи завишаването на плътността и разширяване ареала на разпространение на ериофидният акар в сравнение с предишните две години. Нападение е установено в районите на Враца, Пловдив, Сливен, Видин, Варна и Хасково. Една от причините

за намножаването на ериофидния акар е намаленият дял на продуктите съдържащи сяра за борба с оидиума и приложението на все повече фунгициди от групата на триазолите.

3.2. Торене

Минерални торове

През 2006 г. в страната са употребени 152 766 т като азот, 25 278 т като P_2O_5 и 7 803 т като K_2O . Сравнени със същия период на 2005 г. се наблюдава незначителен спад в употребата на азотни торове, количеството на употребените фосфорни торове се запазва, увеличава се употребата на калиеви торове.

Таблица II.78.

Употребени количества минерални торове – тона активно вещество

Година	Всичко NPK	Азот	P_2O_5	K_2O
2004	197 980	164 958	29 904	3 118
2005	188 452	159 506	25 113	3 833
2006	185 847	152 766	25 278	7 803

Източник: НСРЗ

За култури реколта ` 2006 г., с азотни торове са наторени 1748,4 хил. ха, като средно на декар наторена площ се падат по 7,9 кг азот. Площите, наторени с фосфорни торове са 97,78 хил. ха – средно по 8,3 кг P_2O_5 и с калиеви торове – 39,15 хил. ха - по 9,2 кг K_2O .

Таблица II.79.

Наторени площи с азотни, фосфорни и калиеви торове – в хил. ха и процент от използваната земеделска площ

Година	Наторени площи с N хил.ха	Наторени площи с P_2O_5 хил.ха	Наторени площи с K_2O хил.ха	% от използваната земеделска площ		
				N	P_2O_5	K_2O
2004	1757,6	96,55	28,63	32,97	1,81	0,54
2005	1832,6	129,10	47,20	34,81	2,45	0,89
2006	1934,2	196,9	77,4	37,27	3,79	1,49

Източник: НСРЗ

При отглеждане на зърнено-житните култури се използват предимно азотни торове, внесени като зимно-пролетно подхранване. През пролетта на 2006 г. са подхранени 88,9% от засятите есенни култури. Това са 90% от площите с пшеница, 86% от ечемика и около 70% от площите с ръж и тритикале.

Използването на листни торове през вегетацията на културите също навлиза широко в практиката. Листното торене подпомага развитието на културите и в зависимост от състава на продукта, снабдява растенията директно чрез листната им повърхност с усвоими форми на макро и микроелементи. Това обаче не може да замени основното торене и да осигури на растението необходимите му хранителни вещества през цялата вегетация.

По данни на НСРЗ на много малък процент от площите, засяти с есенни житни култури реколта 2007 г., както и при есенната подготовка на площите за пролетни култури, са внесени фосфорни и калиеви торове като основно торене.

Оборски тор

През 2006 г. са оползотворени 296 хил. т оборски тор, като са наторени приблизително 9,05 хил.ха. Наторени са предимно картофи – 2,69 хил.ха , зеленчуци – 1,72 хил.ха, тиквови – 1,17 хил.ха, овощни култури и лозя – 2,5 хил.ха.

Таблица II.80.

Използвани количества оборски тор и наторени площи (хил.ха)

Година	Използван оборски тор хил. тона	Наторени площи хил. ха
2004	118,2	5,08
2005	209,4	10,62
2006	296,0	9,05

Източник: НСРЗ

3.3. Земеделска техника

От януари до декември 2006 г. регистрираната земеделска и горска техника нарасна с 15 920 броя (от 144 294 на 160 214). Увеличи се броят на колесните трактори от 32 265 на 37 846, на зърнокомбайните – от 8289 на 8639, на инвентара и стационарната техника – от 79 825 на 85 767 броя. Налице е устойчива тенденция през годините за нарастване броя на регистрирани машини.

Увеличението на регистрираните машини основно се дължи на първоначална регистрация на употребявани машини. Новите машини са едва 17%. През 2006 г. в селското стопанство на България са влезнали 931 броя нови колесни трактори, 107 зърнокомбайна и 1691 броя инвентар, преди всичко почвообработващи машини, сеялки и пръскачки. Темповете, с които се обновява машинно-тракторният парк, са изключително ниски. През 2006 г. 87% от колесните трактори са на възраст над 10 години, 85% от зърнокомбайните са също на възраст над 10 години. Ако разгледаме възрастовата структура на парка машини по отношение на инсталираната в тях мощност, се оказва, че едва 8% от мощността на целия парк машини в селското стопанство на Република България е на възраст до 5 години. Енергоосигуреността със земеделска техника и нейното ефективно използване са един от основните фактори, които определят конкурентоспособността на земеделските стопанства, а като следствие и възможността за тяхното устойчиво развитие. Този показател е също така е определящ при сравняване на инвестиционната политика и състоянието на селското стопанство в страната и другите страни-членки от Европейския съюз.

През 2006 г. енергоосигуреността на селското стопанство на Република България е 98,55 к.с. на 1000 дка обработваема площ. В страните от Западна Европа този показател е 250 – 460 к.с. на 1000 дка обработваема площ.

Разглеждайки енергоосигуреността и възрастовата структура на парка машини през 2006 г., можем да направим извода, че за да се достигне нивото на механизация на селското стопанство в страните от Западна Европа, през следващите години в селското стопанство на Република България трябва да бъдат направени значителни инвестиции за нова техника.

Таблица II.81.
Земеделска техника през 2006 г.

Регистрирана земеделска техника	брой
1. Колесни трактори	
Регистрирани колесни трактори към 01.01.2006 г.	32 265
Регистрирани колесни трактори към 31.12.2006 г.	37 846
в т.ч. нови	931
Изменение	+ 5 581
2. Зърнокомбайни	
Регистрирани зърнокомбайни към 01.01.2006 г.	8 289
Регистрирани зърнокомбайни към 31.12.2006 г.	8 639
в т.ч. нови	107
Изменение	+ 350
3. Прикачен инвентар и стационарна техника	
Регистрирани машини към 01.01.2006 г.	79 825
Регистрирани машини към 31.12.2006 г.	85 767
в т.ч. нови	1 691
Изменение	+ 5 942

Източник: Контролно-техническа инспекция

3.4. Ветеринарно дело

3.4.1.Здравеопазване

През 2006 г. епизоотичната обстановка на Балканите не беше благоприятна. Усложнена бе и епизоотичната обстановка на територията на страната. Бяха констатирани следните болести от бившия лист А на МБЕ:

- 5 огнища на Нюкясълска болест по птиците, в регионите Благоевград, Бургас, Кърджали, Добрич и Разград;
- 4 огнища при диви птици от високопатогенна Инфлуенца H5N1, в регионите Видин, Добрич, Варна и Бургас;
- 7 огнища от класическа чума по свинете – 6 бр. в Ямбол и 1 бр. в Бургас;
- серопозитивни резултати за син език по преживните животни в 15 селища на област Бургас.

Въпреки значителния брой болести, които са особено опасни вирусни инфекции и нанасят значителни икономически щети, не беше допуснато възникването на вторични огнища. Показателен е фактът, че въпреки констатираните огнища на високопатогенна инфлуенца, болестта не беше допусната до домашните птици.

Приоритетни в здравеопазването на животните бяха мерките, насочени срещу две болести - инфлуенца по птиците и класическа чума по свинете. Така например, по програмата за надзор на инфлуенцата по птиците, бяха планирани 5 250 бр. проби за серологично и вирусологично изследване, а програмата приключи с извършени 13 200 бр. проби.

За осъществяване на контрол на заболяването класическа чума по свинете, съвместно с експерти от Европейската общност, беше разработена програма за контрол и ердикация на

класическа чума при домашни, източно балкански и диви прасета. Програмата беше изпълнена на 100 %, като бяха изследвани необходимите 105 000 бр. проби.

През 2006 г. няма констатирано огнище на туберкулоза по говедата, което ще даде възможност България да бъде призната от ЕК за страна, официално свободна от болестта туберкулоза по говедата. Констатирани бяха 3 огнища на бруцелоза по едрите и дребни преживни от *brucella melitensis* при кози. Установени са и 9 огнища на бяс.

През 2006 г. се изпълняваха програми за надзор на болестта шап по чифтокопитните животни, син език, инфлуенца и Нюкясъл по птиците, трансмисивни спонгиформни енцефалопатии, салмонелози при селскостопанските животни, класическа чума по домашните, източнобалканските и дивите свине и хеморагична септицемия по пъстървата В резултат на изпълнение на програмите, бяха констатирани 4 огнища от класическа чума по свинете, 4 огнища на високопатогенна инфлуенца при дивите птици и 15 селища със серопозитивни животни за син език.

От 1 януари 2007 г. Националната ветеринарномедицинска служба работи в съответствие с изискванията на нормативната база на ЕС, изцяло хармонизирана в българското ветеринарно законодателство.

През първото полугодие на 2007 г. епизоотичната обстановка в България е благоприятна. В страната са констатирани три огнища на заболяването класическа чума по свинете - едно при домашни прасета и две при прасета от източнобалканската порода. Огнищата са ликвидирани незабавно, като след м. март 2007 г. няма случай на заболяване от класическа чума по свинете в страната. Констатирани са и две огнища от Нюкясълска болест при домашни птици. Всички заразени и контактни птици са унищожени незабавно.

През 2007 г. НВМС изпълнява програми за надзор и контрол на следните особено опасните заразни заболявания: син език по преживните; шап по чифтокопитните; класическа чума по домашните, източнобалканските и дивите свине; трансмисивни спонгиформни енцефалопатии; инфлуенца по домашните и дивите птици; Нюкясълска болест по птиците; салмонелоза по свинете и птиците.

Хармонизация на ветеринарното законодателство със законодателството на ЕС

През 2006 г. НВМС продължи работата по хармонизиране на националното законодателство с това на ЕС във ветеринарномедицинската област. Разработени са около 60 бр. наредби по прилагане на Закона за ветеринарномедицинската дейност, който дава правната рамка за приемането на цялото европейско ветеринарно законодателство. Разработени са и проекти на Закон за защита на животните и на Закон за националната съсловна организация на ветеринарните лекари в България.

Към полугодието на 2006 г. от Колегиума на МЗП са приети 47 наредби, хармонизиращи нормативни актове на ЕС.

През 2006 г. експерти от НВМС участват в няколко мисии и Партньорски проверки на ЕС, насочени в следните направления:

- Оценка на дейностите и мероприятията в областта на хуманното отношение към селскостопанските животни при отглеждане, по време на транспорт и клане;
- Оценка на дейностите за контрол на остатъци от ветеринарномедицински продукти и замърсители от околната среда в живи животни и продукти от животински произход.

3.4.2. Идентификация на животните и регистрация на животновъдните обекти

От първото полугодие на 2006 г., на базата на сключени договори с НВМС, регистрираните ветеринарни лекари от 1 025 участъка изпълняват Държавната профилактична програма, идентификацията на животните и Програмите за надзор.

В електронната система на НВМС са разработени и внедрени допълнителни модули, които позволяват въвеждането на новомаркирани животни; въвеждане на здравния статус на животните; отразяване на движението на животните от един обект в друг и др.

След извършената през 2006 г. инвентаризация, в идентификационната система са актуализирани данните за едри преживни животни, свиневъдни ферми и ферми за дребни преживни животни.

3.5.Сортоизпитване, апробация и семеконтрол

Приоритетните и стратегически цели в дейността на Изпълнителната агенция по сортоизпитване, апробация и семеконтрол през 2006 г. са носочени в следните направления:

1. Пълно въвеждане на изискванията на европейското законодателство в областта на селскостопанската политика, в частност пълното хармонизиране на българското законодателство с европейското в областта на семената и посадъчния материал.

През 2006 г. са разработени и утвърдени 15 нови Наредби:

- Наредба № 95 от 4 август 2006 година за търговия на лозов посадъчен материал;
- Наредба № 81 от 22 юни 2006 г. за определяне на условията и въвеждане на списъка с изисквания за здравното състояние на посадъчния материал от овощни видове, който се предлага на пазара на Европейския съюз, в съответствие с Директива 93/48/ЕО;
- Наредба № 78 от 31 май 2006 г. за производство и търговия на базови семена картофи от съответните класи на пазара на Европейския съюз в съответствие с Директива 93/17/ЕО;
- Наредба № 80 от 22 юни 2006 г. за производство и търговия на размножителен материал от декоративни растения, извършвана между държавите членки на Европейския съюз, в съответствие с Директива 98/56/ЕО;
- Наредба № 77 от 31 май 2006 г. за реда за признаване за вписване на нови сортове земеделски растителни видове в официалната сортова листа на Република България и на общия каталог на държавите – членки на ЕС;
- Наредба № 76 от 31 май 2006 г. за установяване на допълнителни условия относно наблюдението и контрола на производителите и търговците на овощен посадъчен материал и овощни растения, в съответствие с Директива 93/64/ЕО;
- Наредба № 75 от 31 май 2006 г. за определяне на условия и списък с изисквания за здравно състояние на размножителния материал от декоративни растения, в съответствие с Директива 93/49/ЕО;
- Наредба № 74 от 31 май 2006 г. за определяне на изискванията, на които трябва да отговарят списъците със сортове на овощен посадъчен материал и овощни растения, които се поддържат от производителите и търговците, в съответствие с Директива 93/79/ЕО;
- Наредба № 73 от 31 май 2006 г. за определяне на изискванията, на които трябва да отговарят списъците със сортове на декоративни растения, които се поддържат от производителите и търговците, в съответствие с Директива 99/68/ЕО;
- Наредба № 70 от 29 май 2006 г. за въвеждане на изисквания към етикета или документа, издаван от производителя на размножителен материал от декоративни растения, в съответствие с Директива 99/66/ЕО;
- Наредба № 99 от 18 август 2006 г. за търговия на посевен материал от фуражни култури на пазара на Европейския съюз, в съответствие с Директиви 66/401/ЕО, 86/109/ЕО и 75/502/ЕО;

- Наредба № 96 от 8 август 2006 г. за търговия на посевен материал от зеленчукови култури на пазара на Европейския съюз, в съответствие с Директива 2002/55/ЕО;
- Наредба № 100 от 18 август 2006 г. за търговия на посевен материал от маслодайни и влакнодайни култури на пазара на Европейския съюз, в съответствие с Директива 2002/57/ЕО;
- Наредба № 98 от 18 август 2006 г. за търговия на посевен материал от цвекло на пазара на Европейския съюз, в съответствие с Директива 2002/54/ЕО;
- Наредба № 97 от 18 август 2006 г. за търговия на овощен посадъчен материал и овощни растения, предназначени за производство на плодове за пазара на Европейския съюз, в съответствие с Директива 92/34/ЕО.

Разработени са 12 проекта за изменение и допълнение на действащи наредби и сравнителни таблици относно посевния и посадъчния материал във връзка с отразяване на бележки на ГД „САНКО“ към Европейската комисия, с цел пълно хармонизиране на законодателството.

2. Подобряване на административния капацитет чрез използване на различни форми на специализирано и професионално обучение.

3. Активно участие в Европейските комитети и работни групи с цел защитаване интересите на българското производство в областта на семена и посадъчен материал :

- Вписване на регистрираните в Република България сортове полски и зеленчукови култури в общия европейски каталог;
- Получаване на официално разрешение за определяне на преходни мерки / до 31.12.2009г./ , дерогиращи Директива 2002/53/ЕО по отношение забрана за пускане на българския пазар на посевен материал от сортове слънчоглед, включени в Общия каталог на сортовете от земеделски растителни видове, които не са оценени като устойчиви спрямо *Orobanche spp.* /синя китка/;
- Описание на стари български сортове, с цел включването им в Общия каталог на Европейския съюз.

4. Подпомагане опазването на растителния генофонд, значително разширяване на сравнителната колекция при всички видове земеделски растения., нови сортове и родителски линии.

5. Усъвършенстване на контрола при производство и търговия на посевен и посадъчен материал на територията на Р България и подготовка на семепроизводителите във връзка с приемането на страната в Европейския съюз.

През 2006 г. дейностите по сортоизпитване са насочени в следните основни направления:

- Експертиза по същество на сортовете за различимост, хомогенност и стабилност /РХС/ с цел издаване на сертификат на сорта за правна закрила в страната по Закона за закрила на новите сортове растения и породи животни, и/ или с цел вписването на сорта в Официалната сортова листа на Р България;
- Изпитване на сортовете за биологични и стопански качества /БСК/, както и за други видове изпитвания /предварително, агроекологично, демонстрационно, производствено/ с цел вписването им в официалната сортова листа;
- Последващ контрол /грунтов контрол/ за проверка на сортовата чистота и сортовата автентичност;
- Изготвяне на апробационни описания на всички новопризнати сортове, както и подробни описания за нуждите на грунтового контрол.

През 2006 г. в опити за различимост, хомогенност и стабилност / РХС/ бяха заложени общо 1703 сорта, хибриди и линии, за доказване на различимостта на заявените нови сортове, като 364 от тях бяха по договори за сортоизпитване, а останалите 1341 са от сравнителната колекция.

Най-голям брой сортове и хибриди са изпитвани при полските култури - 1 271, от които 296 за РХС и 975 като сравнителна колекция. От тях най-голям е броят при царевицата - 272 линии и хибрида, от които за РХС са 76, зимна мека пшеница: 60 и 19 сорта и дребнолистен тютюн - 61 и 23.

Зеленчуковите култури са 162 сорта, от които 53 са за РХС. Най-много сортове са били в изпитване при домати: от опит с 37 сорта и линии 10 са за РХС, пипер - съответно 16 и 6, главесто зеле - 9 сорта в опита и 4 за РХС.

При етерично маслените култури са заложени 28 сорта, 2 от които са за РХС.

Трайните култури бяха 37 сорта, от които 9 за РХС, а останалите - за сравняване.

През 2006 г. по договори за официално държавно сортоизпитване за биологични и стопански качества, в конкурсни сортови опити бяха заложени 1 048 сорта полски култури, 47 сорта зеленчукови култури и 6 сорта трайни култури.

Общият брой на заложените за изпитване за биологични и стопански качества сортове с цел вписване в списък "А" на Официалната сортова листа е 1 101, при 743 сорта за 2005 г.

Включените в изпитване сортове стандарти са 171 броя, които заедно със сортовете заявени за официално изпитване правят 1 259 сорта. Броят на сортовете стандарти представлява 15,53 % от общия брой на сортовете /сортове в конкурсно изпитване/. Сортовете стандарти и техният брой в КСО е съобразен с методичните изисквания за съответния земеделски вид растение.

Оценката за устойчивост към икономически важните болести за всеки вид земеделско растение се извършва на изкуствен инфекциозен фон. Общият брой сортове изпитани на изкуствен инфекциозен фон за 2006 г. е 425 (при 225 за 2005 г.), към общо 43 патогена.

Грунтови контрол се извършва върху вече признатите и утвърдени сортове наша и чужда селекция вписани в Официалната сортова листа на страната и намерили място в сортовата структура на производството.

Той е от съществено значение, тъй като на практика ревизира сортоподдържащата селекция в заключителния етап по отношение на най-важните елементи – сортовата чистота и автентичност .

През 2006 г. са заложени 3471 боя проби за грунтов контрол от 53 земеделски вида, от които 22 полски и 31 зеленчукови.

Направени са 223 описания на стари сортове, част от които все още се използват в селекцията, а други служат за целите на сравнителната колекция.

През 2006 г. агенцията се обърна към всички водещи фирми за предоставяне на семена от тяхна страна на всичките им сортове, вписани в Европейския каталог, а именно: Limdgrdin, Euralis, Syngents, May Agro Seeds, KWS, Monsanto, Causage, Maisadour, BSA – Германия, ENTE – Италия и OMMI – Унгария, Nactuimbau – Холандия. О тях са получени повече от 200 описания, които е възможно да бъдат използвани за установяване различимостта на сортовете полски и зеленчукови култури.

През 2006 г. са издадени 114 нови удостоверения и 445 разрешения на производители, заготвителни и търговци на посевен и посадъчен материал.

От създаването на регистъра до момента са издадени 2 795 броя удостоверения и 1 661 разрешение на производители, заготовители и търговци на посевен и посадъчен материал.

В областта на апробацията и семеконтрола през 2006 г. дейността е насочена в следните основни направления:

- Сертификация /одобрение на произведения в страната посевен и посадъчен материал;
- Регистрация на производители, заготовители и търговци на посевен и посадъчен материал;
- Контрол при производството, заготовката, съхранението и търговията с посевен и посадъчен материал в т.ч. от внос и за износ;
- Своевременно събиране на средствата от извършени услуги и икономично разходване на отпуснатите за издръжка средства;
- Довършване изграждането и въвеждането в действие на софтуерна система за сертификация на семена и посадъчен материал, във връзка с документирането на сертифицираните партии семена, поддържане на база данни и чрез информационна мрежа за обмен на информация между централния офис на Агенцията и териториалните ѝ звена.

През 2006 г. общо инспектираните семепроизводствени посеви са 346 553,9 дка, от тях са одобрени 342 280,4 дка /98.8%/, декласирани-1 378 дка / 0,4%/ и са бракувани 2 895.5 дка /0,8%./

Общата площ на инспектираните посеви от полски култури е 345 164,9 дка.

Намалели са площите за семепроизводство при културите пшеница, ечемик и тритикале, предвид неблагоприятните климатични условия и последвалото силно заплевеляване на площите, затруднена реализация на семената, както и факта, че от ДФ"Земеделие" не се осигури субсидиране на произведените семена.

Чувствително е намалението на площите за производство на семена от хибридна царевица, основна причина за което са останали налични количества семена от предходни години, собствено производство и от внос.

През 2006 г. няма семепроизводство на сорго, памук, лен, синап и рапица.

За групата на фуражните култури се наблюдава увеличение на инспектираните площи с 71,8% спрямо 2005 г.

При картофите площите за семепроизводство през последните няколко години се запазват почти постоянни. Ръстът на инспектираните площи спрямо 2005 г. е с 10,5%.

Семепроизводствените площи от групата на зеленчуковите култури са едва 0,4% от общо апробираните площи. – 1389 дка, но налице е увеличение спрямо 2005г. с 38%.

Увеличават се площите за производство на категория "стандартни".

През 2006 г. е извършено пробовземане на 19 259 броя проби, анализирани проби в лабораториите за определяне посевните качества са 11 759 броя.

Като негативен се отчита фактът, че голяма част от семепроизводителите на пшеница не окачествиха, респективно не сертифицираха, или окачествиха само малка част от добитите семена.

Анализираните, в това число сертифицираните и одобрените количества семена от полски култури по видове са 76 185 т.

От зеленчуковите видове "сертифицираните" и "стандартни" семена са 297 т.

През 2006 г. дейността по сертификацията и контрола на посадъчния материал е в следните направления:

- Лозов материал /полска инспекция/ - включва лозови маточници 694,7 дка, маточни лозя 1212,3 дка, лозови вкоренилища 520 дка;

- Лозов материал /окачествяване/ - включва подложкови резници - 8 468 хил.броя; лозови резници за калеми - 1 549,3 хил. броя. вкоренени лозови подложки - 25 808 броя.

- Овощен материал /полска инспекция/ - включва маточни дървета - 13 929 броя
- Овощен материал /окачествяване/ - включва резници за калеми – 320,8 хил. броя и от внос – 58 хил.броя; вегетативен и семенен подложков материал - 600 хил.броя от внос; овощни дървчета - само от внос - 384,4 хил. броя / производителите окачествяват собствения си материал,съгласно нац. законодателство/.
- Ягодоплодни / полска инспекция/ - 191 дка;
- Ягодоплодни /окачествяване/ - 1340 хил. броя.
- Медицински и ароматни /окачествяване/ - 911,8 хил.броя посадъчен материал.

Във връзка с лабораторните изследвания за посевни качества, работата е насочена в следните направления:

- Анализи за посевни качества, като последен етап от сертификацията на семената местно производство ;
- Анализи на семена, произведени по OECD схеми, за издаване на документ за посевни качества ;
- Анализи за посевни качества за проверка състоянието на сравнителната колекция ;
- Анализи по международна програма за проверка на компетентността на лабораторията;
- Информативни анализи;
- Арбитражни анализи;
- Контролни анализи за посевни качества на семена, при контрол на пазара.

Изпълнението на заложените целеви дейности по показателите за изпълнение за 2007 г. се характеризира със следното:

1. Поддържане на сортове в ОСЛ

През периода беше публикувана Официалната сортова листа на Р България за сортове от полски, зеленчукови и трайни култури. В нея са вписани около 1 300 броя сорта полски, зеленчукови, овощни, лоза, тютюн, декоративни, медицински и ароматни култури.

2. Сортоизпитване

За 2007 стопанска година са заложили за изпитване 1 432 сорта, от които 1152 броя сортове земеделски култури в конкурсни сортови опити за биологични и стопански качества и 280 сорта хибриди и линии, по договори за сортоизпитване, за доказване на различимостта на заявените нови сортове.

3. Изпитване на сортове за препоръчителна листа

За подпомагане на земеделските производители и с цел ограничаване въздействието на неблагоприятните агроклиматичните фактори са заложили конкурсни сортови опити – пострегистрационно изпитване, в което участват 55 сорта, вписани в официалната сортова листа на страната, от които 44 сорта пшеница и 10 сорта ечемик.

4. Полска инспекция

В Агенцията е внедрена Интегрирана система за анализ на семена , по данни от която са инспектирани 378 737 дка есенни култури , от които – 33 6310 дка пшеница, 41 635 дка ечемик, тритикале – 780 дка и 12 дка ръж / към 10.09.07г./

Очакваното количество семена е 109 хил.тона пшеница, 13 хил. т ечемик, 209 т тритикале и 3т ръж. Анализирани и сертифицирани са 34 165т пшеница, 4 862 т ечемик и 68 т тритикале.

5. Издаване на официални етикети

През първото шестмесечие бяха отпечатани и предоставени около 600 000 броя етикети.

6. Лабораторни анализи за качества на семена с цел сертификация и контрол

Към 10.09.07г. в Централната лаборатория и лабораториите на Териториалните звена на ИАСАС са постъпили за анализ и окачествяване 4 000 проби семена за определяне на посевни качества, включително и за информативен анализ. Анализирани и сертифицирани са 34 165т пшеница, 4 862 т ечемик и 68 т тритикале.

7. Окачествяване и контрол на посадъчен материал

За периода са окачествени общо 1 656 000 броя посадъчен материал, от които 1 482 000 броя лозов посадъчен материал и 174 000 броя овощен посадъчен материал.

8. Последващ контрол – лабораторни методи и грунтов контрол.

Грунтовият контрол се извършва върху вече признати и утвърдени сортове наша и чужда селекция, вписани в официалната сортова листа на страната и намерили място в сортовата структура на производството. За първото полугодие на 2007 г. са заложили 1 785 броя проби от различни видове култури.

9. Вписване на производители, заготовители и търговци в регистри

За периода са издадени 212 удостоверения и 65 разрешения на производители, заготовители и търговци на посевен и посадъчен материал.

10. Контролната дейност, регламентирана със ЗППМ е рутинна и както всяка година е насочена към извършване на постоянен контрол и проверки през всички етапи на семепроизводството, заготовката и търговията със семена и посадъчен материал, с цел гарантиране качеството и конкурентоспособност при предлагането на пазара на Общността.

През първото шестмесечие на 2007 г. са извършени проверки, при които са издадени 2 319 броя констативни протоколи /при 821 броя за 2006 г./.

11. Разработване на три нови наредби и са изменени и допълнени три действащи наредби.

4. Контролни дейности, осъществявани от структури на МЗП

4.1. Държавен ветеринарно-санитарен контрол (ДВСК)

През 2006 г., във връзка с поетите ангажименти на България към ЕС, основните дейности на ДВСК са свързани с приключване на процеса на реструктуриране на предприятията, добиващи и преработващи суровини и храни от животински произход. Ежемесечно, на ГД „САНКО“ на ЕК се изпраща информация за месечното движение на предприятията, по групи и категории.

В резултат от извършените в началото на 2006 г. 641 бр. проверки на работещи предприятия от категории II и IV, от сектори „месо“, „мляко“, „риба“ и „яйчни продукти“, са затворени общо 208 бр.

През м. февруари 2006 г. завърши реструктурирането на рибопереработвателните предприятия. От проверените 6 бр. предприятия, всички са изпълнили изискванията на ЕС за сграден фонд и оборудване.

През м. април 2006 г. приключи заключителната проверка на 130 бр. млекопереработвателни предприятия от категория II, за които 31.03.2006 г. беше крайният срок за приключване на реструктурирането (по реда на Наредба № 30/2000). На 23 предприятия са връчени разпореждания за ограничаване на асортимента, а на 28 бр. - разпореждания за временно спиране, поради неизпълнение на ветеринарно-санитарните изисквания на законодателството.

През м. май 2006 г. са извършени проверки на 66 бр. млекопереработвателни предприятия от I категория.

През м. юли 2006 г. са приключени заключителните проверки на реструктурирането на работещите предприятия от категории II и IV, с облекчения, от сектори: „месодобив-червени и бели меса“, „месопреработка“, млени меса и месни заготовки“ и „яйчни продукти“. Проверени са 276 бр., от които са затворени 38 бр. предприятия.

През същия месец са извършени и заключителните проверки на реструктурирането на всички предприятия и складове от категории II и IV, с облекчения, от сектори: „индустриални хладилни бази“, „пчелен мед“, „други предприятия (сосове, салати и др.)“, „складове за яйца“ и „складове за съхранение“. Общият брой на проверените предприятия и складове е 932, от които 201 бр. са затворени.

Съгласно поетия пред ЕК ангажимент, в края на м. август 2006 г. приключи работата по изготвянето на Регистъра на предприятията за храни от животински произход. Регистърът е представен на ГД „САНКО“ в определения срок.

През м. септември 2006 г. са извършени проверки на всички предприятия и складове, за съответствие с Наредби №5/2006, №35/2006 и №36/2006, хармонизирани с Регламенти (ЕС) 852/2004, 853/2004 и 854/2004.

Извършени са проверки на всички млекосъбирателни пунктове (МСП) в страната. Проверени са 4 096 бр. работещи МСП и ПСМ (помещения за съхранение на мляко). Затворени са 36 бр. ПМС-Ф (помещения с фермерско мляко от стопанства с повече от 10 дойни крави), 360 бр. МСП-С (пунктове със сборно мляко в населено място) и 2 бр. МСП-2С (пунктове с монтирани две отделни хладилни вани за краве мляко), поради несъответствие с ветеринарно-санитарните изисквания.

Във връзка с ангажиментите към ЕС в областта на събиране и третиране на отпадъци и странични животински продукти, през 2006 г. е извършена регистрация на обектите от група 17, по чл. 229 и 262 от Закона за ветеринарномедицинската дейност. Събрана е информация за сключените договори на преработвателните предприятия със съответния екарисаж. Извършени са проверки на обектите по група 17, за съответствието им с изискванията на Наредба № 20/2006 на МЗП.

През 2006 г. НВМС е извършило проверки на 250 204 бр. обекти и 1 322 хил. тона продукти. Съставени са 1 669 бр. актове за констатирани нарушения и са затворени 522 бр. предприятия

Приоритетните направления в дейността на ДВСК през 2007 и 2008 г. са следните:

- Засилени проверки на предприятията от секторите „месо“ и „мляко“, във връзка с гратисния период за реструктуриране, определен от ЕК (31.12.2009 г.) и затваряне на предприятията, неотговарящи на изискванията на законодателството;
- Проверки с повишена честота в млекопереработвателните предприятия с две линии, за спазване на ангажиментите по Договора за присъединяване;

- Създаване на електронни варианти на регистъра на предприятията и резултатите от извършения контрол.

4.1.1. Граничен ветеринарномедицински контрол (ГВК)

Националната ветеринарномедицинска служба, чрез граничните си инспекции за ветеринарен контрол (ГИВК) осъществява граничен ветеринарен контрол при внос, износ и транзит на животни, суровини и храни от животински произход, фуражи и фуражни добавки. Основна задача на граничния ветеринарен контрол през 2006 г. беше опазването на страната от проникване и разпространение на остри заразни заболявания по животните, някои от които се предават и на хората.

Основни приоритети в областта на граничната ветеринарномедицинска дейност през 2006 г. са:

- Изпълнение на проекти по строителство, строителен надзор и доставка на оборудване на Гранични инспекционни ветеринарни пунктове (ГИВК) Калотина, Варна, Брегово, Гюешево и Златарево;
- Приключване на процедурата по възлагане на обществена поръчка за строителство на съоръжение и сгради за гранична инспекция за ветеринарен контрол на Летище София;
- Дейности по разработването и въвеждането в експлоатация на локална информационна система на ГКПП „Лесово“.

През 2006 г. на ГИВК са осъществени 832 313 бр. профилактични дезинфекции на влизаци в страната превозни средства с българска регистрация и 1 255 948 бр. дезинфекции на влизаци в страната превозни средства с чужда регистрация.

През годината са издадени 3 649 бр. разрешителни за внос и износ на обекти под ветеринарен контрол, като от тях:

- разрешителни за внос на животни, зародишни продукти, суровини и храни от животински произход, фуражи, фуражни компоненти и премикси – 3 177 бр.;
- разрешителни за износ на животни, суровини и храни от животински произход, фуражи, фуражни компоненти и премикси – 472 бр.

През първото полугодие на 2007 г. на територия на Р България са влезли, проконтролирани и дезинфекцирани 579 107 бр. МПС. Обработени 1 254 бр. пратки, обект на ветеринарномедицински контрол, в т.ч.: замразено месо и субпродукти продукти от ЕРД; замразено месо и субпродукти от птици; млечни продукти; риба и рибни продукти; вълна; фуражни суровини и добавки и др.

Приоритетните направления в граничния ветеринарномедицински контрол през 2007 г. са:

- Обезпечаване, съвместно с Агенция „Митници“, на електронна /информационна/ връзка за обмен на информация между граничните инспекционни ветеринарномедицински пунктове и митническата администрация;
- Прилагане на системите TRACES и COACH;
- Усъвършенстване на административния капацитет на служителите от граничния ветеринарномедицински контрол, за успешно прилагане на изискванията на националното и европейското законодателство;
- Координиране на дейностите по реконструкцията на ГКПП „Капитан Андреево“.

4.1.2. Контрол на ветеринарномедицински продукти (ВМП) и фуражи

През 2006 г. в НВМС са издадени 6 бр. и са преиздадени 66 бр. лицензии за производство на ВМП. Издадени са 9 бр. и са преиздадени 210 бр. лицензии за търговия на едро и дребно с

ВМП. Издадени са 236 бр. разрешителни/лицензи за употреба на ВМП и 783 бр. удостоверения за внос на ВМП в България.

Извършени са инспекции на 6 бр. обекта за производство на ВМП, за проверка на съответствието с изискванията за добрата производствена практика при производството на ветеринарномедицински продукти.

Във връзка с дейността по контрола на безопасността на фуражите, през 2006 г. са извършени 3 026 бр. анализи на проби от фуражи. За 2007 г. е планирано да бъдат осъществени 1 000 бр. анализи на проби от фуражи за нежелани субстанции и 1 670 бр. - за преработени животински протеини.

Основни приоритети в дейността на НВМС по отношение на контрола върху качеството на ВМП през 2006 и 2007 г. са:

- Стартиране на процедурата по акредитация на Института за контрол на ветеринарномедицински продукти (ИКВП);
- Изпълнение на поетите ангажменти пред мисията PERF III ICM Benchmarking 2003, за въвеждане на Система за управление на качеството (СУК);
- Изпълнение на плана на OMCL за извършване на 4 бр. анализа по системата Proficiency Testing Scheme 2007 (PTS) на EDQM.

4.1.3. Контрол на остатъци от ветеринарно медицински препарати (ВМП) и замърсители от околната среда (ЗОС) в живи животни и продукти

През 2006 г. в Централната лаборатория за ветеринарно-санитарна експертиза са приети и изследвани 11 032 бр. проби. От тях 7 513 бр. са проби от продукти, обект на внос/износ и по Програмите за вътрешен контрол на остатъци на различните предприятия. По Националната мониторингова програма за контрол на остатъци и замърсители са извършени 3 519 бр. анализи. Спрямо 2005 г., през 2006 г. общият броя на пробите е нараснал с 27%.

4.2. Фитосанитарен контрол

Пълноправното членство на страната ни в ЕС определи и основните приоритети в работата на фитосанитарния контрол през 2006 г. и 2007 г., а именно пълното прилагане на Общностното право в областта на фитосанитарния контрол и изграждане на необходимия капацитет, структури и обучение за пълноценното му прилагане.

Приоритетните дейности за постигане на основната оперативна цел на ФСК са ефективен контрол при вноса на растения и растителни продукти от трети страни на територията на страната и ЕС, анализ на риска от въвеждането на карантинни вредители и опазване територията на страната и ЕС от трансгранично пренасяне и разпространение на карантинни вредители по растенията и растителните продукти, осигуряване износ на растения и растителни продукти съгласно фитосанитарните изисквания на страната вносител.

За постигането и изпълнението на тази оперативни цели ФСК работи по няколко направления:

- Ефективен граничен и вътрешен фитосанитарен контрол при внос на растения и растителни продукти като външна граница на ЕС, в съответствие с европейските стандарти и Директиви 2000/29, 98/22 и др.;
- Надежден контрол на производството на растения и растителни продукти и ефективни наблюдения на територията на страната по отношение на карантинни вредители по растенията и растителните продукти;
- Осигуряване износ на растения и растителни продукти, съгласно фитосанитарните изисквания на страната вносител;

- Разработване и провеждане на фитосанитарни мониторингови програми при различни растителни видове за предотвратяване разпространението на карантинни вредители и обявяване територията на страната за Защитена зона, с цел улеснение в търговията;
- Изграждане и укрепване на лабораторно-диагностична мрежа за диагностика и идентификация на карантинни вредители чрез прилагане на най-новите и сигурни лабораторно-диагностични методи за анализ, утвърдени от ЕОПЗ, при работа с карантинни вредители, гарантиращо своевременно установяване и унищожаване на заразени пратки.

4.2.1. Контрол при внос на растения и растителни продукти

До края на 2006 г. фитосанитарният контрол при внос на растения и растителни продукти се осъществяваше на 30 гранични инспекционни фитосанитарни пункта /ГИФП/ на ГКПП. От 01.01.2007 г. останаха 12 дългосрочни ГИФП на територията на страната, през които могат да бъдат внасяни стоки от растителен произход в ЕС. На ГКПП се осъществява пълен фитосанитарен контрол на всички стоки от растителен произход, внос от трети страни и предназначени за страната и ЕС. След извършване на растително здравната проверка на стоките на граничния пункт, те се движат свободно на цялата територия на ЕС.

Таблица II.82.

Контрол на растения и растителни продукти в ГИФП на ГКПП – общо

Година	брой партии	хил. т.	хил. бр.	куб. метра
2004	54997	702.7	32 564	82008
2005	34300	689.8	38769	76000
2006	33265	510.12	50753.5	60845.45
6м.2006	18796	347.5	24000	38000
6м. 2007	10203	83.9	5446.6	14063

Източник: НСРЗ

Основната причина за намаляването на броя на контролираните партии през 2007 г. на ГКПП е, че всички растителни стоки с произход ЕС се движат свободно, без да е необходим фитосанитарен контрол. Контролират се единствено стоките с произход от трети страни. Фитосанитарен / карантинен / контрол при внос на растения и растителни продукти като външна граница на ЕС, се извършва в съответствие с европейските стандарти и Директиви 2000/29, 98/22 и др.

През 2006 г. са заловени 87 партии с установена зараза при внос. Дадени са предписания за унищожаване на партидите с установена зараза и са изпратени официални нотификации до страните износители и ЕОПЗ. Поради неспазване изискванията на Стандарт 15 за задължителна маркировка на дървения опаковъчен материал са издадени 84 предписания за унищожаване или термична обработка, както и изпратени Нотификации на съответните страни и ЕК.

Върнати са поради нередовни документи на страната износител 27 превозни единици, 462 партии са задържани на ГКПП поради липса на удостоверение за внос или поради липса на фитосанитарен сертификат и са конфискувани и унищожени на ГКПП 135 партии поради липса на документи.

Не допускатки на територията на страната на нови карантинни вредители, фитосанитарният контрол е допринесъл за спестяването на:

- Огромни средства за разработване на нови ефективни методи за борба с карантинните вредители;

- Средства за ликвидиране на влезли чрез растения и растителни продукти на територията на страната карантинни вредители;
- Предпазва селскостопанските производители от увеличаване себестойността на произвежданата от тях продукция вследствие от увеличени разходи за борба с карантинните вредители;
- Гарантира експорта на растителна продукция;
- Дава възможност за увеличаване на износа на растения и растителни продукти от страната, стимул за производителите за увеличаване на производството;
- Възможност за изпълнение на всички фитосанитарни изисквания на страните вносителки.

4.2.2. Контрол на транзитни партии с растения и растителни продукти

На ГКПП фитосанитарните инспектори извършват документален контрол на транзитно преминаващи превозни средства, натоварени със стоки от растителен произход. От 01.01.2007 г. транзитни са единствено пратките, които са предназначени за трети страни.

Тенденцията е към намаляване на броя на транзитните пратки преминаващи през територията на страната.

4.2.3. Контрол при износ на растения и растителни продукти

Основната цел на контрола е осигуряване износ на растения и растителни продукти, съгласно фитосанитарните изисквания на страните вносителки.

Таблица II.83.

Фитосанитарен контрол на пратки предназначени за износ (2005 – 06.2007 г.)

Година	бр. партии	хил. тона	хил. броя	куб. метра	Издадени сертификати за износ – бр.
2005	68000	2100	9567	295000	64000
2006	68528	4013.23	5001.9	300872.8	64327
6м 2007	12031	505.54	872.6	26562.2	11693

Източник: НСРЗ

От 01.01.2007 г. фитосанитарни сертификати за износ се издават за стоки предназначени за износ за трети страни. Стоките предназначени за ЕС се движат свободно или с фитосанитарен растителен паспорт, гарантиращ, че по време на производствения процес са били подложени на задължителния фитосанитарен контрол съгласно изискванията на нормативната уредба на страната и Директива 2000/29 на ЕС. Поради тези причини броят на издадените фитосанитарни сертификати през първото полугодие на 2007 г. е значително по-малък от шестмесечието на 2006 г. Тенденцията за намаляване ще продължи и през второто полугодие.

4.2.4. Контрол при производството на растения и растителни продукти

С приемането на страната в ЕС значително се увеличиха задълженията и отговорностите на фитосанитарните инспектори по отношение на контрола на територията на страната. Основният акцент в дейността на НСРЗ по отношение на контрола на растителното здраве е

върху контрола на производството на растения и растителни продукти включени в Наредба № 1 за фитосанитарен контрол.

Таблица II.84.

Фитосанитарен контрол на Регистрирани производители (2004 - 2007 г.)

Година	Рег. Производители	Документирани проверки	Проби анализирани в РСРЗ	Проби анализирани в ЦЛКР
2004	1392	2628	3559	2564
2005	1870	3361	3369	5067
2006	2341	4058	3818	7754
07.2007 г.	1813	1736	2367	3475

Източник: НСРЗ

В съответствие с хармонизираното ни с ЕС фитосанитарно законодателство и съгласно изискванията на Директива 2000/29 на ЕС, продължава издаването на фитосанитарни паспорти, за движение на растения и растителни продукти в страната, местно производство и от внос. Това е документа, който гарантира, че стоката е под контрола на фитосанитарните органи и е чиста от карантинни вредители. Всички стоки подлежащи на фитосанитарен контрол в страните членки на ЕС се придвижват в рамките на съюза само с фитосанитарен паспорт.

Таблица II.85.

Издадени фитосанитарни паспорти за движение на растения и растителни продукти в страната от внос и местно производство

Година	Брой
2004	20 089
2005	19 000
2006	16 302
6м 2007 г	1329

Източник: НСРЗ

4.2.5. Контрол и изпитване на продукти за растителна защита

Основна цел в дейността на отдел “Продукти за растителна защита” /ПРЗ/ е на пазара да се предлагат и употребяват оригинални, официално разрешени продукти, съдържащи активни вещества, включени в списъка на активните вещества, разрешени за ЕС (въведен с Анекс I на Директива 91/414/ЕЕС), или нотифицирани за включване в този списък.

През 2006 г. в Национална служба за растителна защита са заявени за изпитване за ефикасност 98 бр. продукти за растителна защита, заложили са 869 опита при 85 обекта, както следва:

- Фунгициди – 36 продукта;
- Инсектициди – 34 продукта;
- Хербициди – 28 продукта;

Одобрена е биологичната ефикасност на 78 ПРЗ, в т.ч. 29 фунгицида, 26 инсектицида и 23 хербицида.

През 2007 г. в Национална служба за растителна защита са заявени за изпитване за ефикасност 77 бр. продукти за растителна защита при 89 обекта, както следва:

- Фунгициди – 24 продукта за първа година, 15 продукта за втора година и 2 продукта за трета година, общо за изпитване 41 продукта;

- Инсектициди – 21 продукта за първа година, 9 продукта за втора година и 5 продукта за трета година, общо за изпитване 35 продукта;
- Хербициди – 28 продукта за първа година, 6 продукта за втора година и 1 продукт за трета година, общо за изпитване 35 продукта;
- Растежни регулатори – 4 продукта .

Общият брой на продуктите, които се изпитват през 2007 г. е 115 (със 17 бр. повече в сравнение с 2006 г.)

В изпълнение изискванията на Добрата експериментална практика /ДЕП/ в НСРЗ са изградени и изцяло оборудвани 8 бази за биологично изпитване. Внедрени са в практиката методиките на Европейската и Средиземноморска организация по растителна защита, адаптирани към условията в България.

През 2006 г. се изготви и прие Закон за изменение и допълнение на Закона за защита на растенията. Той въвежда Европейските изисквания при разрешаването и пререгистрацията на продуктите, залегнали в Директива 91/414/ЕЕС. С влизането в сила на закона процедурата по разрешаване се отделя изцяло от процедурата по биологично изпитване.

През 2006 г. са разрешени за предлагане на пазара и употреба 61 бр. ПРЗ, в т.ч. 20 фунгицида, 10 инсектицида, 31 хербицида . Продължено е разрешението на 42 продукта.

През 2007 г. са разрешени 22 бр. ПРЗ в т. ч. 4 фунгицида, 8 инсектицида и 10 хербицида. Продължено е разрешаването на 18 продукта.

Приоритетни дейности в отдела през 2007 г. са въвеждане на процедурите по разрешаване и подновяване на разрешаването на ПРЗ, разписани в новото законодателство.

През второто полугодие на 2006 г. влязоха в сила и вече се прилагат в практиката двата основни документа в областта на ПРЗ:

- Наредба за разрешаване на продукти за растителна защита;
- Наредба № 111 за изпитване на продукти за растителна защита и одобряване на бази на физически и юридически лица.

Издаден е „ Списък на разрешените за предлагане на пазара и употреба продукти за растителна защита – 2007”, който предлага алтернативи за намаляване риска от резистентност и нови продукти, които могат да се използват в областта на биологичното земеделие.

4.2.6. Контрол върху предлагането на пазара и употребата на продукти за растителна защита и торове

Контрол на продукти за растителна защита

През 2006 г. на територията на страната бяха проведени две планови проверки на магазинната мрежа, складовата база, цеховете за разфасовка на фирми с предмет на дейност търговия с ПРЗ. Обхванати са над 90 % от съществуващите обекти в страната. Проверени са 116 пазари, тържища и др. обекти с рисков характер по отношение на продажба на ПРЗ. В сравнение с предишни години не са констатирани случаи на разфасовка на ПРЗ в аптечната мрежа. Почти няма случаи на продажба на ПРЗ за професионална употреба в селскостопанските аптеки. Единични са случаите на продажба на ПРЗ с изтекъл срок на годност, като при констатиране на подобно нарушение експертния състав реагира с изземване на ПРЗ и изпращане на контролни проби в ЦЛХИК. Не бяха констатирани случаи на продажба на ПРЗ невключени в Списъка на разрешените за предлагане на пазара и употреба ПРЗ, регистрираните торове и подобрители на почвата.

Таблица II.86.**Съставени предписания и актове за констатирани нарушения**

Година	Предписания	Актове
2005	151	16
2006	272	24

Източник: НСРЗ

Контрол на торове

Контролът на торове се осъществява съгласно разпоредбите на Закона за защита на растенията, Наредбата за специалните изисквания за състав, опаковане, етикетирание, методи за вземане на проби и анализ на торове и Наредба № 36 за условията и реда за биологично изпитване, регистрация, използване и контрол на торове, подобрители на почвата, биологично активни вещества и хранителни субстрати.

При контрола на торовете за съответствие с показателите, обявени от производителя, инспекторите от НСРЗ извършват проверки на складове за съхранение и търговски обекти, като се вземат проби за анализ за установяване на съответствието с декларираните от производителя състав. Констатираните отклонения от показателите са по отношение на съдържание на активно вещество, гранулометричен състав и рН.

Таблица II.87.**Резултати от извършени анализи на контролни проби от торове**

Член I. одина	Складове за съхранение и търговски обекти /бр./	Взети проби от торове за анализ /бр./	Проби, показали отклонения %	Показатели, показали отклонения
2005	121	203	1	Съдържание на активно вещество, рН, влага, гранулометричен състав
2006	154	350	1,14	

Източник: НСРЗ

Регистрация на торове

През 2006 г. са регистрирани 5 продукта (органо-минерални и бактериални), съгласно изискванията на Наредба № 36 от 18 август 2004 г. за условията и реда за биологично изпитване, регистрация, използване и контрол на торове, подобрители на почвата, биологично активни вещества и хранителни субстрати.

4.3. Контрол на зърно, зърнени продукти и фуражи**4.3.1. Лицензиране на публични складове за зърно и регистрация на зърнохранилища**

В края на месец декември 2006 г. лицензираните и регистрирани обекти за съхранение на зърно са както следва:

- Публични складове за зърно - 51 броя с общ капацитет 515 677 т.
- Зърнохранилища - 138 броя с общ капацитет 1 081 643 т.

През 2006 г. публичните складове се увеличават с 4 броя, като капацитетът отбелязва намаление със 7 243 т в сравнение с 2005 г.

Увеличението на зърнохранилищата спрямо 2005 г. е с 4 броя. Регистрираният капацитет е увеличен с 28 790 т. Общо през последните четири години капацитетът на зърнохранилищата се е стабилизирал на 900 - 1 000 хил. т.

Таблица II.88.

Брой и капацитет на лицензираните и регистрираните обекти по години

Година	Публични складове за зърно		Зърнохранилища	
	Брой	Лицензиран капацитет (тона)	Брой	Регистриран капацитет (тона)
1999	5	98 100	76	551 600
2000	21	238 595	105	819 555
2001	36	417 385	115	854 425
2002	42	479 185	121	913 000
2003	47	465 020	143	1 003 450
2004	47	493 770	129	1 003 273
2005	47	522 920	134	1 052 853
2006	51	515 677	138	1 081 643

Източник:НСЗФ

В Северна България са разположени 90% от публичните складове за зърно и само 10% са в южната част на страната. Много добро е покритието с публични складове на североизточния район, където са съсредоточени около половината от общия брой на складовете - 24.

Зърнохранилищата са разположени териториално сравнително по-равномерно. В Северна България са 68% от общия брой на зърнохранилищата, а в Южна - 32%.

Общо в Северна България са концентрирани 76% от лицензираните и регистрираните вместимости за съхранение на зърно, а в Южна България - 24%.

През 2006 г. са пререгистрирани 770 броя търговци на зърно, а 610 броя са новорегистрирани. Функциониращите търговци в страната в края на 2006 г. са 1 380 броя.

Таблица II.89.

Вписани в регистъра търговци на зърно

Година	Търговци на зърно (брой)	Пререгистрирани търговци на зърно (брой)	Пререгистрирани търговци на зърно %
1998-2003	4 371		
2004	1 267	548	43
2005	1 395	734	53
2006	1 380	770	56

Източник:НСЗФ

През 2006 г. периодичните проверки на лицензираните и регистрираните обекти възлизат на 649 броя, което спрямо общия брой на обектите означава средно по 4 проверки. Това е в съответствие с инспекционния план, който се приложи за подобряване на организацията на работата и предвиждаше проверки на обектите всяко тримесечие.

Специалните проверки на публични складове за зърно и зърнохранилища са 6 броя, по искане на ТД "Държавен резерв", НАП, "Фърст корифи"- застрахователно събитие и по жалба на влогодател.

През 2006 г. са издадени 3 716 броя сертификати за съответствие общо за 2 225 435 т зърно и зърнени продукти при внос и износ. За пшеница са издадени сертификати за 1 187 815 т. При зърнените продукти преобладава ориза - 18 340 т, от който 17 877 т от внос.

Таблица II.90.

Количества зърно, проверени за съответствие

Година	Брой, общо	Количество, тона, в т. ч.	
		Внос	Износ
2003		182 761	827 941
2004	4 627	347 467	1 341 355
2005	6 103	23 758	2 302 258
2006	3 716	39 538	2 185 897

Източник:НСЗФ

Извършени са общо 493 проверки за съответствие на зърнени продукти на 194 мелнични предприятия. Изследвани са общо 591 броя партиди възлизащи на 24 243 т зърнени продукти, основно брашно. Това представлява 3,4% от произведената продукция. За 23 308 т (96%) са издадени сертификати за съответствие. За останалите 935 т са съставени констативни протоколи с препоръки за отстраняване на несъответствието. Като цяло извършеният досега контрол за съответствието на зърнените продукти има ефект, като голяма част от проблемите със съответствието на брашното са отстранени.

4.3.2. Контрол на качеството на зърното

В периода на жътвената кампания бяха взети 1 208 броя проби от 1 254 166 т пшеница от зърнопроизводителните райони на страната, които съставляват около 40% извадка по отношение на предварителните данни за реколтираното количество (3 200 000 т) и формират представителността на извършеното окачествяване.

Окачествяването се извърши по основни косвени показатели на БДС и БДС ISO, които определят потребителната и търговската стойност на зърното.

Преобладава зърното от трета група. Прегледът по години показва, че качеството на зърното е по-ниско в сравнение с която и да е от предходните години. Увеличен е основно дела на зърното от трета група, като сега той достига 88,7%. Значителен е спадът в дела на втора Б група, като намалението е с 16,9%.

Таблица II.91.

Разпределение на пшеницата по групи, %

Групи	I	II	II б	III
1998	3,0	24,0	41,0	32,0
1999	0	8,5	30,0	61,5
2000	3,4	9,5	34,3	52,8
2001	1,1	7,6	33,9	57,4
2002	1,2	5,4	29,5	63,9
2003	7,8	13,6	35,3	43,3
2004	0,6	5,3	23,9	70,2
2005	0,4	1,1	26,3	72,2
2006	0,1	1,8	9,4	88,7

Източник:НСЗФ

По региони пшеничното зърно от реколта 2006 отбелязва по-добро качество в Южна България. Средните стойности на показателите на зърното за страната са:

- Хектолитрова маса - $79,1 \pm 3,0$ кг/хл;

- Съдържание на мокър глютен – $18,0 \pm 3,0\%$;
- Отпускане на glutena – $6,5 \pm 2,1 \text{ mm}$;
- Съдържание на протеин – $10,7 \pm 1,0\%$ с.в.;
- Число на падане – 322 ± 65 секунди.

Няма поражение от фузариум и житна дървеница. Агроклиматичните условия благоприятстваха формирането на добри добиви и ограничиха формирането на добро качество на пшеницата от реколта 2006.

4.3.3. Интервенционно изкупуване на пшеница от реколта '2005

По Решение на Министерски съвет № 952 от 14. 12. 2005 г. през периода януари – февруари 2006 г. бе извършено пилотно прилагане на модела за интервениране на пазара на земеделска продукция, уреден в Закона за подпомагане на земеделските производители (чл. 12а) и Закона за съхранение и търговия със зърно (чл. 31) за интервенционно изкупуване на пшеница от реколта 2005 г.

Разработени бяха критерии за оценка на кандидатите за съхранение и въз основа на конкурс бяха одобрени 16 склада. Извършено бе окачествяване на 47 753 т пшеница на производителите, желаещи да я предложат за интервенционно изкупуване. Класирани бяха оферти за 11 700 т. Реално договориране и продажба бе извършена на 1 800 т пшеница в "Атрико" АД, гр. Враца на цена 198 лева. Пшеницата бе продадена през месец октомври на цена 240 лв/т.

С практическото прилагане на интервенционния механизъм се постигна активизиране на пазара на пшеница и се провери готовността на административния капацитет и нормативната база в сектор "Зърно".

Във връзка с осигуряване на добре работеща интервенционна система в Република България на Европейската комисия беше подготвено предложение за териториалното разположение на интервенционни центрове в страната.

Изборът бе основан на изискванията на чл. 1 на Регламент 2273/1993 за ситуиране на интервенционните центрове:

- Да бъдат разположени в райони с подходяща селскостопанска и пазарна структура, където производството на зърно надвишава потреблението;
- Да разполагат с достатъчно складов капацитет;
- Да имат значение за пазара вътре и вън от Общността.
- Взето бе под внимание изискването на чл.2 на регламента вместимостите за съхранение да разполагат с техническо оборудване за приемане, обработка и експедиране на големи хомогенни количества зърно, както и да имат подходящи транспортни връзки.

Въз основа на тези критерии и условията в страната бяха предложени:

- 50 интервенционни центъра за обикновена пшеница (Северна България – 36, Южна България – 14);
- 7 интервенционни центъра за твърда пшеница (Северна България – 1, Южна България – 6);
- 34 интервенционни центъра за ечемик (Северна България – 27, Южна България – 7);
- 27 интервенционни центъра за царевица (Северна България – 27);
- 1 интервенционен център за сорго (Южна България).

4.3.4. Контрол на фуражите

Националната служба по зърното и фуражите поддържа Регистри за лицата от фуражния сектор, които попадат в обсега на Регламент 1831/2003 за хигиена на фуражите.

Към 31.12.2006 г. в Регистъра на производители и/или търговци на фуражи са вписани 1431 физически и юридически лица с деклариран 1804 обекта, в които се упражнява дейност по Закона за фуражите.

През 2006 г. са одобрени 20 производители и търговци на фуражи. Същите са вписани в Регистъра на одобрените производители и/или търговци на фуражи.

Контролът на фуражите се осъществява на всички етапи по веригата: производство, преработка, транспорт, разпространение, включително употреба на фуражите и обхваща, както обекти от фуражния сектор, така и животновъдни обекти, които произвеждат или само изхранват фуражи на продуктивни животни, чиято продукция е предназначена за консумация от хора.

Контролът се упражнява чрез документални проверки на място и вземане на проби.

5. Безопасност и контрол на храни и фуражи

5.1. Дейности във връзка с безопасността на храните

През 2006 г., са изготвени редица нормативни актове чрез, които се транспонира напълно Европейското законодателство в областта на храните и фуражите и бе въведена законова база за реструктуриране на предприятията, произвеждащи храни от животински произход.

Разработени и въведени са единни процедури при извършване на контрола на храни от животински произход, храни от не животински произход и фуражи.

След хармонизиране на законодателството е разработен Наръчник за извършване на проверки от контролните органи по Закона за храните, Закона за ветеринарномедицинската дейност, Закона за защита на растенията и Закона за фуражите и е публикуван на сайта на МЗГ. Наръчникът е предназначен за всички контролни органи и уеднаквява извършваните от тях контролни дейности при извършване на проверки, инспекции, надзор, верификация, мониторинг и одит на въведените Добри производствени практики, Добри хигиенни практики и HACCP процедури.

През 2006 г., с цел укрепване на политиката в областта на контрола по безопасността на храните, бяха проведени следните обучения:

1. Обучение на контролните органи от системата на НВМС, НСРЗ и НСЗФ за прилагане на законодателството, за извършване на официален контрол съобразно новото законодателство след присъединяването на Р.България към ЕС.

2. Обучение на производителите и търговците с храни и фуражи за спазване на изискванията на новото законодателство и подготовката им за производство и търговия след присъединяването на Р.България към ЕС.

3. Обучение на обучители, които през следващата година ще провеждат обучения на контролните органи от системата на НВМС, НСРЗ, НСЗФ, производителите и търговците за прилагане изискванията на законодателството.

4. Обучението на експерти от отдел "ККППЗ" и инспектори по контрол на качеството на пресни плодове и зеленчуци.

5. Проведени са обучения на отговорниците определени за контактни точки на системата RASFF в страната.

Въвеждането и прилагането на система за бързо съобщаване в случай на опасност, произтичаща от храни или фуражи (RASFF) има за цел предпазване на консуматорите от всякакъв вид вреден ефект и потенциален риск предизвикан от фуражи и храни.

- Получаване на нотификации от европейската комисия и предприемане на адекватни мерки в случай на сериозен риск за здравето на хората, животните или околната среда;
- Създаване на нотификации при констатиране на опасност за здравето на хората, животните или околната среда, произтичаща от храни, фуражи или контактни с храни материали;
- Координиране на дейността на всички служби в, които са разположени контактни точки на системата/RASFF/.

Прилагане на законодателство, контролни мерки и политика в областта на Генетично модифицираните организми, в съответствие с изискванията на ЕС.

Изпълняване на поетите ангажименти за създаване на подзаконови нормативни документи в областта на GMO за предпазване здравето на консуматора, чрез прилагане на европейските изисквания и политика.

Създаване на ефективна система за контрол и мониторинг на GMO.

Провеждане на обучения за повишаване квалификацията на персонала, осъществяващ контрола върху GMO.

5.2. Контролна дейност

Създаване, развитие и ефективно функциониране на система за контрол на качеството на пресните плодове и зеленчуци в съответствие с изискванията на ЕС”

През 2006 г. инспекторите по контрол на качеството на пресни плодове и зеленчуци засилиха контролната си дейност по прилагането на нормативните изисквания за качество при износ, внос и на вътрешния пазар (пазари на едро, пакетиращи пунктове, общински пазари, супермаркети, специализирани магазини за плодове и зеленчуци и др.). Значително се увеличиха проверените количества плодове и зеленчуци за прясна консумация и за преработка.

През 2006 г. са издадени общо 920 сертификата за съответствие, в т.ч. за прясна консумация - 265 за износ, 14 от внос и 491 за вътрешен пазар; за преработка - 139 от внос и 11 за износ.

През първото полугодие на 2007 г. общият брой на издадените сертификата за съответствие е 5 085, в т.ч. за прясна консумация – 4 849 от внос, 23 за износ и 108 за вътрешен пазар; за преработка - 105 от внос.

Издадените констативни протоколи през 2006 са 3 броя, а за първото полугодие на 2007 г. са издадени 119 и 9 броя акта за установяване на административни нарушения

През 2006 г. продължи текущото актуализиране на данните в регистъра на търговците на плодове и зеленчуци от инспекторите по контрол на качеството в локалната база данни. В централната база данни до първото полугодие на 2007 г. са въведени данни за над 2582 търговци на пресни плодове и зеленчуци.

През първото полугодие на 2007 г. експерти от отдела, съвместно с инспекторите от 22 ОД”ЗГ” са извършили над 200 централизирани проверки на различни търговски обекти в страната.

Изготви се „Наръчник на инспектора по контрол на качеството на пресни плодове и зеленчуци”, с цел подпомагане и уеднаквяване на действията на инспекторите при извършване на проверките за съответствие.

Във връзка с действията предприети по изпълнение на законодателството, бяха постигнати следните резултати:

1. Изпълнени са поетите ангажименти по създаването на законова основа, чрез въвеждане на изискванията на регламентите за безопасност на храните до присъединяването на България към ЕС.

2. Разработени и въведени са единни процедури при извършване на контрола на храни от животински произход, храни от не животински произход и фуражи.

3. Проведени са обучения на инспекторите и са разработени Наръчници за извършване на проверки.

4. Създадена е възможност за ефективен контрол на качеството и безопасността на храните по цялата верига на производство-от фермата до консуматора.

5. Въведени са нови методи и методология за оценка на качество и безопасност на храните при всички етапи на производство и преработка на храни и фуражи;

В резултат на предприетите действия се очаква да се постигне висок социален ефект чрез прилагане на високите стандарти на ЕС за производство на качествени и безопасни храни за консуматорите.

6. Наука и образование

6.1. Научноизследователска дейност

Научноизследователската дейност в системата на МЗП се осъществява основно от Националния център за аграрни науки (НЦАН), Институт за защита на растенията (ИЗР), - Костинброд, Института по розата и етеричномаслените култури (ЕРЕМК) – Казанлък и Института по тютюна и тютюневите изделия (ИТТИ) – Пловдив.

Национален център за аграрни науки

Националният център за аграрни науки осъществява дейността си в рамките на държавната аграрна политика, като организира и извършва фундаментални стратегически и приложни изследвания в приоритетните направления на селскостопанската наука и хранителната промишленост, екологията и опазването на околната среда; съхранява, обогатява и възпроизвежда растителния и животинския генофонд на страната; обезпечава производителите с елитен посевен, посадъчен и разплоден материал.

Научните колективи на ПНЗ към Националния център за аграрни науки през 2006 г. разработват общо 221 научноизследователски проекта за изпълнение на следните осем научни програми, възложени от Министерството на земеделието и продоволствието:

- Събиране, проучване, съхранение и управление на растителните генетични ресурси. Подобряване на сортовия състав на основните земеделски култури и производство на качествени предбазови и базови семена и посадъчен материал;
- Комплексна екологическа и икономическа оценка на почвените ресурси и нови технологии за увеличаване продуктивността на почвата;
- Оптимизиране на техниките и технологиите за напояване в условията на воден дефицит;
- Технологии за биологично производство на растителна и животинска продукция. Разработване на интегрирани системи за растителна защита, като основа за производство на безопасни храни и опазване на екосистемите;
- Нови икономически и енергийно ефективни технологии за конкурентно производство на растителна и животинска продукция, отговаряща на изискванията на ЕС;
- Системи за съхранение на националния генофонд и създаване на високопродуктивни породи и линии селскостопански животни за производство на животинска продукция отговаряща на стандартите на ЕС. Нови фуражни източници и добавки при хранене на животните;

- Нови методи и технологии за производство и съхранение на безопасни храни, напитки и биопродукти. Удължаване периода за снабдяване на вътрешния пазар със свежи плодове и зеленчуци;
- Оценка на агроекологичния потенциал на земеделските райони и диверсификация на земеделското производство. Развитие на организационно-стопанските единици и тяхното усъвършенстване. Социално-икономически проблеми на развитието на селските райони.

Освен плановите научноизследователски проекти, НЦАН разработва 5 проекта с целево финансиране за решаване на особено важни въпроси на земеделското производство, 102 проекта класирани в национални конкурси на фонд "Научни изследвания" към МОН, МОСВ, и други ведомства и 124 международни проекти.

Основни направления на научните изследвания и основни резултати

Направление Растениевъдство

Създадени са възможности за подобряване на видовата и сортова структура във фермерското земеделие чрез използване на отбрани общо 425 образци от различни култури с ценни стопански качества. Направени са ускорени размножения на 252 сортове и образци от 12 култури за предоставяне семена по заявки и проявен интерес.

- Предоставяне на нови сортове ориз - 3 ранни и 5 високолизинови;
- Установени продуктивни, ранозрели, устойчиви на болести с добри технологични и вкусови качества линии фъстъци и сусам, които ще служат като изходен материал в селекцията на нови сортове;
- Разработена нова оригинална технология за промишлено отглеждане и прибиране на сусам;
- Селекционирани сортове зрял фасул - сорт "Пуклив 1" и сорт "Добруджански ран" (подходящи за двуфазно прибиране, с едри бърбековидни семена с маса на 1000 семена 450-500 g, с отличен вкус);
- Регистрирани нови и оригинални сортовете: леща сорт "Палмира"; грах сорт "Кристал"; нахут сорт "Балкан"; фий сорт "Добруджа";
- Създадени 549 броя хомозиготни линии възстановители на фертилността и линии с нормална цитоплазма, с устойчивост към икономически важни болести по слънчогледа и към паразита синя китка;
- Създадени линии пшеница, съчетаващи двата основни признака на културата – продуктивност и качество;
- Селекционирани седем сорта слънчоглед с висока продуктивност и устойчивост към болестта мана, толерантни към болестта фомопсис и устойчиви към паразита синя китка;
- Получени линии пшеница, добавена и монозаместена с участието на хромозома 6U от *Aegilops geniculata*, с подобрена устойчивост към брашнеста мана;
- Приложение на специфични RAPD маркери за скрининг на селекционни материали от слънчоглед за устойчивост към синя китка ще позволи значително да се съкрати процеса на тестиране от 45 дни на 2-3 дни;
- Разработена технология за получаване на дихаплоиди при културния домати;
- Предложени за изпитване в ИАСАС две популации соргосуданкови хибриди ZV и VZ за едновременно използване при цъфтеж и за силаж при възрастна зрялост;
- Създаден нов сорт захарно цвекло – "Ком";

- Проучен и обогатен генофонд при зеленчуковите култури чрез конвенционални и биотехнологични методи;
- Разработена и публикувана Методика за получаване и производство на базов и сертифициран лозов материал;
- Отбрани 19 десертни елитни хибридни форми с красив външен вид и отлични органолептични качества на гроздето и 3 винени кандидат-сорта с повишена устойчивост на ниски зимни температури и мана;
- Изяснени ключови процеси в сигналната трансдукция на Програмираната клетъчна смърт и Реакцията на свръхсензитивност при абиотичен и биотичен стрес;
- Обоснована целесъобразността от разместването на сортовете ориенталски тютюн из страната, според новите тенденции в сортовата структура.

Направление Животновъдство

- Включване на Pangrass в дажбата на зайци подобрява здравословното им състояние, повишава живото им тегло и намалява разхода за 1 kg прираст;
- Разработени съвременни технологии за отглеждане на пчелните семейства в двете основни системи кошери;
- Изградена развъдна структура на породата Българско сиво говедо;
- Установяване на практическото използване на системата Crestar за ранна диагностика на бременността;
- Положено начало на преработка на свински тор в биохумус;
- Извършен комплексен анализ на екосистемата на угодителен басейн при отглеждане на шарановите риби в поликултура;
- Установяване на броя на животните по породи и отродия овце в обществените и лични стопанства. Създадена е генбанка от семенна течност;
- Научно обоснована селекция и развъждане на овцете с месодайно направление;
- Създадени и усъвършенствани две породни групи кози – Тогенбургска – с добри адаптивни способности и Англонубийска с по-високо съдържание на протеин в млякото.

Направление Общо земеделие

- Създадена база данни за верификация на симулационни модели за прогнозиране продуктивността на царевицата за зърно;
- Създадена и попълнена база данни за възможния топлинен режим на почвите;
- Извършена бонитировка и аграрикономическа оценка на агроекологичния потенциал по съвременни методи и похвати чрез доближаване до принципите, възприети в Европа;
- Проучена вирулентност на популацията на брашнестата мана по пшеницата;
- Разработени 2 технологии, които могат да бъдат приложени в практиката: Технология за интегрирано производство на ябълки и Технология за биологично производство на ябълки;
- Изпитан нов траншеен метод на предпосадъчна подготовка за създаване на сливови градини;
- Анализ и оценка на съществуващите в момента организационни форми в лозарството и разработване на модели за конкурентноспособни лозарски стопанства;
- Разработена програма за база данни, касаеща болестите и неприятелите по лозата;

- Разработен газовохроматографски метод за определяне на остатъчни количества от бифентрин, изпитан за 1ва година срещу лозова щитовка;
- Предложена технологична схема за импулсно напояване чрез използване на КГН-80, гъвкави полиетиленови тръбопроводи и на твърди поливни тръбопроводи.

Направление Хранителни технологии

- Предложени структура и модел за изграждане на фермерски и районни складови бази, осигуряващи динамична следжътвена обработка и съхранение при оптимални технологични и икономически решения със запазване на качествените показатели;
- Предложени три хранителни добавки - „Еновитон“, „Еновитон –С“ и „Еновитон – СЕ“ и четири вида функционални напитки - „Каберне Совиньон – Еротик“, Мерло-Еротик“, „Мавруд- Еротик“ и „Гъмза-Еротик“;
- Създаване на технологичен метод за приготвяне на хляб за здравословното хранене;
- Разработена технологична документация – 5 броя технически спецификации на оригинални рецептурни състави и формули на биопродукти;
- Проучени са възможностите за рехидратация на лиофилизирани гръдни мускули от пилета бройлери с цел максималното им възстановяване;
- Създаден пред-прототип на машина за оптоелектронно сортиране на картофи по наличието на дефекти;
- Определяне на критерии за безопасност на руска салата по отношение на развала от *Listeria monocytogenes*;
- Създаване на нови хранителни продукти на фъстъчена основа;
- Разработени са компонентни състави на продукти на база пъпеши с нови потребителски качества;
- Изследване на технологии за отглеждане и прибиране на зърнените култури по отношение на тяхната енергийна ефективност.

Направление Аграрна икономика

- Идентифициране на състоянието на микрофинансовата система в селските райони и са очертани перспективите за усъвършенстването ѝ;
- Разработване на подходи за компенсаторните плащания в не облагодетелстваните региони и в биологичното земеделие;
- Предложение на пакет от политически действия от гледна точка на изискванията на Лисабонската стратегия, за подкрепата на икономиката на селските райони, насочени към бизнес инициативи, основани на местните ресурси (туризъм, занаяти), както и на знанието и иновациите;
- Определяне на тютюнопроизводителните общини, които попадат в не облагодетелстваните райони и могат да получат допълнително финансиране от ЕС.

Институт за защита на растенията

През 2006 г. научните сътрудници от Института за защита на растенията са изпълнявали общо 19 проекта, в т. ч:

- 12 национални (7 проекта, 1 тема и 1 задача, финансирани от Националната служба за защита на растенията, 4 - от Министерството на образованието и 1 от Националния център за аграрни науки);

- 5 международни (PlantProCENTRE, Euphresco, Resist Vir, NATO – Programme Science for Peace, CEI – Central European Initiative);
- 2 проекта за двустранно сътрудничество с Всероссийский институт защита растений и Киевский Национальный Университет.

През отчетния период беше проучено географското разпространение, морфологията, биология, екология, икономическа оценка, фитосанитарен риск, методи и средства за борба на следните потенциално опасни за страната карантинни вредители:

- вируси и фитоплазми;
- фитопатогенни бактерии;
- неприятели и нематоди.

В оперативната растителна защита е внедрена софтуерна програма “Кадис”, която доказва необходимостта от единна методика за отчитане на заплевеляването, дава възможност да се следи динамиката на изменение на плевелните асоциации и да се прогнозира заплевеляването на площите, без което е невъзможно да се води рационална борба с плевелите.

Институт по розата и етеричномаслените култури

Институтът по розата и етеричномаслените култури продължава да работи като организация за научна, приложна, обслужваща и спомагателна дейност в областта на етеричномаслените и лечебни култури. Същият развива своята дейност в изпълнение на политиката в областта на земеделието, като постига заложените стратегически и оперативни цели за 2006 г..

Оперативни цели, по които се работи са:

- Опазване, поддържане и развитие на националния генофонд ;
 - Аграрна наука;
- Развитие на растениевъдството.

Институт по тютюна и тютюневите изделия

Институтът по тютюна и тютюневите изделия разработва научно-изследователски и приложни задачи в изпълнение на приоритет - Развитие на ефективен и конкурентноспособен аграрен сектор.

Програмите, по които ИТТИ работи са в насока на:

- Възстановяване, поддържане и опазване на националния тютюнев генофонд;
- Развитие на растениевъдството (в частност тютюнопроизводството);
- Развитие на аграрната наука;
- Повишаване качеството и безопасността на земеделски и преработени продукти и храни.

6.1.1. Международно сътрудничество

Национален център за аграрни науки

През 2006 г. институтите на Националния център за аграрни науки участваха в изпълнението на 170 международни проекти, от които 128 броя на двустранна основа с партньори от 36 страни. По програми на Европейския Съюз - Пета и Шеста рамкови програми, както и по програма COST за координиране на изследванията се изпълняват 23 проекта.

Институтите на НЦАН бяха домакини на международната конференция “Генно модифицирани организми - предизвикателства и перспективи с оглед присъединяването на

България към Европейския съюз”, на международния семинар „Овцевъдството в Европа: състояние и перспективи” и в конференция с международно участие на тема „Устойчивото земеделие – предизвикателство за съвременната аграрна наука. В международните събития участваха учени и специалисти от Италия, Турция, Румъния, Гърция, Чехия, Русия, Египет и др. страни.

През 2006 г. НЦАН бе присъединен като редовен член на Съюза на европейските академии за наука, прилагана в земеделието, храните и природата” (UEAA”).

Институт за защита на растенията

През 2006 г. е подписан проект за съвместни научни изследвания на двустранна основа с Киевски Национален Университет “Т. Шевченко”, Украйна, на тема: “Молекулярно-биологичен и епидемиологичен подход за проучване на Tospoviruses по икономически важни земеделски култури, отглеждани в България и Украйна”.

През 2006 г. Институтът за защита на растенията спечели 4 нови проекта, одобрени за финансиране от международни институции и организации.

Институт по тютюна и тютюневите изделия

През м. март 2007 г. ЛКИ-ИТТИ е регистриран като официален член на Европейската мрежа от Държавни лаборатории за тютюн и тютюневи изделия (GoToLab) и има пряк ангажимент на експертно ниво в редовните семинари, организирани от институциите към Европейската комисия и СЗО, чрез участието си в проект МАТРА.

Институтът по тютюна и тютюневите изделия е асоцииран миноритарен партньор в проект на Европейския съюз, за разработване на електронна система за представяне на данни за вредните вещества - ЕМТОС.

6.2. Образование

Българското земеделие може да се превърне в приоритетен отрасъл на икономиката само ако се опира на високо развита, съвременна аграрна наука. Нейната роля нараства изключително много в настоящия период на модернизиране и интегриране към Европейския съюз.

В страната има 450 професионални гимназии и професионални училища от 34 професионални направления. От тях Министерството на земеделието и горите финансира 98 или 22 % от професионалните училища за страната, в които се обучават 31 066 ученика в три основни направления:

- Земеделие ;
- Горско стопанство и дървообработване;
- Хранителни технологии.

За учебната 2007/2008 г. в държавните училища към МЗП по предварителни данни се обучават около 28 380 ученика. Най-голям относителен дял 30,5% е на паралелките от реализирания прием в професионално направление „Земеделие”. Най-търсената специалност е „Механизация на селското стопанство”. По нейния учебен план ще се обучават 858 ученика.

През 2008 г. аграрното професионално образование и обучение ще преследва изпълняването на следните цели:

- Осигуряване на качествено професионално образование и обучение на учениците от професионалните гимназии, финансирани от МЗП;
- Придобиване на професионални квалификации в съответствие с изискванията на пазара на труда;

- Оптимизация и рационализиране на мрежата от държавни училища към МЗП;
- Осигуряване на защита на децата с изявени дарби.

Продуктите и услугите, които ще се предоставят чрез развитието на аграрното образование и обучение са:

- Участие в разработване и актуализиране на нормативни актове в областта на образованието;
- Професионално образование и обучение на ученици и възрастни;
- Придобиване на правоспособност за работа със земеделска и горска техника;
- Национални изяви (конкурси, състезания, изложби и др.) с ученици от професионалните гимназии;
- Предоставяне закрила на децата с изявени дарби;
- Координация на дейността с Национален център за аграрни науки и Национална служба за съвети в земеделието;
- Професионално обучение на земеделски производители;
- Сътрудничество с висшите училища в аграрната сфера и горското стопанство.

6.3. Научно обслужване и консултации

6.3.1. Научноизследователски институции

Национален център за аграрни науки

През 2006 г. чрез Научното обслужване се търсеха пътища, възможности и форми за по-бързото развитие на селското стопанство.

Научните сътрудници от НЦАН оказваха помощ на експертите от МЗП, като участваха в оперативни групи за консултиране на фермери фермерски организации, както и в пряко отглеждане на есенни и пролетни култури. Активно участваха в провежданите разнообразни форми за повишаване квалификацията на селскостопанските специалисти и фермери от земеделските кооперации, по производството на базови семена и племенни породи животни, проектиране на частни ферми, разработване на технологии и други.

Работата на научно обслужване през изминалия период беше насочена основно към:

- Пропагандиране на научните продукти и решения;
- Осигуряване на фермерите и на земеделските кооперации с базови и сертифицирани семена и посадъчен материал, племенни животни и разплоден материал;
- Пропагандиране на нови технологии подходящи условия за развитие на малките частни ферми в областта на растениевъдството, животновъдството, различни рецептури за хранителни продукти и комбинирани фуражи;
- Лабораторно обслужване – анализ на почвени, растителни и животински продукти с даване на препоръки;
- Предоставяне на квалифицирани консултации по всички въпроси на растениевъдството и животновъдството. Повишаване на квалификацията на селскостопанските производители;
- Научно-популяризаторска дейност;
- Изграждане на ефективна информационна система за научно обслужване.

Институт по тютюна и тютюневите изделия

Специалистите от ИТТИ оказват научно-практическа помощ и консултации на производители - през 2006 г. – 60 бр., а до август 2007 г. - 40 броя. През отчетния период са издадени 120 броя печатни материали.

6.3.2. Национална служба за съвети в земеделието

Приоритет в дейността на НССЗ, като национална съветваща структура в българското земеделие, е да подпомогне провеждането на Общата европейска земеделска политика. Като активен участник в производственото реструктуриране на аграрния сектор, НССЗ се стреми да реализира успешно политиката на Министерството на земеделието и продоволствието, насочена към подпомагане на селскостопанските производители, кооперации и сдружения в усилията им за осъществяване на високоефективно и конкурентно земеделие.

Като изключително важен период за подготовката и развитието на аграрния сектор в България, за НССЗ от първостепенно значение бяха следните основни дейности:

Съветническа дейност

- *Разясняване на мерките по ПРСР.*

Една от основните дейности на НССЗ през 2006 - 2007 г. е информиране и разясняване сред земеделските производители на ОСП на ЕС и мерките от ПРСР, чийто бенефициент е НССЗ. Проведени бяха мероприятия за разясняване и популяризиране.

Съветническа дейност в областта на растениевъдството

Дейността в сектора бе насочена към развитието на селските райони и производство на качествена земеделска продукция.

- Сектор "Полски култури"

Проведени бяха редица семинари, открити дни и демонстрации за повишаване знанията на стопаните по технологични въпроси, по изготвяне и окомплектоване на документи за целеви субсидии по Програма "Растениевъдство" на ДФ "Земеделие", по Програма САПАРД и програмите на МТСП и ГФМ.

- Сектор "Плодове и зеленчуци"

Акцентът на съветническата дейност в сектора е насочен към използването на висококачествен сертифициран посадъчен материал в съответствие с изискванията на ЕС. Проведени са мероприятия по технологични въпроси, за запознаване на фермерите с действащите нормативни документи в този сектор, както и за разясняване на необходимостта от създаване на организации на плодотроизводители.

Съветническа дейност в областта на животновъдството

Дейността на НССЗ в областта на животновъдството е насочена главно към постигане на високо качество на животинската продукция, както и прилагане на изискванията за хуманно отношение на животните и опазване на околната среда.

- Сектор "Мляко и млечни продукти"

Извършените анализи през периода 2005-2007 г. показват, че повече от 30% от суровото мляко не отговаря на европейските стандарти за качество. Сериозно предизвикателство пред

българските млекопроизводители е произведеното от тях сурово мляко да отговаря на изискванията на ЕС.

Обучителните семинари със земеделските производители в страната бяха по теми, свързани главно с евростандартите за млякото, млечна квотна система, създаване организации на млекопроизводители, възможности за кредитиране, сезонни мероприятия, технологични изисквания при изграждане и реконструкция на говедовъдни и овцевъдни ферми, нормативна база, хигиена на млекодобива, внедряване на нови технологии.

- Сектор “Месо”

Една от основните задачи на НССЗ в този сектор е да формира у фермерите знания относно спазването на стандартите при отглеждането на селскостопанските животни, опазването на околната среда, безопасността на храните, здравеопазването и хуманното отношение към животните.

Информационно-разяснителна дейност на НССЗ (юни – декември 2006)

В съответствие с основните приоритети и цели в политиката на МЗП и в отговор на конкретните потребности на земеделските производители от подпомагане и обучение, НССЗ проведе през 2006 г. мащабна информационно-разяснителна кампания за популяризиране на изискванията за прилагане на ОСП на ЕС.

Темите на семинарите разглеждаха основните принципи и механизми на ОСП, националните цели и приоритети в развитието на българското земеделие, мерките от ПРСР, националните стандарти за поддържане на земята в добро земеделско и екологично състояние, системата за единно плащане на площ.

Изграждане на система за земеделска счетоводна информация

Агарикикономистите на НССЗ продължават работата си по въвеждане на Системата за земеделска счетоводна информация съвместно с дирекция “Агростатистика” на МЗП и областните дирекции “Земеделие и гори”. Събрана е земеделска счетоводна информация от 560 земеделски стопанства, одобрени за участие от проекта.

Дейност на НССЗ по изпълнение на национални програми

През 2006 Г. НССЗ продължи активното си участие в реализирането на Програмата за развитие на алтернативно земеделие в Родопите и програмите за развитие на земеделието в Северозападна България и Странджа-Сакар.

Консултантска дейност на ОССЗ

Основните форми на съветническа дейност на ОССЗ през 2006 г. се осъществяват чрез:

- предоставяне на консултации при посещение на място във фермата;
- консултации, дадени в офиса на Службата.

Информационно осигуряване на НССЗ

Стратегията на Службата в областта на информационното осигуряване през 2006 г. е насочена главно към информиране на земеделската общност за ОСП на ЕС и договореностите на България с ЕО по глава “Земеделие”. Програмата на НССЗ в областта на информационното осигуряване включваше определени механизми и форми на подпомагане на земеделските стопани и се изпълняваше на две нива:

- Информационно осигуряване от ЦУ на НССЗ;

- Информационно осигуряване на земеделските стопани от ОССЗ.

Издателска дейност на НССЗ

Издателската дейност на НССЗ включва издаването на тематични брошури, образователни листовки и диплянки, предназначени както за експертите от ОССЗ в помощ на тяхната консултантска дейност, така и за земеделските стопани.

Нови дейности на НССЗ

За укрепване капацитета на НССЗ и определяне водещото ѝ място, като организация, предоставяща съвети в областта на земеделието и развитието на селските райони за периода 2007-2009 г., беше разработен проект на Концепция за развитието на НССЗ след 2007 г.

Дейност на Аналитична лаборатория

През 2006 г. в лабораторията бяха анализирани почвени, фуражни, растителни и водни проби. На земеделските производители са предоставени както данните от анализите, така и конкретните препоръки за торене, съвети за най-подходящите за стопанствата им торове и оптималните срокове за внасянето им в почвата. Преобладаващи за периода са почвените проби от площи за трайни насаждения.